

POP ART AKIMININ MOBİLYA TASARIMIYLA İLİŞKİSİ VE ETKİSİ

EMRE ÇUBUKÇU

İŞIK ÜNİVERSİTESİ

POP ART AKIMININ MOBİLYA TASARIMIYLA İLİŞKİSİ VE ETKİSİ

EMRE ÇUBUKÇU

Yeditepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, 2007

**Bu Tez, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne
Yüksek Lisans (MA) derecesi için sunulmuştur.**

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2012

İŞIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

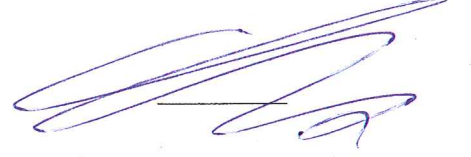
POP ART AKIMININ MOBİLYA TASARIMLARIYLA İLİŞKİSİ VE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi
EMRE ÇUBUKÇU

ONAYLAYANLAR:

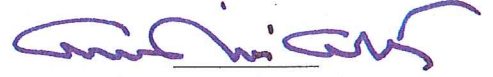
Prof. Dr. Evangelia ŞARLAK
(Tez Danışmanı)

İşık Üniversitesi

Prof. Dr. Gündüz Gökçe

İşık Üniversitesi

Prof. Dr. Filiz Özer

Kemerburgaz Üniversitesi

Onay Tarihi: 13/06/2012

POP ART AKIMININ MOBİLYA TASARIMIYLA İLİŞKİSİ VE ETKİSİ

Özet

“Pop Art Akımının Mobilya Tasarımıyla İlişkisi ve Etkisi” adlı çalışmanın temel amacı ; Pop Art akımında ön plana çıkan popüler kültürün, tüketici toplum karşısında görsel sanatların, moda ve sinemanın etkilediği birçok alandan “mobilya tasarımı” nı ele alarak Pop Art akımının mobilya ile ilişkisini ve etkisini öne çıkan tasarımcıların tasarımlarını ele alarak tasarımlarını “pop” bağlamında , 1950’li yıllardan 1970’lerin sonuna kadar geçen süreçteki siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel etkenlerle Pop’un “ucuz”, “basit”, özgürlük”, “değişim” ve “tüketim” gibi kavramlara yer vererek mobilya tasarımı örnekleriyle incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Pop Art, Mobilya, Tasarım, Popüler Kültür, Tüketim,

Moda, Sinema

INFLUENCE AND RELATIONSHIP BETWEEN POP ART AND FURNITURE DESIGN

Abstract

The main objective of this thesis named “Influence and Relationship Between Pop Art and Furniture Design” is to analyse the “furniture design” which is one of the many fields that the Pop Art, its popular culture and consumerist society influenced. The method used in this thesis is to present and discuss twenty prominent furniture designers and their design related to “pop” between 1950 to the end of 1970’s with the emphasis on the political, social and cultural factors of the period. The “cheap”, “simple”, “free”, “changeing”, “consumptionist” concepts of Pop are also emphasised in the examples of furniture design.

Key Words: Pop Art, Furniture, Design, Pop Culture, Consumption, Fashion,
Cinema

TEŞEKKÜR

Öncelikli olarak tez yazım aşamasında değerli bilgilerini, desteklerini, katkılarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Eva Şarlak'a, IŞık Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Nafiye Güneç Kıyak'a, IŞık Üniversitesi Sosyal Bilimler Sanat Kuramı ve Eleştiri Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. Halil Akdeniz'e ve son olarak manevi desteklerini esirgemeyen canım aileme teşekkür ederim.

İçindekiler

Özet	i
Abstract	ii
Teşekkür	iii
İçindekiler	iv
Resimler Listesi	vii
1.Giriş	1
2.Pop Art Akımı ve Tasarımdaki Yansımaları.....	5
2.1.Pop Art Tanımı ve Felsefesi.....	6
2.2. Görsel Sanatlarda Pop Art ve Öncüleri.....	11
2.2.1.Andy Warhol.....	15
2.2.2.Richard Hamilton.....	18
2.2.3.Claes Oldenburg.....	20
2.2.4.Roy Lichtenstein.....	22
2.3.Pop Art'ın Tasarıma Genel Etkileri	23
3.Mobilya Kavramı ve Tasarımda Tarihsel Gelişimi.....	40
3.1.Mobilya Tanımı ve Kavramı.....	40
3.2.Mobilyanın Tarihsel Gelişimi.....	41
3.2.1.Antik Dönemlerden Arts and Crafts Akımına Kadar Mobilyanın Tarihsel Gelişimi.....	42
3.2.1.1.Mezopotamya ve Mısır	42
3.2.1.2.Yunan ve Roma	44
3.2.1.3.Gotik ve Rönesans	45
3.2.1.4.Barok, Rejans, Rokoko.....	49
3.2.1.5.Neoklasik, Direkruvar, Ampir ve Ekletisizm	55

3.3.Arts and Crafts Akımından Pop Art'a Kadar Mobilyanın Tarihsel Gelişimi,.....	53
3.3.1. Arts and Crafts (Yenilikçi Hareket)	65
3.3.2.Art Nouveau	67
3.3.3.De Stijl	89
3.3.4.Bauhaus	92
3.3.5.Art Deco.....	99
3.3.6. 1950'li Yıllarda Ekspresyonist Mobilya Tasarım ve Tasarımcıları.....	110
3.3.6.1. Eero Saarinen.....	112
3.3.6.2.George Nelson.....	115
3.3.6.3.Eero Aarnio.....	122
3.3.6.4.Pierre Paulin.....	127
3.3.6.5.Verner Panton.....	132
3.3.6.6.Charles ve Ray Eames.....	142
3.3.6.7.Arne Jacobsen.....	146
3.3.6.8..Harry Bertoia.....	149
3.3.6.9.Alvar Aalto.....	150
4.Pop Art Akımını Mobilya Tasarımına İlişkisi ve Etkileri.....	154
4.1.Pop Art Akımında Mobilyanın Gelişimi.....	156
4.2.Pop Art Akımında Mobilya Tasarım ve Tasarımcıları.....	157
4.2.1.Mario Bellini.....	158
4.2.2.Andrea Branzi	160
4.2.3.Wendell Castle.....	162
4.2.4.Luigi Colani.....	164
4.2.5.Joe Colombo.....	167
4.2.6.Gruppo Dam.....	172
4.2.7.Pedro Friedeberg.....	173

4.2.8.Frank Gehry.....	175
4.2.9.Piero Gilardi.....	177
4.2.10.Marc Held.....	181
4.2.11.Allen Jones.....	183
4.2.12.Olivier Mourgue.....	184
4.2.13.Roberto Sebastian Matta.....	189
4.2.14.Peter Murdoch.....	191
4.2.15.Gionatan De Pas, Donato D'urbino ve Paolo Lomazzi	193
4.2.16.Gaetano Pesce.....	195
4.2.17.Gruppo Strum.....	200
4.2.18.Studio Simon.....	203
4.2.19.Studio 65.....	204
4.2.20.Roger Tallon.....	208
4.2.21.Piero Gatti-Cesane Paolin- FrancoTeodoro.....	210
Değerlendirme ve Sonuç.....	212
Kaynakça.....	220
Özgeçmiş.....	225

Resimler Listesi

- Resim 1** Andy Warhol, Marilyn Monroe, Pop Art,
(<http://www.artswallpapers.com/galleries/andy-warhol-marilynmonroe/imagepages/image3.htm>).....12
- Resim 2** Andy Warhol, Elizabeth Taylor, Pop Art (<http://www.squidoo.com/andy-warhol-elizabeth-taylor>).....12
- Resim 3** Andy Warhol, Cambell’s K conserve orbası reklam afişı,Pop Art
(<http://eu.art.com/products/p8765166067-sa-i2259512/posters.htm>).....16
- Resim 4** Andy Warhol, Coco cola reklam afişı, Pop Art,
(<http://photobucket.com/images/andy%20warhol%20art/?page=13#!cpZZ14QQtpZZ20>).....17
- Resim 5** , Andy Warhol, Marilyn Monroe ,Pop Art ,<http://www.artrepublic.com/prints/10617-marilyn-monroe-1964---orange.html>).....17
- Resim 6** , Andy Warhol, Elvis Presley, Pop Art, <http://www.modern-canvas-art.com/elvis-presley-pop-art-warhol-canvas-print-3838-p.asp>).....17
- Resim 7** Richard Hamilton , ‘‘Bugünün Evlerini Bu Denli Cazip Kılan Nedir?’’
adlı kolaj çalışması,(Mehmet Yılmaz, Modernizmden Postmodernizme Sanat,Ütopya Sanat.....19
- Resim 8** Claes Oldenburg , Dev Hamburger heykeli
(<http://www.hafif.org/yazi/siradan-nesneleri-devlestiren-sanatci-claes>).....20
- Resim 9** Claes Oldenburg Dondurma Heykeli ,(<http://art-now-and-then.blogspot.com/2011/01/food-art.html>).....21

Resim 10 Roy Lichtenstein, çizgi roman çalışması, (http://www.leninimports.com/roy_lichtenstein_gallery_4.html).....	23
Resim 11 Pierre Cardin , 1960'lı yıllardaki moda tasarımları (http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html).....	25
Resim12 Pierre Cardin , 1960'lı yıllardaki moda tasarımları (http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html).....	26
Resim13 Pierre Cardin , 1960'lı yıllardaki moda tasarımları (http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html).....	26
Resim14 1960'lı yıllardaki moda tasarımları (http://60smodfox.blogspot.com/2010/11/60s-fox-friday-mary-quant.html).....	27
Resim15 Pierre Cardin 1960'lı yıllardaki moda tasarımları (http://syvokon.com/post/7056411290/pierre-cardin-1960s-space-collection).....	27
Resim16 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	28
Resim17 1960'lı yıllardaki moda tasarımları (http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	28
Resim18 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	29
Resim19 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	29
Resim20 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	29
Resim21-Resim 22 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	30
Resim 23-Resim 24 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası(http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	30

Resim25-Resim 26 Resim....1960’lı yıllardaki moda tasarımları (http://60smodfox.blogspot.com/2010/11/60s-fox-friday-mary-quant.html).....	30
Resim27 Pierre Cardin 1960’lı yıllardaki moda tasarımları (http://www.glamoursplash.com/2008/11/pierre-cardin-designer-of-future.html).....	31
Resim 28-Resim29 2001:A Space Odyssey sinema filminde kullanılan kıyafetler (http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	31
Resim30 2001:A Space Odyssey sinema filminde kullanılan kıyafetler(http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/).....	32
Resim31 Stanley Kubrick’nin 2001 A Space Odyssey filminden bir sahne (http://littleaugury.blogspot.com/2011/03/saint-laurent-rive-gauche.html).....	33
Resim32 –Resim 33 The Prisoner (http://www.onepearlbutton.com/2009/09/style-prisoner.html).....	33
Resim34-Resim 35 Barbarella (http://giyinenfilmler.blogspot.com/2010/12/barbarella-kalksa-hazr-msnz.html).....	33
Resim35 Barbarella..(http://www.sinepil.org/yazi/barbarella).....	34
Resim 36 Elvis Presley Viva Las Vegas – Sinema Filmi (http://theroadshowversion.wordpress.com/2008/03/09/mp3-of-the-week-whatd-i-say-by-elvis-presley-from-viva-las-vegas-1964/).....	34
Resim 37 Elvis Presley , Wild in the Country – Sinema Filmi (http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/).....	34
Resim 38 Elvis Presley Falming Star –Sinema Filmi (http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/).....	35
Resim 39 Elvis Presley G.I. Blues – Sinema Filmi(http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/).....	35
Resim 40 Elvis Presley (http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/).....	35

Resim 41 2001:A Space Odyssey (http://moonstationz.blogspot.com/2012/03/2001-uzay-maceras.html).....	36
Resim 42 Planet Of The Apes (http://www.evrenselfilm.com/maymunlar-cehennemi-planet-of-the-apes-1968.html).....	37
Resim 43 Barbarella (http://moresay.com/tag/barbarella-movie/).....	37
Resim 44 The Prisoner (http://www.impawards.com/tv/prisoner.html).....	38
Resim 45 Star Trek (http://www.forbes.com/sites/carolpinchefsky/2012/03/29/cbs-blocks-production-of-star-trek-fan-film/).....	38
Resim 46 Mezopotamya mobilya örneği, (http://www.icmimar.com.tr/anasayfa-makaleleri-test/23962-mobilya-nin-tarihsel-gelisimi.html)	43
Resim 47 Tutankamon tahtı, Mısır, (http://www.sabah.com.tr/fotohaber/kultur_sanat/tutankamonun_hazineleri/?tc=77&page=22).....	43
Resim 48 Klismos Eski Yunan sandalyesi mobilya örnekleri, (http://tweedlandthegentlemansclub.blogspot.com/2011/09/klismos-chair.html).....	44
Resim 49 Klismos Eski Yunan sandalyesi mobilya örnekleri, (http://pastforwards.blogspot.com/2010/02/then-now-greek-klismos-chair.html).....	45
Resim 50 Gotik Dönemi mobilyaları , (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	46
Resim 51 Rönesans mobilya örneği (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	47
Resim 52 Rönesans mobilya örneği (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	47
Resim 53 Rönesans Dönemi mobilyası, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	48

Resim 54 Rönesans Dönemi mobilyası, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	48
Resim 55 ‘‘Cassone’’ Rönesans Mobilyası, (http://www.thebowesmuseum.org.uk/collections/objects/category/4/1050/).....	49
Resim 56 Barok dönemi mobilyası(House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)	50
Resim 57 Barok dönemi mobilyası(House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)	51
Resim 58 Rejans Dönemi mobilya örneği (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	53
Resim 59 Rejans Dönemi mobilya örneği,(House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	53
Resim 60 Rokoko Dönemi mobilya örneği, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	54
Resim 61 Rokoko Dönemi mobilya örneği, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006).....	54
Resim 62- Resim 63- Resim 64 Neoklasik dönemi mobilyaları (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006).....	56
Resim 65- Direktuvar Dönemi mobilya örneği (http://www.sil.si.edu/DigitalCollections/Art-Design/garde-meuble/images/b/sil12-2-257b.jpg)	57
Resim 66 .. Direktuvar Dönemi sandalyesi (http://www.indofur.com/blog/page/106).....	57
Resim 67 Direktuvar Dönemi mobilya örnekleri (http://www.christies.com/lotfinder/furniture-lighting/a-suite-of-directoire-cherrywood-seat-circa-5550583-details.aspx?pos=5&intObjectID=5550583&sid=&page=29).....	57

Resim 68 Ampir stiline ait sehpa örneği , (http://www.whatantiquefurniture.com/2010/04/french-empire-living-room.html).....	58
Resim 69 Ampir stiline ait koltuk örneği (http://www.viebahfinearts.com/website/Pages/about_us.htm).....	58
Resim 70- Ekletisizm dönemi mobilyaları (http://www.vanskaiksantiques.com/webroot/webroot/victorian/victorian_furniture%202.html).....	59
Resim 71 Ekletisizm dönemi mobilyaları (http://antiques.about.com/od/furnit3/ig/Victorian-Furniture-Prices/Victorian-Love-Seat.html).....	59
Resim 72 Ekletisizm dönemi mobilyaları (http://www.furniturestyles.net/european/english/early-victorian.html).....	59
Resim. 73 Michael Thonet (http://www.chairholder.de/d/michael-thonet-9).....	60
Resim 74 Michael Thonet ‘‘No:14 Chair’’ ve modüler parça haline getirilerek kutulanması.(http://gadgets.boingboing.net/2008/11/12/the-worlds-greatest-1.html).....	61
Resim 75 Michael Thonet ‘‘No:1 Chair’’ (http://www.chairblog.eu/category/chair-designer/michael-thonet/).....	61
Resim 76 Michael Thonet ‘‘No:18-56 Chair’’ (http://www.bauhaus2yourhouse.com/products/michael-thonet-designed-cafe-daum-side-chair-a18-56).....	62
Resim 77 Michael Thonet ‘‘No: 4 Chair’’ (http://www.chairblog.eu/2010/03/05/thonet-chair-cafe-daum/).....	63
Resim 78 John Henry Belter (http://www.antiquesfurniture.org/john-henry-belter).....	64

Resim 79- Resim 80 - Resim 81 Arts and Crafts dönemi mobilya örnekleri (Evdeyiz, ev dekorasyon ve tasarım dergisi, sayı :6,2009).....	66
Resim 82- Resim 83- Resim 84 Arts and Crafts dönemi mobilya örnekleri (Evdeyiz, ev dekorasyon ve tasarım dergisi, sayı :6,2009).....	66
Resim 85- Resim 86 Richard Riemerschimid mobilya tasarımları,1899 (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006).....	67
Resim 87 Hectoe Guimard vitrin tasarımı (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006).....	68
Resim 88 Gaillard vitrinli dolap, S kıvrımlı mobilya (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006)	68
Resim 89 Josef Hoffman mobilya tasarımı, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006).....	68
Resim 90 Josef Hoffman mobilya tasarımı,(http://www.kaboodle.com/reviews/josef-hoffmann-siebenkugelstuhl-chair).....	69
Resim 91 Charles Rennie Mackintosh mobilya tasarımı, (http://www.flickr.com/photos/castlekay/1636711207/).....	69
Resim 92 Charles Rennie Mackintosh mobilya tasarımı, (http://acameronblog.blogspot.com/2010/01/hierarchy-research-project.html).....	70
Resim 93 Robert Ashbee mobilya tasarımı (http://art.jerryandmartha.com/2005/12/many-talents.html).....	71
Resim 94 Robert Ashbee sandalye tasarımı, (http://www.antique-marks.com/charles-robert-ashbee.html).....	71
Resim 95 Robert Ashbee sandalye tasarımı, (http://www.victorianweb.org/art/design/ashbee/7.html).....	72
Resim 96 Emile Galle mobilya tasarımı (http://french-lifestyle.com/2010/06/10/emile-galle-creations/).....	73

Resim 97 Emile Galle mobilya tasarımı, (http://www.artnouveauurniture.com/shop_product.asp?P_prod_id=30).....	74
Resim 98 Emile Galle mobilya tasarımı, (http://www.artfinding.com/Artwork/Desks/Emile-Galle/Art-Nouveau-desk/5521.html).....	74
Resim 99 Emile Galle cam tasarımları, (http://www.silvercollection.it/gallecameoglass.html).....	74
Resim 100 Emile Galle cam tasarımları, (http://www.1stdibs.com/furniture_item_detail.php?id=505959).....	74
Resim 101 Louis Majorelle mobilya tasarımı, (http://www.flickrriver.com/photos/dalbera/tags/louismajorelle/).....	75
Resim 102-Resim 103 Louis Majorelle mobilya tasarımı detayları (http://www.flickrriver.com/photos/dalbera/tags/louismajorelle/).....	75
Resim 104 Louis Majorelli mobilya tasarımı (http://www.tribudesign.com/collections/alpha.php?ac=f&pict=1&st=738&pc=c&lg=en).....	76
Resim 105 Louis Majorelli mobilya tasarımı (http://www.scva.org.uk/collections/anderson/index.php?collection=85&collection_object=125).....	76
Resim 106 Louis Majorelli mobilya tasarımı,(http://en.wikipedia.org/wiki/File:Majorelle-Desk.jpg).....	77
Resim 107 Louis Majorelli mobilya tasarımı (http://aubistrotducoin.canalblog.com/albums/10__art_nouveau__meubles__musee__d_orsey/photos/3385842-louis_majorelle__meuble_chevet_1905_1909.html).....	77
Resim 108 Henry Van De Velde mobilya tasarımı, (http://www.bonluxat.com/a/Henry_van_de_Velde_Graf_Kessler_Diplomats_Chair.html).....	78

Resim 109 Henry Van De Velde mobilya tasarımı, (http://lj.rossia.org/users/marinni/248762.html).....	78
Resim 110 Henry Van De Velde çalışma masası tasarımı, (http://russegold.tripod.com/pages/page_018.htm)	79
Resim 111 - Resim 112 Louis Comfort Tiffany vitray örnekleri, (http://chisnell.com/art/Textiles%20Ceramics%20and%20Glass/Forms/Gallery.aspx)	79
Resim 113 Louis Comfort Tiffany aydınlatma tasarımı , Nautilus Lamp, (http://www.tiffany-studios.com/SeitenE/who_was_Tiffany_E.html)	80
Resim 114 Louis Comfort Tiffany aydınlatma tasarımı, Popp table lamp, (http://www.antiquedelheriatage.com/historyofLouisComfortTiffany.html).....	80
Resim 115 Walnut Roundabout Chair (http://www.luxist.com/tag/louis+comfort+tiffany/).....	81
Resim 116 Stoclet Sarayı , Brüksel (http://www.bestourism.com/items/di/1242?title=Stoclet-Palace&b=191).....	81
Resim 117 Stoclet Sarayı , Brüksel, (http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/12199380_p.as).....	82
Resim 118 Josef Hoffman mobilya tasarımı, (http://www.ritabuchheit.com/category/vienna-secession/chairs-benches).....	82
Resim 119 Josef Hoffman, Bentwood armchairs, (http://www.flickr.com/photos/33969808@N00/96327975/).....	83
Resim 120 Josef Hoffman, Adjustable Armchair 1908, (http://www.suite101.com/view_image_articles.cfm/389594)	83
Resim 121 La Sagrada Familia Kilisesi,(http://hopeofshawshank.blogspot.com/)...	84
Resim 122 Antoni Gaudi ,Sillion Calvet , (http://www.edition20.com/en/designers/Antoni-Gaud-).....	85

Resim 123 Antoni Gaudi,mobilya tasarımı (http://www.gaudiallengaudi.com/AA002%20G%20Mobiliari.htm).....	85
Resim 124 Antoni Gaudi, Calvet Bench, (http://themagazine.info/products/-/2208.html).....	86
Resim 125 Victor Horta, Side Chair , (http://www.scholarsresource.com/browse/artist/2142565238)	86
Resim 126 Victor Horta, Cabinet Vitrine , (http://peacockmooninteriors.blogspot.com/2010/09/nouveau-approach.html).....	87
Resim 127 Ernesto Basile,Credenza delle (http://www.arteliberty.it/arte_basile5.html).....	87
.Resim 128 Ernesto Basile,Paravento, (http://www.arteliberty.it/arte_basile4.html).....	88
Resim 129–Resim 130 Piet Mondrian,soyut çalışmaları (http://www.grafikerler.net/de-stijl-t17931.html).....	89
Resim 131 Gerrit Rietveld Kırmızı Mavi Sandalye , (http://poulwebb.blogspot.com/2010/06/gerrit-rietveld.html).....	90
Resim 132 Gerrit Rietveld, Zig Zag oturma elemanı tasarımı, (http://carsoftheworld.com.au/kern-gerrit-thomas-rietveld/).....	91
Resim 133 Gerrit Rietveld,mobilya tasarımı, (http://www.jbdesign.it/idesignpro/Gerrit%20Rietveld.html).....	91
Resim 134 Marcel Breuer Wassily Chair,1925, (http://www.modernfurniture.com.cn/2006/product_info.php/products_id/134).....	95
Resim 135 Marcel Breuer, Slatted Chair (http://www.design-technology.org/slattedchair.htm).....	95
Resim 136 Gerit Rietveld Berlin Chair, (http://www.bonluxat.com/a/Rietveld_Berlin_Chair.html).....	96

Resim 137 Marcel Breuer, Tubular Steel Chair, (http://www.bonluxat.com/a/Rietveld_Berlin_Chair.html).....	96
Resim 138 Marcel Breuer, Sort Chair, 1935, (http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/1331_modernism/artist_93_323.html).....	97
Resim 139 Marcel Breuer, Nesting Table, 1935, (http://www.modernity.se/20th-Century-Design/ArtID/793/Nesting-tables-designed-by-Marcel-Breuer-for-Isokon-Furniture.aspx).....	97
Resim 140 Marcel Breuer, Cesca Chair, 1928, (http://www.gabrielross.com/seating-10/dining-and-side-chairs-105/knoll-marcel-breuer-cesca-chair-cane-seat-207.html).....	98
Resim 141 Marcel Breuer, Lounge Chair ,1930, (http://www.antiquesandfineart.com/articles/article.cfm?request=830).....	98
Resim 142 Paris Fuar Posterı 1925, (http://artur-digital-yr1.blogspot.com/2009_10_01_archive.html).....	100
Resim 143 Pierre Chareau bölümlü katlı dolap tasarımı , (http://www.artnet.com/ag/fineartdetail.asp?wid=426032735&gid=1078).....	102
Resim 144 Louis Sue, Andre Mare mobilya tasarımı, (http://www.artdecomasters.info/big_images.php/a,L2kvZGVza190aHVtYnMvW2Rlc2tdX1tMb3Vpc19TdWVfQW5kcmVfTWFFyZV1fW09jdDE5MjAwMG5dLmpwZW%3D%3D).....	103
Resim 145 Louis Sue, Andre Mare sehpa tasarımı, (http://www.christies.com/LotFinder/lot_details.aspx?intObjectID=4717301).....	103
Resim 146 Louis Sue, Andre Mare mobilya tasarımı (http://new-design-times.com/article/articleC3.php?ID=3).....	104
Resim 147 Pierre Legrain'ın Afrika etkisindeki mobilyalarından örnek, (http://www.christies.com/LotFinder/lot_details.aspx?intObjectID=5171318).....	105

Resim 148 Pierre Legrain'in Afrika etkisindeki mobilyalarından örnek, (http://www.artnet.com/artists/lotdetailpage.aspx?lot_id=B0EDBC75A324A7DE4EFDEFF666E0C744).....	105
Resim 149 Leicester Square Odeon, London, (http://www.filmeducation.org/resources/primary/topics/local_history/gallery.php).....	106
Resim 150 Leicester Square Odeon, London, (http://www.arthurlloyd.co.uk/Alhambra.htm).....	106
Resim 151 Jean Gabriel Domergeue imzalı Art Deco akımının posterlerinden , L'Hiver à Monte-Carlo , 1920 , (http://artdecoblog.blogspot.com/2007/10/jean-gabriel-domergue-l-monte-carlo.html).....	107
Resim 152 Charles Gesmar imzalı Art Deco akımının posterlerinden , Trademark Global Mistinguett Casino de Paris by Charles Gesmar, Traditional Canvas Art , (http://www.nilimahome.com/decor/wall-art-and-coverings/canvas-art/trademark-global-mistinguett-casino-de-paris-by-charles-gesmar-traditional-canvas-art-24-x-18.html).....	107
Resim 153 Charles Gesmar imzalı Art Deco akımının posterlerinden, Theatre Des Westen, (http://silver-lining.co.za/wp-content/uploads/AP981-theatre-des-westens-charles-gesmar-art-deco-poster-1926.jpg).....	108
Resim 154 Tamara de Lempicka'nın 1924-1939 yıllarına ait yağlıboya resimleri, köşeli yüzeylerle kontrast yaratmış ve Kübizm'in etkilerini yansıtmıştır. (http://www.delempicka.org/exhibitions/2011-rome.html).....	108
Resim 155 Leon Jallot masa ve sandalye tasarımı, (http://www.liveauctioneers.com/item/6311631)	109
Resim 156 Pierre Chareau tasarımı, (http://www.artdecomasters.info/big_images.php/a,L2kvZGVza190aHVtYnMvW2Rlc2tdX1tQaWVyYmVfQ2hhcmVhdV1fW0RlYzEyMDAxbm8xOTZiXS5qcGc%3D).....	109

Resim 157 Pierre Berge koltuk tasarımı (http://designfolio.co.nz/BlogRetrieve.aspx?BlogID=2284&PostID=45244).....	109
Resim 158 Eero Saarinen (http://blog.carolkurtharchitects.com/architecture/design-icon-eero-saarinen/).....	112
Resim 159 Eero Saarinen Knoll için tasarladığı ‘‘Tulip Chair’’ 1956, (http://brianwiddis.blogspot.com/2008/03/eero-saarinen-at-cranbrook.html).....	113
Resim 160 Star Trek sinema filminden kareler (http://tos.trekcore.com/gallery/albums/0x00/thecage190.jpg)	113
Resim 161 Star Trek sinema filminden kareler (http://tos.trekcore.com/gallery/albums/1x11/themanagerie1_384.jpg).....	114
Resim 162 Eero Saarinen Womb Chair-1947, (http://www.chairblog.eu/2008/08/04/an-eero-saarinen-womb-chair-and-ottoman/).....	114
Resim. 163 George Nelson (http://www.designclassics.cn/designers/george-nelson-1.html).....	115
Resim 164 George Nelson –Marshmallow, (http://www.bonluxat.com/a/George_Nelson_Marshmallow_Sofa.html).....	116
Resim 165 George Nelson, Ball Clock, (http://www.nova68.com/Merchant2/merchant.mvc?Screen=PROD&Product_Code=20125003&Category_Code=6).....	117
Resim 166 George Nelson, Eye Clock (http://www.lumens.com/Eye-Clock-by-George-Nelson/PAAAI AALGPHAKHCI/product).....	117
Resim 167 George Nelson Home-Office mobilya tasarımı, (http://antiquesandthearts.com/Antiques/AuctionWatch/2006-03-07__10-51-28.html).....	117
Resim 168 George Nelson The Swaged-Leg çalışma masası (http://konsepti.com/en/products/home/home-office/vitra-home-desk--92/).....	118

Resim 169 George Nelson The Swaged-Leg sandalyesi (http://www.american-luxury.com/modern_furniture.html).....	118
Resim 170 George Nelson ‘‘The Catenary’’ adındaki koltuk tasarımı, 1962 (http://www.dailyicon.net/2009/06/catenary-chairs-by-george-nelson-associates-for-herman-miller/).....	119
Resim. 171 George Nelson ‘‘The Catenary’’ adındaki masa tasarımı 1962, (http://www.icollector.com/George-Nelson-Coffee-table-from-the-Catenary-Group-line_i9478081).....	119
Resim 172 George Nelson Sling Sofa, 1956, (http://www.arredativo.it/2011/recensioni/salotto/sling-armchair/).....	120
Resim 173 George Nelson the Action Office System I tasarımı, (http://www.treehugger.com/sustainable-product-design/hotelling-its-baaaack.html).....	120
Resim 174 – Resim 175 George Nelson the Action Office System I tasarımı, (http://www.machine-age.com/our-collection/sold/action-office-roll-top-desk-by-george-nelson-for-herman-miller/).....	120
Resim 176 George Nelson Kangaroo Chair 1956 , (http://www.atom-a.com/nelson.html).....	121
Resim 177 George Nelson Coconut 1955, (http://www.samflaxny.com/browse.cfm/4,1589.html).....	121
Resim 178 Eero Aarnio (http://www.stylepark.com/en/designer/eero-aarnio).....	122
Resim 179 Eero Aarnio Ball Chair 1963-1965, (http://www.justcoolchairs.com/eero_aarnio_ball_chair.html).....	122
Resim 180 Eero Aarnio Ball Chair (http://www.eeroaarnio.com/ballframes/index.htm).....	123
Resim 181 The Prisoner filminden bir sahne (http://www.onepearlbutton.com/2009/09/style-prisoner.html).....	123

Resim 182 Ball Chair'in farklı renklerdeki kullanımı, (http://www.eeroaarnio.com/web%20kuvia/pallo3.jpg).....	124
Resim 183 Eero Aarnio Tomato Chair plastik malzeme kullanımı dikkat çekmektedir.1971(http://www.archiexpo.com/prod/adelta/original-design-armchairs-9509-6083.html).....	124
Resim 184 Eero Aarnio Bubble Chair tasarımı, (http://decoratedeluxe.blogspot.com/2008/09/bubble-chairs.html#!/2008/09/bubble-chairs.html).....	125
Resim 185 Eero Aarnio Bubble Chair tasarımı (creative romantic), (http://housedesigndecorating.com/acrylic-bubble-chair-hanging-with-stainless-steel-chairs-and-comfortable-seat-cushions-by-eero-aarnio).....	125
Resim 186 Eero Aarnio "Pastelli" mobilya tasarımı,1968 (http://www.vam.ac.uk/moc/images/image/41034-popup.html).....	126
Resim 187 Pierre Paulin, (http://www.swanklighting.com/blog/2009/02/23/visionary-furniture-pierre-paulin).....	127
Resim 188 Pierre Paulin Ribbon sandalye, 1966 (http://www.retroto.com/2008/08/pierre-paulin-a.html).....	128
Resim 189 Pierre Paulin Ribbon sandalye 1966 (http://www.flickr.com/photos/lovenfashion/3286279568/).....	128
Resim 190 Pierre Paulin "Tongue" adlı oturma elemanı tasarımı 1967, (http://www.turbosquid.com/3d-models/artifort-chair-design-pierre-paulin-max/430198).....	129
Resim 191 Pierre Paulin "Tongue" adlı oturma elemanı tasarımı 1967, (http://www.stardust.com/tongue.html).....	129
Resim 192 Pierre Paulin Pumpkin Sofa adlı oturma elemanı 1968 (http://www.kaboodle.com/reviews/pierre-paulin-pumpkin-sofa).....	129
Resim 193 Pierre Paulin Pumpkin Sofa adlı oturma elemanı 1968 (http://www.thisnext.com/item/8875A438/Pumpkin-Pierre-Paulin).....	130

Resim 194 Pierre Paulin ‘‘ABCD’’ adlı mobilya tasarımı (http://www.merrillantiques.com/HOME/products/Gallery/params/item/13445/default.aspx).....	130
Resim 195 Pierre Paulin ‘‘n 553’’ adlı mobilya tasarımı (http://iusedtobesnowwhitebutidrifted.blogspot.com/2010/08/sneak-peak-woonbeurs-dutch-maison-et.html).....	131
Resim 196 Pierre Paulin ‘‘Airfort’’, ‘‘Lounge Chair’’ mobilya tasarımı, 1960, (http://www.architonic.com/pmsht/mushroom-artifort/1001293).....	131
Resim 197 Verner Panton (http://www.stylepark.com/en/designer/verner-panton).....	132
Resim 198 Arne Jacobsen, Verner Panton ‘‘Ant Chair’’, (http://www.chinabestfurniture.com/Arne-Jacobsen-Ant-Chair-142.html).....	133
Resim 199 Verner Panton – Heart Chair 1960, (http://www.danish-furniture.com/designers/verner-panton/).....	134
Resim 200 Verner Panton-Cone Chair, (http://www.modernclassic.cn/html/Vitra_Verner_Panton_Cone_Chair.htm).....	134
Resim 201 –Resim 202- Resim 203 Verner Panton’un geometrik desenli ödüllü halı tasarımları, (http://veerle-v2.duoh.com/blog/comments/inspiring_patterns_from_verner_panton/).....	135
Resim 204 Verner Panton. ‘‘Visiona O’’ ve ‘‘Visiona I’’ çalışmaları, (http://www.johncoulthart.com/feuilleton/2006/12/02/verner-pantons-visiona-ii/).....	135
Resim. 205-Resim 206-Resim 207 Verner Panton...’’Vision O’’ ve ‘‘Vision I’’ mekan çalışmaları, (http://www.johncoulthart.com/feuilleton/2006/12/02/verner-pantons-visiona-ii/).....	136
Resim 208- Resim 209 Verner Panton, ‘‘Varna Restaurant’’ , Mira-X kumaşlarla mekan tasarımı,(http://thethoughtexperiment.wordpress.com/2010/06/03/art-of-design-	

varna-restaurant/), (http://www.color-lounge.com/blog/2009/12/entrez-je-vous-en-prie/).....	137
Resim.210 - Resim 211 Verner Panton..Pantonaef oyuncak tasarımı, (http://www.verner-panton.com/objects/archive/phase/219/).....	138
Resim. 212 Verner Panton'un Fritz Hansen için tasarladığı krom kaplı mobilya tasarımı (http://www.dailyicon.net/2009/02/pantonova-by-verner-panton-for-fritz-hansen/).....	139
Resim. 213-Resim 214 Verner Panton'un Fritz Hansen için tasarladığı krom kaplı mobilya tasarımı (http://www.dailyicon.net/2009/02/pantonova-by-verner-panton-for-fritz-hansen/).....	139
Resim 215– Resim 216 Verner Panton Living Tower ,1969, (http://www.bonluxat.com/a/verner_panton_living_tower.html).....	140
Resim 217 Verner Panton Phantom oturma elemanı 1963 , (http://www.dekio.fr/deco/rechercher/Piece/verner-panton_4).....	140
Resim 218 Verner Panton ‘‘Panton’’ adlı oturma elemanı tasarımı 1960, (http://www.danish-furniture.com/designers/verner-panton/).....	141
Resim 219 Verner Panton ‘‘Panton’’ adlı oturma elemanı tasarımı, (http://www.dekorasyondizayn.com/dekor/verner-panton).....	141
Resim 220 Charles ve Ray Eames, (http://noendtodesign.blogspot.com/2011/05/charles-and-ray-eames.html).....	142
Resim 221 Charles Eames'in bacağından alınan kalıp , http://www.deconet.com/blog/home/entry/don_t_miss_the_other).....	143
Resim 222 Charles ve Ray Eames no: 670 adlı oturma elemanı, (http://www.treadwaygallery.com/ONLINECATALOGS/DEC2004/0751-0800.html).....	143
Resim 223 Charles ve Ray Eames - La Chaise, (http://www.bonluxat.com/a/charles-and-ray-eames-la-chaise.html).....	144

Resim 224 Charles and Ray Eames Moma için tasarladığı metal ayaklı plastik sandalye,(http://vertigohome.wordpress.com/2010/07/14/presenting-charles-ray-eames/).....	130
Resim 225 Charles and Ray Eames Moma için tasarladığı metal ayaklı plastik sandalye,(http://www.dwr.com/product/eames-molded-plastic-dowel-leg-armchair-daw.do).....	145
Resim 226 Arne Jacobsen (http://www.pembeyastik.com/ev-dekorasyonu/arne-jacobson/).....	146
Resim 227 Arne Jacobsen-Swan Chair, (http://lookslikedesign.blogspot.com/2011/07/in-spotlight-arne-jacobsen.html).....	147
Resim 228 Arne Jacobsen-Swan Chair, (http://takesunset.com/2010/12/arne-jacobsen-swan-chair/).....	147
Resim 229 Arne Jacobsen-Egg Chair, (http://chairdesigner.co.uk/).....	148
Resim 230 Arne Jacobsen-Ant Chair ve Seri 7 adlı mobilya tasarımları, (http://thinkingmakingkeeneniemack.blogspot.com/2011/04/my-chairseries-7arne-jacobsen.html).....	149
Resim 231 Harry Bertoia (http://www.theartkey.com/artist/1177/Harry+Bertoia.htm).....	149
Resim 232 Harry Bertoia Diamond Lounge Chair (http://www.theartkey.com/artist/1177/Harry+Bertoia.htm).....	150
Resim 233 Alvar Aalto (http://minimalisthomedezine.blogspot.com/2011/05/alvar-aalto.html).....	150
Resim 234 Alvar Aalto “ ’no.98 tea trolley’ ” adlı tasarımı (http://designclassicsonly.blogspot.com/2008/12/no-98-tea-trolley-by-alvar-aalto-1936.html).....	151
Resim 235 Alvar Aalto “ ’No.41’ ” adlı tasarımı(http://www.design-technology.org/alvar1.htm).....	152

Resim 236 Alvar Aalto ‘‘No.31’’ adlı tasarımı (http://www.design-technology.org/alvar1.htm).....	152
Resim 237 ‘‘L-leg’’ tasarımı (http://www.design-technology.org/stools.htm).....	153
Resim 238 ‘‘Y-leg’’ tasarımı (http://www.design-technology.org/stools.htm).....	153
Resim 239 ‘‘Fan-leg’’ tasarımı (http://www.design-technology.org/stools.htm).....	153
Resim 240 Ettore Sottass’ın Olivetti firması için tasarladığı ‘‘kırmızı renkli daktilosu’’ (Valentine) (http://www.stylepark.com/en/news/addio-to-ettore-sottass/268960).....	154
Resim 241 Studio 65 ‘‘Capitello’’ (http://creattica.com/3d/capitello-chair/32837)...	155
Resim 242 Mario Bellini (http://www.milfiera.com/designers/mario_bellini/).....	158
Resim 243 Mario Bellini Teneride Chair 1968 (http://www.kaboodle.com/reviews/miniature-teneride-chair).....	159
Resim 244 Andrea Branzi (http://www.egodesign.ca/en/article.php?article_id=208).....	160
Resim 245 Andrea Branzi Superonda mobilya tasarımı 1966 (http://www.aluminium-furniture.com/product_detail.php?cat=16&id=786).....	161
Resim 246 Andrea Branzi Superonda 1966 (http://italiandesignlab.net/?p=599).....	161
Resim 247 Andrea Branzi-Archizoom - Safari Sofa (http://www.weareprivate.net/blog/?p=15698).....	162
Resim 248 Wendell Castle (http://www.rit.edu/alumni/ihf/inductee.php?inductee=3).....	162
Resim 249 Wendell Castle Molar adlı oturma elemanları 1969, (http://www.1stdibs.com/furniture_search.php?i_creator=Wendell+Castle).....	163
Resim 250 Wendell Castle Molar adlı oturma elemanları 1969, (http://innumerablegoods.typepad.com/innumerable_goods/2007/08/wendell-castle.html).....	164

Resim 251 Luigi Colani (http://www.incredibleurope.com/_incredibl1/_images/Luigi_Colani.jpg).....	164
Resim 252 Luigi Colani Zocker adlı tasarımı 1972 (http://www.liveauctioneers.com/item/5515911).....	165
Resim 253 "Zocker" (http://www.liveauctioneers.com/item/1450856).....	166
Resim 254 "Zocker" (http://mondo-blogo.blogspot.com/2011/03/kid-size-kool-kids-krap.html).....	166
Resim 255 Luigi Colani Liege TV Relax adlı tasarımı 1969 (http://www.formguide.de/geschichte/uebersicht/1966-1979/chronologie-1966-1979/)	167
Resim 256 Joe Colombo (http://vernissage.tv/blog/2006/01/23/joe-colombo-vitra-design-museum-interview-with-mateo-kries-part-1/).....	167
Resim 257 Joe Colombo the Universale no:4860 ,(http://www.icollector.com/1-parstolar-ABC-plast-Universale-modell-4860-Joe-Colombo-fr-Kartell-1967-H-72-slitage_i5352284).....	168
Resim 258 Joe Colombo –Kartell, (http://www.kaboodle.com/reviews/chair-by-joe-colombo).....	168
Resim 259 Joe Colombo "Elda" 1965, (http://www.bonluxat.com/a/Joe_Colombo_Elda_Armchair.html).....	169
Resim 260 Joe Colombo "Tube" 1969, (http://detnk.com/node/878).....	170
Resim 261 Joe Colombo "Tube" 1969, (http://www.architetturaedesign.it/index.php/2008/01/17/joe-colombo-design-italiano.htm).....	170
Resim 262 Joe Colombo Multi Chairs ,1970 (http://www.edition20.com/en/products/Multichair-by-B-LINE-by-Joe-Colombo).....	171

Resim 263 Joe Colombo Multi Chairs ,1970 (http://www.edition20.com/en/products/Multichair-by-B-LINE-by-Joe-Colombo).....	171
Resim 264 Gruppo Dam Libro mobilya tasarımı (http://www.archiexpo.it/prod/busnelli/poltrone-design-originale-4684-31732.html).....	172
Resim 265 Gruppo Dam Libro mobilya tasarımı (http://catalogue.drouot.com/ref-drouot/lot-ventes-aux-encheres-drouot.jsp?id=967923).....	172
Resim 266 Pedro Friedeberg (http://www.poder360.com/article_detail.php?id_article=3482).....	173
Resim 267 Pedro Friedeberg ‘‘Hand Chair’’ 1970 (http://www.leblogdukitsch.com/2010/10/25/design-kitsch-50-chaises-pour-vous-faire-rever/).....	174
Resim 268 Frank Gehry (http://www.house-arch.com/fish-form-transformation-by-frank-gehry.html).....	175
Resim 269 Frank Gehry Easy Edge Chair serisi (http://furnitureandinteriordesignatadamsmith.blogspot.com/2010/10/frank-ogehry.html).....	176
Resim 270 Frank Gehry Easy Edge Chair serisi (http://www.gimmii.nl/wp-content/uploads/2010/05/Veiling-Wright-Bubbles-stoel-Frank-Gehry.png).....	177
Resim 271 Pierro Gilardi (http://www.parcoartevivente.it/atelier/index.php?id=70).....	177
Resim 272 Piero Gilardi Capitello 1971 (http://www.tribu-design.com/collections/alpha.php?ac=f&pict=1&lg=en&st=1215&pc=c).....	178
Resim 273 Piero Gilardi .Rocks adlı mobilya tasarımı 1968 (http://www.wright20.com/auctions/view/F5AR/F9AX/576/LA/none/TOP/0).....	179
Resim 274 Piero Gilardi Sasso 1968 http://www.bonluxat.com/a/piero-gilardi-sasso-seat.html).....	179
Resim 275 Piero Gilardi .Rocks adlı mobilya tasarımı 1967 (http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/).....	180

Resim 276 Piero Gilardi Porfido 1974 (http://www.bonluxat.com/a/piero-gilardi-massolo-table.html).....	180
Resim 277 Marc Held (http://marcheldarchitect.com/).....	181
Resim 278 Marc Held Culbuto adlı koltuk tasarımı 1967 (http://jhalaldrut.blogspot.com/2011/04/marc-held.html).....	182
Resim 279 Allen Jones (http://www.artandarchitecture.org.uk/images/full/415.html).....	183
Resim 280 Allen Jones mobilya tasarımı (http://www.chiccacoolfactory.com/2011/03/allen-jones-design-and-illustrations.html#!/).....	184
Resim 281 Olivier Mourgue (http://www.filmitem.com/designer/d58/).....	184
Resim 282 Djinn adlı tasarımı 1965(http://www.christies.com/LotFinder/lot_details.aspx?intObjectID=5342750).....	185
Resim 283 Olivier Mourgue 2001: A Space Odyssey tasarımı 1965 (http://www.roadsidescholar.com/2008/01/04/olivier-mourgue-bouloum-chaise/).....	186
Resim 284 Olivier Mourgue Montrea adlı tasarımı 1967(http://www.authenticite.fr/authenticite_fr_actualite_print-le_vintage_dans_tous_ses_etats-326.html).....	186
Resim 285 Olivier Mourgue Djinn Chaise Mourgue adlı tasarımı 1964 (http://www.oliviermourgue.com/).....	187
Resim 286 Stanley Kubrick'nin 2001 A Space Odyssey filminden bir sahne (http://littleaugury.blogspot.com/2011/03/saint-laurent-rive-gauche.html).....	188
Resim 287 Stanley Kubrick'nin 2001 A Space Odyssey filminden bir sahne (http://www.brandish.tv/2009/02/09/casio-dual-time-silver-watch.html)	188
Resim 288 Roberto Sebastian Matta (http://www.stylepark.com/en/designer/roberto-antonio-sebastian-matta-echaurren).....	189

Resim 289 Roberto Sebastian Matta ‘’Magritta’’ adlı tasarımı 1971(http://www.icollector.com/Roberto-Sebastian-Matta-MAgriTTA_i8644090).....	189
Resim 290 Roberto Sebastian Matta ‘’Maliette’’ adlı tasarımı 1966 (http://www.liveauctioneers.com/item/4508432).....	190
Resim 291 Roberto Sebastian Matta ‘’Maliette’’ adlı tasarımı 1966 (http://www.treadwaygallery.com/ONLINECATALOGS/MAY2005/0801-0850.html).....	191
Resim 292 Peter Murdoch Spotty Chair 1963 (http://www.tribudesign.com/collections/index.php?ac=f&pict=1&lg=en&ty=17&st=7).....	192
Resim 293 Peter Murdoch Spotty Chair 1963 (http://gimbeldesignlibrary.blogspot.com/2011/05/new-spotty-chair.html).....	192
Resim 294 D’urbino ve Paolo Lomazzi, (http://www.2modern.com/designer/Donato-DUrbino-Paolo-Lomazzi).....	193
Resim 295 Jonathan De Pas, Donato D’urbino, Paolo Lomazzi-Blow Chair, 1967, (http://www.moma.org/collection/browse_results.php?criteria=O%3AAD%3AE%3A7317&page_number=3&template_id=1&sort_order=1)	193
Resim 296 Paolo Lomazzi ‘’Joe’’ tasarımı, 1971, (http://www.stylepark.com/en/poltronova/joe).....	194
Resim 297 De Pas, D’urbino ve Lomazzi ‘’Sciangai Coat Rack’’ , (http://www.yoox.com/item/YOOX/ZANOTTA/dept/design_new/tskay/B84CE7A2/trr/1/cod10/58001305LO/sts/sr_design80).....	195
Resim 298 Gaetano Pesce (http://domicocosmanodesignallievo.blogspot.com/2011/06/gaetano-pesce.html).....	195
Resim 299 Gaetano Pesce mobilya tasarımları (http://www.architonic.com/pmgal/up-2000-series-b-b-italia/1001214).....	196

Resim 300 Gaetano Pesce “Up 5 ” serisi koltuk tasarımı 1969 (http://3designhistory.com/?tag=pesce).....	197
Resim 301 Gaetano Pesce “ Up 5 ” serisikoltuk tasarımı 1969 (http://latimesblogs.latimes.com/home_blog/2009/06/midcentury-furniture-pop-art-1969-gaetano-pesce-italian-design.html).....	197
Resim 302 Gaetano Pesce masa tasarımı (http://domicocosmanodesignallievo.blogspot.com/2011/06/gaetano-pesce.html).....	198
Resim 303 Gaetano Pesce La Michetta tasarımı (http://furniture.architecture.sk/2006/11/la-michetta-by-gaetano-pesce.php).....	199
Resim 304 Gaetano Pesce “Up 7 ” serisi (http://www.artfinder.com/artist/gaetano-pesce/).....	199
Resim 305 Gaetano Pesce “Up 1 ” serisi 1969 (http://www.architonic.com/pmsht/up-2000-series-b-b-italia/1001216).....	200
Resim 306 Gruppo Strum Puffo Stoll 1970 (http://www.bonluxat.com/a/gruppo-sturm-puffo-stool.html).....	201
Resim 307 Gruppo Strum Pratone Chair 1971 (http://www.objectplastic.com/2011/04/gufram-i-multipli-collection-gruppo.html).....	201
Resim 308 Guido Drocco Gufram 1970 (http://www.objectplastic.com/2011/04/gufram-i-multipli-collection-gruppo.html).....	201
Resim 309 Gruppo Strum Pratone Chair (http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie).....	202
Resim 310 Guido Drocco Gufram (http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/).....	203
Resim 311 Studio Simon Warhol mobilya tasarımı 1973 (http://www.liveauctioneers.com/item/5515918).....	204

Resim 312 Bocca Sofa 1970 (http://www.designclassics.cn/designers/studio-65-1.html).....	205
Resim 313 Salvador Dali 'Mae West's Lips' adlı mobilya tasarımı (http://collectie.boijmans.nl/en/work/V%202280%20(KN&V)).....	205
Resim 314 Studio 65 Egg Ball Chair (http://www.scotthowardcn.com/furniture/Egg-ball-chair.html).....	206
Resim 315 Studio 65 .Egg Shape Acrylics Chair (http://www.scotthowardcn.com/furniture/Egg-ball-chair.html).....	206
Resim 316 Studio 65 Fiberglass Armchair (http://www.designclassics.cn/designers/studio-65-1.html).....	206
Resim 317 Studio 65 Pastil chair (http://www.designclassics.cn/designers/studio-65-1.html).....	206
Resim 318 Studio 65 Capitello 1971 (http://www.designaddict.com/design_addict/forums/index.cfm/fuseaction/thread_show_one/thread_id/10264/).....	207
Resim 319 Studio 65 stool Chair (http://www.wright20.com/auctions/view/EQ2Z/F58E/594/LA/none/TOP/0).....	207
Resim 320 Roger Tallon (http://www.telerama.fr/monde/roger-tallon-les-designers-les-vrais-sont-des-masochistes,65023.php).....	208
Resim 321 Roger Tallon 'Zombie' 1967 oturma elemanı http://www.lagaleriemoderne.com/gallery.php?lang=fr&id=29).....	209
Resim 322 Roger Tallon mobilya tasarımı 1967 (http://www.tribudesign.com/collections/alpha.php?pc=c&ac=r&lg=en&c=c&tofind=roger+tallon&x=10&y=6).....	209
Resim 323 Roger Tallon 'Zombie' 1967 (http://www.artnet.fr/artists/lotdetailpage.aspx?lot_id=911C902F85D57C3E1FD9F634047AA2BE).....	210

Resim 324 Piero Gatti, Cesare Paolini ,Franco Teodoro (http://dzinestore.com/newsletter/november08.html).....	210
Resim 325 Piero Gatti, Cesare Paolini, Franco Teodoro Sacco Chair 1968 (http://www.stylepark.com/en/zanotta/9280-sacco).....	211

1.GİRİŞ

Bilimsel yöntemlerin onyedinci yüzyıldan itibaren deneysel platforma oturtulması dünya insanını karşı konulmaz bir teknolojik ilerleyişe doğru günümüze yol almasına hatta yol haritası çizmeye yetişmeksizin sürüklenmesine neden olmuştur. Özellikle bu ilerleyiş yirminci yüzyılda siyaset, ekonomi, kültür gibi farklı alanlarda dünya coğrafyasında sahnelenen gelişmelere karşı insanoğlunun gerçekleştirdiği tepkileri ve bunun paralelinde sanatçıların yaratıcılık yetisini doruğa çıkardığı dönem olarak gözlemlenir. Bu yüzyılda Batı sanatında ifadelerin tepkilerin birer sanat eseri olarak biçimlenişi egemendir. Bu biçimlenişin en somut örneği sanatçının kitle kültürünün tüketicisi olduğunun farkındalığıyla oluşur. Bu oluşum sürecinde sanatçı bu kültüre katkıda bulunması gerekliliğini kavrar. Bu kavram sanatçıyı popüler kültürün ürünlerinin üretimlerinde yer almasıyla Pop sanat bağlamında yansır. Bu yansıma farklı alanlarda olduğu gibi sektörel alanda seri üretimin de egemen ürünü olan mobilyada da kendini vurgular.

”Pop Art Akımının Mobilya Tasarımıyla İlişkisi ve Etkisi” adlı bu çalışma 1950’li yılların sonu ile 1970’li yılları arasındaki zaman diliminde Pop Art akımının egemen sergileniş biçimi olan görsel sanatların, diğer etkin yansımaları moda ve sinemanın çağdaş mobilya tasarımıyla ilişkisi incelemektedir. Çalışmanın temel amacı Pop Art ve mobilya ilişkisi sonucunda mobilyanın biçimlenişi ve akımının mobilya tasarımına etkisini ve doğurduğu karakteristiğini gözlemlemeyi amaçlamaktadır. Pop kültür hegemonyasının dönemine doğru ifadeci tasarımlarla öncülük etmeye yönelik tasarımcıları da esin alan pop mobilya tasarımcılarını bu kez de onların tüketim ve özgürlüğe bakış açılarının somutlaştırılması olarak tanımlanabilir. Buna paralel olarak çalışma pop mobilya biçimlenişinde pop’un görsel üretimlerinin kaynak oluşturma derecesi de gözlemlenmesine yol açacaktır.

Pop Art akımının “Tüketici Toplum” ya da “Özgürlükçü Toplum” olarak adlandırılan toplumun hayattaki yerini, önemini, sosyal-kültürel faktörlerin içinde yer alan müzik, sinema, medyatik olaylar, moda, kitle haberleşme araçları, gündelik kullanım araçları gibi önemli etkenlerden “Moda” ve “Sinema” yı ele alarak , bu çalışmada mobilyayı ne şekilde etkileyip, malzemesinden, renklerine ; biçimlerinden, işlevselliğine kadar “Tüketici Toplum” a sunarak Pop Art akımını; basit, değersiz ve

sıradan olarak kabul edilen kültürün, seçkin halk kültürüne sanat yoluyla ulaşarak, tanıtılmasını amaçlayarak aşama aşama ele alınmaktadır.

Pop Art ve Mobilya ilişkisi algılamasına bizleri ulaştıracak en önemli yol Pop Art akımının tüm yapısını ve karakteristiğini kavramaktır. Bu nedenle tüm kriterleri bir başka ifadeyle terminolojik anlamının yanısıra felsefesini ve düşün yapısının doğurduğu bakış açısının incelenmesi çalışmada ilk adımı oluşturur. Pop felsefesiyle, felsefesinin insan hayatına bıraktığı etkisiyle, sanat ve yaşam arasındaki mesafeyi kaldırarak, halka inmesini, daha çok yaklaşması süreci önem taşır. Bu yaklaşımın oluşturduğu ikinci bölümde bu düşün yapısının somutlaşmasına eserleriyle öncülük eden aktörlerin buradaki rolü yadsınamaz. Sahnelenen kitle kültür ürünlerini eserlerine katan onların sanatta paydaş rol almasına neden olan bu sanatçılar pop akımının öncüleridir. Bu öncü sanatçıların kimlikleri, yaşam felsefeleri, sanatsal çalışmalarında bir dil geliştirir. Bu dili kavramak eserlerini incelemekle oluşmaktadır. Bu nedenle burada bu öncü sanatçılara ve onların eserleri çalışmaya yarar sağlayacaktır. 1950'lilerin sonu ile 1970'li yıllar arasındaki zaman diliminde dikkat çeken "Tüketici Toplumu" ele alarak, sosyal ve kültürel faktörlerin etkisi bu çalışmada ele alınacaktır. Bu gözlemin yanısıra birlikte moda ve sinemanın her alanda olduğu "mobilya tasarımı" alanında da ortak payda da bulunduğu; çeşitli örneklemelerle ele alınmaktadır. Sinema, moda farklı başlıklar altında incelenecek olsa da, bu önemli başlıkların birbirleriyle etki altında kalarak, bir bütün olarak ya da ortak payda da buluşarak, birbirlerini tamamlayıcı özellikleriyle tüketici topluma sunulmuştur. 1950'li yılların sonuyla başlayıp ve 1970'li yılların sonuna kadar geçen zaman diliminde örnek vermek gerekirse bir sinema filminin içinde yer alan oyuncuların kostümleri, kıyafetleri; modacıları tarafından Pop Art'ın simgesi olan özgürlükçü, çok çabuk tüketen topluma karşılık ; çizgileri, renkleri ve tüketici toplumda bıraktığı izleri algılayarak , mobilyayı da bu etkenler altında birleştirerek, tasarımcılara, daha sonra tasarımlara bu etkileri bıraktığı bilinmektedir.

Pop Art'ın çağdaşı mobilya etki ve ilişkisini kavranılması ve farklılığın kavranması açısından önemli bir diğer adım ise mobilya yapısının tarihsel süreç içinde biçimlenişinin incelenmesi gereği doğmaktadır. Bu nedenle üçüncü bölümde mobilyanın tanımının yanısıra mobilya tasarımının gelişme sürecinde antik dönemlerden başlayarak, toplumun yaşam koşulları, ekonomik, siyasi , sosyal ve kültürel alanlardaki bakış açısına göre mobilya tasarımları ele alınmaktadır. Görsel

sanatlardaki üslupsal niteliklerin yansımaları olarak da kabul edebileceğimiz bu tasarımların üslup-dönem ilişkisi çerçevesinde ele alınarak alt inceleme başlıkları altında gruplanarak gelişim kavramına gidilmektedir. Çeşitli görsel örneklemelerle dönemin önemli malzemeleri ve teknikleriyle aşama aşama vurgulanır. Pop mobilya tasarımına dek ele alınan mobilya tarihsel gelişim sürecinde ilk çözümler adımlarını atacak olan ekspresyonist tasarımcılarla tamamlanmaktadır.

Araştırmamızın ana teması olan Pop Art ve mobilya ilişkisi ve etkisi kapsamında mobilya tasarımı ve tasarımcılarını da ele alarak, mobilyanın hangi malzemelerden, renklerden, biçimlerden, ihtiyaç duygularından tüketici topluma sunulduğu gözlemlenecektir. Pop Art akımının öncüleriyle birlikte yapmış oldukları çalışmalarla tüketici topluma sundukları eserleri popüler kültür anlayışıyla sundukları değerlendirilmektedir. Pop Art akımının mobilya tasarımına kattığı değeri, uslubu, popüler kültürün gereksinimleriyle birlikte , tüketici toplumun ihtiyaçları doğrultusunda tasarım ve tasarımcılarıyla yaklaşık yirmi yıl süren ‘pop’ anlayışının mobilya üzerindeki ilişkisi ve etkisini, örnekleyerek, kullanılan malzemelerden, yaşam koşullarına, tüketici toplumun tavırlarına ve sosyal ve kültürel faktörlerin etkisiyle moda ve sinemayı da içine alarak örneklemelerle ele alınmaktadır. Tasarımcıların ve özellikle tasarımların yoğun sayıda olması ‘araştırmada örnekleme’ metodolojisine başvurarak sınırlamamıza neden olmaktadır. Son dönemlerde araştırma metodolojisinde örnekleme konusunda ışık tutan bilim adamlarının önermesi sonucunda burada yer alan örnekler tekrar tasarımlardan kaçınarak, özgün ve tekil tasarımların yanısıra, malzeme açısından moda sektörüyle ilişkisini açıkça sergileyen ve bunun dışında sinemada etkisini gözler önüne seren tasarımlar oluşturmaktadır.

Araştırmada etkin kavrayış biçimi geniş bir literatür taramasından oluşmaktadır. Ancak özellikle pop mobilya tasarımı ve tasarımcıları konusundaki araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu sınırlama araştırmada zorluklarla karşılaşılmasına yol açmakla birlikte araştırmaların pop art çalışmalarının içine entegre edilmiş olması çalışmada negatif bir faktör oluşturmaktadır. Pop mobilya tasarımcıları hakkındaki çalışmalarda aynı paralelliktedir ve bunun sonucunda araştırma gözlem yönelmesine yol açar.

Araştırmanın daha önce ana amacı tanımlanmasının yanısıra belirtilmesi gereken önemli bir yaklaşım ise ‘‘Pop’’ sözcüğünün tutulması yani kabul edilmesinde bir çok etken vardır. Belki de hiçbir sanat akımının tarihinde görülmemiş bir katılım, olumlu yönde bir destek olamamıştır. En büyük etkinin ve katılımın nedeni televizyonun, radyonun ve gazetenin (görsel ve yazılı medyanın) tüketici bir toplum karşısında göstermiş olduğu belki de başka bir deyişle söylememiz gerekirse ; tüketici toplumun belleğine, yaşam alanlarında sürekli karşısına çıkararak, duyurarak ‘psikolojik etki’ yaratmasıdır. İletişim araçlarının keşfiyle paralel olarak popüler sanatın mekanikleşerek çoğalması , tüketim mekanizmasını da bir ölçüde talep ve hız kazandırır.19.yüzyılın ikinci yarısında geldiğinde özellikle sanayileşen toplumların teknolojik gelişmeler neticesinde ‘tüketim toplumu’ haline gelmesine yol açar. 20.yüzyıla geldiğinde ise artık Amerika’nın tüketim sistemlerinin Batı Avrupa’ya ve daha sonra yavaş yavaş sosyalist ülkelere gittikçe yayılması, küresel kutuplaşmayı ortadan kaldırır.Bu zaman içerisinde ise sanayileşmiş ülkelerin toplumlarını sanki bir baskı sonucu tüketiciyi hazırlaması ve tüketime özendirilmesi ile devam eder. Temel amacı, sanat ile yaşam arasındaki mesafeleri ortadan kaldırmak olan Pop Art’ın; Soyut Sanata karşı da olarak ortaya çıkmasıyla halk kültürü ile sanat arasındaki mesafeyi de azaltmaktır.Pop Art sanatçıların bu amaçla birlikte tüketici toplum için yaşamda kullanılan çeşitli eşyaları, nesnelere gerçek ölçülerinden biraz daha abartarak, yalın bir dille betimlemişlerdir. Pop Art akımının bir diğer ortaya çıkış sebebi ekonomik ve politik açıdan incelediğinizde, özellikle Amerika’da , 1.Dünya Savaşı sırasında sivil sanayi alanının , savaş sanayi alanı olarak değiştirilmesi sonucu zenginleştirilmesidir.Ardından 2.Dünya Savaşı’nın ortaya çıkmasıyla da daha da zenginleşerek ulusal gelirini arttırmıştır.Pop Art sanat akımının ortaya çıktığı zaman diliminde endüstrileşmeden çok kültür, sanat, düşünceye yansımıştır.Amerikadaki, toplumun sanata yansıyan tüketici karakteri, bunun yanında sosyo-ekonomik koşulları içinde Amerikan sanatı olarak bilinen Pop Sanat akımının ortaya çıkmasına neden olur.

2. POP ART AKIMI VE TASARIMDAKİ YANSIMALARI

Pop Art, 1950'li yılların sonunda ortaya çıkan kent ve gündelik yaşamın görüntülerinin kullanılması ile belirginleşen İngiliz ve Amerikan kökenli bir sanat akımıdır.Şehir kültürünün önemli faktörlerinden olan sinema, müzik, moda ve çeşitli kitle haberleşme araçları, günlük kullanım eşyaları, medyatik olaylar bu sanat akımının kullandığı temel kaynaklardır.Pop Art'ın asıl amaçlarından biri basit, değersiz ve sıradan olarak kabul edilen kültürün seçkin halk kesimine sanat yolu ile seçkin tanıtılmasıdır.

18.yüzyıldan itibaren bağımsız estetik ve sanat tarihi disiplinlerin büyümesi, süreli literatürünün gelişmesi, bağımsız bir meslek olarak eleştirmenliğin akademilerin sergilerin ve özgül sanat üretimi ve yaygın bölgelerin, galeriler, sanat okulları, üniversiteler , müzeler gibi ortaya çıkışı söz konusudur.¹

18.yüzyıl itibariyle başlayan iletişim araçları keşfi ve gelişimine paralel olarak, popüler sanat mekanikleşerek çoğalır, tüketim mekanizmasında bir ölçüde talep ve hız kazandırır.19.yüzyıl ikinci yarısına gelindiğinde teknolojik gelişmeler özellikle sanayileşen toplumların tüketim toplumları haline gelmesine yol açar.Tüketim toplumunun standartlaşmış yaşam biçimi , 20.yüzyıl başında ABD'nin tüketim sistemlerinin Batı Avrupaya ve daha sonra sosyalist ülkelere yayılmasıyla birlikte , küresel kutuplaşmayı ortadan kaldırır.Bu süreç sanayileşmiş ülkelerin toplumlarını da tüketime özendirilmesi ve değiştirmesi ile devam eder.1945-1965 döneminde sanat dünyasında iki yeni olgunun kendini kabul ettirdiği görülür.Bunlardan biri bir Amerika resim okulunun ortaya çıkması, diğeri ise New York'un sanatsal yaratının uluslararası merkezi olarak sivrilmesidir.²

¹ Mike Featherstane, *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü* , çev:Mehmet Küçük, 2.Basım, Ayrıntı Yayınları,İstanbul , 2005, s.78

² Enis Batur, *Modernizmin Serüveni*, 6.Basım Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.346

2.1.Pop Art Tanımı ve Felsefesi

Modern kültürün bir tepkisi olarak ortaya çıkan Pop Art , kitle toplumunun teknolojik ilerleyişine, mekanik bir biçimde çoğaltılabilen kitle iletişim araçlarına ve popüler kültürün tecimselleştirilmesine tutulan endüstriyel bir aynadır.Pop Art, ürünleri üretim süresince azaltılan gerçeklikleriyle birer tüketim ürününe indirgenirler.Bu akımın çıkış noktası sanattaki klişe modellere güzelliğin ideallerinin tüketimine ve dinsel sembol enflasyonuna dayanır.Çıkış yeri ise, politik ve ekonomik güçleri elinde tutan ve tüketim toplumunun yaşam standartlarını düzenleyen, emperyalist dünyanın önemli gücü Amerika'dır.Şehirlerin hızlı büyümesi, kitle toplumunun endüstri alanındaki güçlü gelişimi, ticaretle birlikte artan sosyal sorunlar ve iletişim araçlarının yaygınlaşması gibi etkenler, bu hareketin başlangıcına kaynaklık edecektir.³

Amerika'nın politik, endüstriyel ve sosyal açıdan geldiği gelişim noktasını "kargaşa" olarak adlandırırken bunu; sanata , kadın hareketine, politikaya ve endüstriye yansıyan bir çeşit iyimser huzursuzluk olarak betimler.New York Dada akımının kurucuları olan ressam Marcel Duchamp, Francis Picabia ve fotoğrafçı Man Ray, daha sonra ortaya çıkacak olan Pop Art hareketinin de temellerini atarlar.⁴Pop Art düşüncesinin meydana geldiği 1960'lı yıllar, bu açıdan çağdaş yaşamın makineleşme, toplumsal izolasyon süreçleri ile gösteri ve göstergeler unsurlarına tepki olarak doğan karşıt direniş kültürlerinin verdikleri mücadeleye sahne olmuştur.Pop Art kapsamında kabul edilen çalışmalar 1960 başlarında üretilmesine rağmen, tam olarak tanımlamasını "Yeni Gerçekçiler" sergisinden sonra önem kazanır.Bu eserlerde , sanatçıları içerik yönünde ortaklığı ve buna üslup olarak farklılıkları dikkat çeker.

İngiltere ve ABD'de çok sayıda genç sanatçının savaş sonrasının düş kırıklıkları olarak niteledikleri bu tutumu benimsememeleri dikkat çekicidir.Böylesi bir lirik soyutlama hegemonyasına baş kaldıran gençlerin isyanı 1950'li yıllarda filizlenmiş, 1961 ve 1962'de de Pop Art adıyla yeni bir akım olarak sanat dünyasına girer

³ Hale Yaylalı,*Pop Art Hareketi* , Art Decor Dergisi,sayı:74 ,1999, s.132.

⁴ Hale Yaylalı, a.g.e. s.132.

⁵2.Dünya savaşı sonrası Batı sanat ortamına ‘‘Soyut Dışavurumculuk’’ akımının egemen olduğu bilinmektedir.O yıllarda galeri duvarlarını dolduran , içgüdüsel hareketlerle oluşmuş boya akıtmaları ve hızla çizilmiş imgelerle yüklü soyut dışavurumcu yapıtlar, akımın ustalarınca bilinçaltını ortaya çıkaran ve özgürleştiren örnekler olarak tanıtılır.⁶

Pop Art, ‘‘Popolar Art’’ın kısaca yazılış biçimidir.Aynı yıllarda biri İngiltere’de diğeri Amerika’da farklı görüş olarak çıkan Pop Art, her iki ülkedeki sanatçıların yaklaşımları arasında çoğu kez karşıt özellikler gösterir.İngiltere’deki Pop Art akımının Richard Hamilton’un ‘‘Just what is it that makes today’s homes so different, so appealing? ‘‘(Bu günün iç mekanlarını bu kadar farklı , bu kadar sempatik kılan nedir?) adlı kolajı ile ortaya çıktığı söylenir.Halbuki New York’ta ise ‘‘Claes Oldenburg’un Sokağı’’ isimli yapıtıdan esinlenildiği vurgulanır.Bu yapıtında insan, araba ve çeşitli eşyalardan oluşan bir çerçeve görülür.⁷

‘‘Pop’’ terimi basılı haliyle ilk olarak 1958’de İngiliz eleştirmen Lawrence Alloway’ın bir makalesinde görüldü, fakat popüler kültüre duyulan yeni ilgi ve bundan bir sanat çıkarma girişimi 1950’lerin başlarından itibaren Londra’daki Bağımsız Grup’un özelliklerinden biridir.⁸İngiltere’de 1954-1957 yılları arasında ortaya çıkan 1959’a doğru ABD’de yaygınlık kazanan bir sanat hareketinin belirtmek için kullanılan ve İngiliz ‘‘Popolar Art’’ın (halk sanatı, popüler sanat) kısaltılmış biçimi olan terim şeklinde tanımlanır.⁹

Pop Art’ın temel amacı sanat ile yaşam arasındaki uzaklıkları ortadan kaldırmaktır.Soyut sanata karşı olarak bu sanat akımının ortaya çıkması halk kültürü ile sanat ortamı arasında oluşmakta olan uçurumu biraz olsun azaltmıştır.Pop sanatçıları günlük yaşamda kullanılan çeşitli nesnelere, çevreleyerek yalıtıp abartılı bir biçimde betimler.‘‘Pop’’ sözcüğü sanat etkinliklerinde geniş bir alanı kapsar.Bu sayısız etkinliklerin paylaştığı ortak yön kitle iletişim imgelerine dayanmaları ve bazende aynı yaratma sürecinden geçmeleridir.Bu yeni akım için başka pek çok isim

⁵ Semra Germener,1960 Sonrası Sanat ; Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar, 1.Baskı, Kabalcı Yayınevi,1997, İstanbul, s.9

⁶ Semra Germener, a.g.e. , s.9

⁷ Prof.Dr.Güler Ertan, ‘‘Pop Art’’, Fotoğraf Dergisi , sayı.33, Ekim –Kasım 2000, s.28

⁸ Amy Dempsey, Modern Çağdaş Sanat, Akbank Yayınları, 2007, s.217

⁹ Gelişim Hachette Ansiklopedisi, Sabah Yayınları,1992, İstanbul s.3307-3308

önerilir. Bunlardan ‘New Vulgarianism’ (yeni Bayağılık, adilik) eleştirmenlerin duyduğu tiksintiyi ifade ederken ‘Yeni Gerçeklik’ ve ‘Yeni Dadacılık’ gibi isimlere bu akımların sanat tarihiyle olan bağlarını vurgular. ‘Pop’ isminin tutunmasının nedeni, televizyon, radyo, gazete gibi başka hiçbir sanat akımında görülmemiş bir katılımla Pop Art adlı bu hareketin gelişmesine destek olmasıdır.¹⁰

Düşünce alışverişinin yoğunluk kazanmasıyla yeni figüratif bir anlayış çerçevesinde evrensel ve yaygın bir üslupla karşılaşılır ve üsluba Amerika’da ilk olarak 1955’de Lawrence Alloway tarafından kullanılan ‘pop’ kelimesinden türetilen Pop Art adı verilir. Bir İngiliz eleştirmen olan Alloway ‘pop’ kelimesinin belki de yenilik, hız ve neşeyi ifade eden yönüyle İngiliz sanatçıların çalışmalarının çözümlerinde kullanılır. Bu kelimeyle Amerika’daki söz konusu sanatsal hareketin isimlendirilmesi ise 1960’lı yıllarda ‘pop’ teriminin Amerikan eleştirmenlerce yeniden ele alınmasına dayanmaktadır. 1957 yılında Pop Sanat’ın oluşumunda belirleyici öğeleri sıralayan Richard Hamilton Pop Art’ı popüler, halk için üretilmiş, geçici, sürekliliği olmayan, tüketilebilen, kolayca unutulabilen, ucuz imal edilen büyük sayılarda üretilen genç, espirli, zeki, seksapelli, göz boyayıcı, lükse düşkün ve para ile ilişkili bir sanat olarak tanımlar.¹¹

‘Pop Art, terimi modern olan sanayiye ve toplum bilimine ilişkin özellikler gösteren ve kentsel nitelikler taşıyan doğaya özgü yeni bir anlamın keşfiyle ortaya çıkması çağdaş gerçekçilik alanının tümünü kucaklar.’¹²

Sanatta beğeni kavramı, yeme ya da içme beğenisinden çok farklı olarak karşımıza gelir. Büyük ressamlar, sanatçılar yapıtlarının ortaya çıkarırken acı çekmiş, onları oluştururken çok zor ve sıkıntılı dönemler geçirmişlerdir. Hepsi de ne anlatmak istediklerini, seyircinin de anlama çabası içinde kıvranıp durmuşlardır. Pop Art sanatçının bu ızdırabını neşeye ve eğlenceye dönüştüren, çocuksu görüldüğü kadar olaylara bilinçli yaklaşan bir sanat akımıdır. Amacı, seyirciye sembollerle ve günlük yaşantılarında her an göz önünde olan önemli şeyleri, onu şaşırtacak derecede eğlenceli, değerli ve etkili kılmaktır.

¹⁰ Norbert Lynton, *Modern Sanatın Öyküsü*, çev. Cevat Çapan, 3. basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2004, s.289

¹¹ Görsel 20. yüzyıl Genel Kültür Ansiklopedisi, 1984, İstanbul, s.1212

¹² Enis Batur, a.g.e., s.347

20.yüzyıl'da özellikle reklamlar, filmler ve televizyon bireyler üzerinde tekrarlanan sloganlarla birlikte sunulan logoların ve imajların hakimiyetini kurmuştur.Bu yüzyıldaki sanat anlayışıda daha önceki yüzyılların estetik yargılarının bir kenara bırakır.Sanatçılar teknolojinin sunduğu kolaylıklardan yararlanır, tüketim nesnelere kullanırlar.Marcel Duchamp'la başlayan tüketim kültürüne tepki gösterilmesi ve kullanım nesnelere sanat nesnesi olarak kullanılması Schwitters'le devam ederek Warhol, Hamilton, Wesselman, Raushenburg gibi sanatçılarla devam eder.¹³

Pop 1960'lı yılların modası olan yaşam biçimidir.Bu dönemde , reklam fotoğrafları, gece kulüplerindeki çalınan müzik, değişik giyim tarzları ve televizyon reklamları hepsi Pop'u vurgulular.''Newsweek'' yazarlarından Peter Bencley , bir yazısında ; ''Hayal ürünü olan , isyankar anılarla dolu herşey Pop'dur.''14''Yeni Dadaizm'', ''Yeni Nesnellik'' , ''Yeni Gerçekçilik'' diye de tanımlanan Pop Art deyiminin benimsenmesi ise, toplumun iletişim araçları olan reklamlar, tabelalar, gazete, radyo ve televizyona olan ilgisidir.¹⁵

Görsel ürünlerin yanı sıra müzik eserleri de etkilenir.Hafif müzikten caza, klasik müzikten ezgilere kadar her türlü müzik çoğaltılıyor her bir yere gönderiliyordu.Bunlar içinde , sonradan pop adını alacak olan hafif müzik en kolay yayılan ve tüketilen türdür.Şimdilerde artık seçkin insanların dinlediği müzikler arasında sayılan caz bile hafif bulunuyordu o zamanlar.Üstelik bu muzik parçaları hemen tüketiliyor, arkasında bir başkası , sonra bir başkası daha dinleniyordu.Zaten film ve yayın sektörü de herkese hitap edebilecek eğlenceli şeylerin peşindeydi.Kısaca müziğe, ses ve yayın dünyasına ait üretilen kitlesel üretimi onlara sahip olma konusunda insanların belli bir eşitlik sağlıyordu.¹⁶

Amerika'dan başlayarak , fakat bütün Batı'da da hızla yayılarak sinema, reklamcılık, bilim kurgu, tüketimcilik, medya ve iletişim , ürün tasarımı moda ve yeni teknolojilerde giderek ağırlığını hissettirmesini sağlar.Reklamcılık, grafik ve ürün

¹³ Mesut Yaşar, *Tüketim Toplumu ve Sanat İlişkisi* (<http://e-sosder.com/dergi/16114-121.pdf>) (5.11.2011)

¹⁴ Prof.Dr.Güler Ertan, a.g.e.s.28

¹⁵ Prof.Dr.Güler Ertan, a.g.e.s.29

¹⁶ Mehmet Yılmaz, *Modernizmden, Postmodernizme Sanat*, Ütopya Yayınevi, Ankara,2006, s.179-180

tasarımındaki yenilikler onları özellikle büyülerken , sanatın ve mimarinin de benzer bir cazibeye kavuşması yanlısıdır.¹⁷

Pop Art'n ilk evresinde insan ve iletişim araçları arasındaki ilişki vurgulanır, ikinci dönemde ise bunun aksine 'çevre' ön plana çıkar.1961'de oluşan Pop'un en çok tanındığı bir evre olan üçüncü dönemde figüre geri dönüş gözlemlenir.Üçüncü kuşak sanatçılar bir oranda iletişim araçlarından alınmış imgeleri kullansalar da ortak noktalarından çok farklılıklar söz konusu olur.¹⁸

Ekonomik ve politik açıdan baktığımızda ise, Amerika'da Pop Art sanatının ortaya çıkmasının nedeni, 1.Dünya Savaşı sırasında sivil sanayi alanını , savaş sanayi alanı olarak değiştirmesi sonucu, zenginleşmesidir.İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkması ile daha da zenginleşerek ulusal gelirini arttırmıştır.Bu dönemde endüstrileşmede değil, kültür, düşünce, sanat alanına da yansdı.Amerikan toplumunun sanata yansıyan tüketici karakteri, sosyo ekonomik koşulları içinde Amerikan sanatı olarak bilinen Pop Art akımının doğmasına neden olur.Pop Art, sanatçıların amacı, tüketim ürünlerinin sanatsal bir tavırla tekrar tüketime sunmak.Bu akımı benimseyen sanatçıların en önde gelenlerinden olan Raushenberg ve Andy Warhol'dur.Bunlar toplumlarının çelişkilerini, bunalımlarını ve mekanik ilişkileri bireysel tavırlarıyla toplum adına protesto ederler.¹⁹

Alloway'e göre 'yaygın' , 'herkesce bilinen ve sevilen' anlamına gelen 'populer' sözcüğünden kısaltılmış olan pop 1960'larda Amerikalı eleştirmenlerin kullanmaya başlamasıyla bir sanat akımının ismi olur.²⁰

Germaner'e göre ; Amerikan Pop Art'ı , İngiliz Pop Art'ına göre daha az duygusaldır.Amerikan Pop'u, popüler kültürün imgelerini tarafsız olarak ele alır ve her türlü kişiselleştirmeden uzak tutar.Amerika'daki Pop Art , bağımsız çalışan sanatçıların deneysel arayışlarının bir sonucu olarak ortaya çıkar.Andy Warhol, Roy

¹⁷ Amy Dempsey, a.g.e. s.217

¹⁸ Semra Germener,a.g.e, s.12

¹⁹ Prof.Dr.Güler Ertan, a.g.e. s.29

²⁰ Mehmet Yılmaz, a.g.e., s.181

Lichentein, James Rosenquist, Tom Wesselmann ve Claes Oldenburg akımının başlıca temsilcileridir.²¹

“Herşey Pop’tur, Pop herşeydir.” felsefesine dayanan Pop Art’ı bir akım olmaktan çok, kökleri öncesine dayanmakla birlikte 60’lı yılların söylemidir.Kitle toplumuna özgü herşey kavramsal olarak karşılığını bulur bu söylemde.Konusunu gündelik yaşamdan alan Pop Art’a bazen nesnelere sanat eserine dönüşür, bazense sanat eserleri nesneye...’’²²

Lynton’a göre ;Pop Sanatçılar kitle iletişimi araçlarına ilgiyi çekerek televizyon, radyo, gazete ve dergiler gibi kitle iletişim araçları da başka hiçbir sanat akımında görülmemiş bir katılımla, Pop Art adlı bu hareketin gelişmesinde destek olur.Bunun en önemli nedeni kuşkusuz , pop sanatın “eğlendirici” olma özelliğidir.Özellikle pop müziğin etkisiyle ortaya çıkan yeni dünya ile pop sanat arasında bir tür “akrabalık” olduğu ileri sürülür.²³

2.2. Görsel Sanatlarda Pop Art ve Öncüleri

Soyut ve gerçekçi sanatçılar, sanatçının algı ve düşüncesinden yola çıkarak işaretlere varır ya da algı ve düşünceleri bir işarete dönüştürürler.Bu düşünceler temel olarak işaret ve işaret sistemleri ile ilgilidir.Foto-romanlar , çizgi romanlar , klişe nesnelere hakkındadır.Eстетikten yakınlığından çok , sosyoloji ve tarih çizgisine yakın bir sanattır.Pop Art, hem pop kültür hem de sanatta kullanılan bir işareti alıp, onu yeniden kavramlaştırır.²⁴

2.Dünya Savaşı sonrasında ekonomideki gelişmelerin etkisiyle varlığını hissettiren tüketim kültürü ve “Amerikalı” bir içeriğe sahip olan Pop sanat uluslararası sanat ortamında Amerikan varlığını ilk kez güçlü bir biçimde hissettiren Amerikan Soyut Dışavurumculuk akımının egemen konumuyla yarışmak zorunda kalır.²⁵1960’lardan sonra büyük patlama yaşayan ve kitle kültürünün yaygınlaşmasını sağlayan araçlar

²¹ Semra Germener,a.g.e., s.13

²² Hale Yaylalı, a.g.e.s.132.

²³ Norbert Lynton, a.g.e., s.289

²⁴ Hakkı Engin Giderer, *Resmin Sonu*, Ütopya Yayıncılık, 2003, Ankara, s.140

²⁵ Ahu Antmen, *Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20.yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*,2.baskı,Sel Yayıncılık,s.161

kitlelerin hayatında ayrılmaz bir parça haline gelir.Sinema ve moda hem eğlence hem de kültürel yaşamın parçası olarak kitle kültürünün en yaygın aracı olur.Moda kapsamındaki mini etekler ve renkli , çiçek desenli gömlekler, bu yıllarda en fazla görünen giyim tarzıdır.

Amerikalı tüketicinin gündelik yaşamının sıradan nesnelere sanatsal bağlamda yeni anlamlar kazanmıştır.Afişler, reklamlar , çizgi romanlar ve filmlerle , özellikle de Hollywood endüstrisiyle yakından ilgilenen Pop sanatçıları için bir dönem popüler film yıldızları da vazgeçilmez bir esin kaynağı olmuş ve başta Marilyn Monroe olmak üzere bir çok ünlü kadın, Pop sanatçılarının yapıtlarında sanat tarihine mal olmuştur.²⁶

Resim 1 Andy Warhol, Marilyn Monroe, Pop Art, (<http://www.arts-wallpapers.com/galleries/andy-warhol-marilyn-monroe/imagepages/image3.html>)

²⁶ Ahu Antmen, a.g.e.,s.162

Resim 2 Andy Warhol, Elizabeth Taylor, Pop Art
(<http://www.squidoo.com/andy-warhol-elizabeth-taylor>)

Yüksek kültür ile kitle kültürü arasındaki sınırları eritmiş olması, yaşam ile sanat arasında köprüler kurması, biçimci modernizmin sonunu hazırlayan başlıca akımlar arasındadır. Resim ve heykel alanında Pop Sanat'ın bir uzantısı olarak gelişen ve Foto-Gerçekçilik, Süper-Gerçekçilik, Hiper-Gerçekçilik gibi isimlerle anılan akımda 1960'lı yılların son yarısından itibaren etkili olmaya başlar.²⁷

Hamilton'un görüşüne göre ; 'geleneksel' bir hedefe ulaşmaktan çok yeni anlayışlarla yollarına devam eden sanatçılar "biraz savaştığı kadar eğlendirici" de olan bu hareketin ürünlerini verirken, sürekli olarak kitle iletişim araçlarına ve onlar aracılığıyla sunulan popüler ürünlere dikkat çeker. Eleştiri yazılarında da sıkça kullanılan 'popüler' sözcüğünün de etkisiyle bu yeni hareketin adı artık "Pop Art" olarak isimlendirilir.²⁸

Pop Art, İngiltere ve Amerika'da hemen hemen aynı zamanda ortaya çıkar, iki ülkedeki Pop'un özellikleri birbirinden farklılık gösterir.

1952-1953 yıllarına doğru Çağdaş Sanatlar Enstitüsünde bu eğilim etkin bir biçimde gelişir. Lawrence Alloway, Reynier Banham, Frank Cordell, John Mc Hale, Richard Hamilton, Tony del Renzio, Peter ve Alison Smithson ve Eduardo Paolozzi gibi

²⁷ Ahu Antmen, a.g.e., s.161

²⁸ Norbert Lynton, a.g.e. s.289

sanatçılardan oluşan Bağımsız Grup'un yeni düşünceleri yaymayı amaç edindiği izlenir. Eduardo Paolozzi insanın teknolojiyle olan sıkı bağıını gösteren resimleriyle grubun öncülüğünü yapar. 1954-1955 yıllarında bu grup halk kültürünün her yönüyle incelendiği bir dizi konferans düzenlenir. Reklam dünyasının "düşlediği" gerçekler, tüketim malları, halk müziği, otomobil karoseri, resim sanatının ve iletişim araçlarının kullandığı insan imgesi ve moda bu konferanslarda ele alınan konulardan bazılarıdır. İşte bu dönemde "Pop" terimi kullanılmaya başlamış ve bu terim daha sonra bu düşüncelerden doğmuş olan resim akımının tanımı olarak kullanılır.²⁹

Pop Art'ın İngiltere'de Amerika'ya göre farklı yönlerde doğru gelişme göstererek, bir çok sanatçıyı ortak noktada buluşturur.

İngiltere'deki Pop Art sanatçıları, birbirleriyle düşünce alışverişinde bulunmak ve ortak çalışma içinde olmak için, küçük ve sivil bir organizasyon grubu oluşturup "Bağımsızlar Grubu"nu oluştururlar. Bu grupta yer alan sanatçılar, halk programındaki yeni konuşmacılar ve fikirlerini paylaşmak adına görüşmeler düzenlemek üzere nadir tartışma alanlarından biri olan Çağdaş Sanat Enstitüsü'yle ilgilenir. Popüler kültürün , herkesin sahip olduğu , sanatın mimarının , tasarımın ve sanat eleştirisinin bütün özel ilgilerine yayılan ortak, yaygın bir kültür olduğu keşfedilir. Etkileşim alanları, seri halde üretilen şehrin önemli kültür alanlarından olan , filmler (bilim kurgu), reklamlar , o yıllardaki moda ve bu dönemdeki pop müziklerdir.³⁰

İngiltere'deki Pop Art, Amerika'daki Pop Art'a göre daha az bir hızda yaygınlık kazandırmasıyla birlikte, İngiltere'deki Pop Art sanat eserleri ve tavırları Amerika'daki anlayışından farklı olarak daha fazla kişiselleştirici özellikler bulundurmaktadır. Pop Art Sanatçıları 2. Dünya Savaşı yoksulluğunun ardından ABD'de ortaya çıkan yeri kendi popüler kültürde etkilenir.³¹

Amerika Pop Art ile İngiltere Pop Art'ı arasındaki farklardan biri de daha az duygusal olmasıdır. Amerika Pop Art'ı popüler kültürün imgelerini, olaylarını tarafsız olarak,

²⁹ Semra Germener, a.g.e., s.10

³⁰ Lucy R. Lippard , *Pop Art*, London Thames and Hudson , New York, 1985, s.31,32

³¹ Edward Lucie Smith, -Laurence King, 20.y.y. *Görsel Sanatlar* çev: Ebru Kılınç , Akbank Kültür ve sanat Dizisi, 1996, İstanbul, s.257

eserleri kişiselleştirerek arındırmaya çalışıp, örnek aldığı modellerin anonim niteliğine daha da yakınlaştırmaya çalışmaktadır. Bir diğer farkı ise, Amerika'daki Pop Art sanatçıları, İngiltere'deki Bağımsızlar Grubu olarak birlik ve bütünlük, ortak payda da çalışmak yerine, bağımsız olarak, bireysel çalışmalarla birlikte deneysel arayışların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.³² New York ve film sektöründeki önemli merkezi olan Hollywood, 1950'li yıllardan itibaren Amerika kültürünün iki önemli merkezi olmuştur. O yıllarda Ash Can Okulu, dikkatleri çoğunlukla alt gelir grubunun gündelik hayatına çevirmiştir. "Sanat için sanat" anlayışıyla bireyselliği güçlendirmeye soyut dışavurumculuğun temelleri atılır.

Davis'e göre "Yaşamda meydana gelen hızlı değişim ve buna bağlı olarak artan görsellik, sanatçının çalışmalarında gündelik yaşamı kaynak almasına sebep olmuştur. Oluşumunda kısa bir süre önce Pop Art'ın ortaya çıkışı Davis'in yapıtlarına beklenmedik bir geçerlilik kazandırmıştır. Sanatının ilk yıllarında paketlere, reklam, ilan ve kitle iletişime duyduğu ilgi ve bu konulardaki çalışmaları Andy Warhol, James Rosenquist, Roy Lichtenstein ve diğer sanatçılarla çalışmalarına öncü olarak gösterir."³³

2.2.1. Andy Warhol

Amerikalı Sanatçı, Pop akımının öncüleri arasındadır. Carnegie Teknoloji Enstitüsü'nde sanat ve tasarım eğitimi gören Warhol, 1950'li yıllarda New York'ta dergilere yaptığı illüstrasyonlarda moda dünyasında tanınmış bir isimken 1960'lardan sonra resme yönelmiş, reklam imgelerini çağrıştıran resimleriyle dikkat çeker. Serigrafi tekniğiyle yaptığı resimlerinde seri üretilmiş tüketim nesnelerini, Marilyn Monroe gibi film yıldızlarını da gazete sayfalarından olay fotoğraflarını seriler halinde ele alan Warhol, Amerikan yaşam tarzına ayna tutar, kitle kültürünün çeşitli cephelerini ifadesiz bir mesafelilik içinde yansıtır. Sıradan eylemler ya da görüntülerden oluşan bir dizi film de çeken, ayrıca müzik grubu Velvet Underground'un menajerliğini üstlenen Warhol'un New York'taki "fabrika" adlı atölyesi avangard sanat çevresinin uğrak yeri olur.³⁴

³² Semra Germener, a.g.e., s.13

³³ Diane Kelder, *Modern Sanatın İlk Gerçek Amerikalı ismi Stuart Davis* çev: Berke İnel, Milliyet Sanat Dergisi, sayı:286, 1992, s.24

³⁴ Ahu Antmen, a.g.e., s.165

Başarılı bir reklam sanatçısı ve grafiker olan Warhol bu alanda ödüllere alır.1960'larda öteki pop sanatçılarından habersiz, ancak onların yapıtlarına benzer ,resimli roman ve afişlerden esinlenen resimler üretmeye başlar.Warhol'un ilk resimleri soyut dışavurumcular'ın fırça esprisini taşımakla birlikte giderek daha nesnel, soğuk ve tarafsız bir anlatım kazanır.³⁵Warhol, soyut sanatın yarattığı yüksek kültür ayrımı ve yabancılaşmaya tepki göstererek, sanatını yaşadığı dönemin toplumuna ve popüler kültüre yakınlaştırmaya çalışır, sanatın basit bir tarifini yapar.³⁶

Warhol, yapmış olduğu sanatsal çalışmalarında gündelik hayatın sıradan nesnelere, sanatın içine sokma becerisinin olduğunu söylebilir.bu sebeple Pop Art sanatçıları , Dada'ya yakın bir tavır sergileseler bile, Warhol, Dada'ya göre farklıdır.Bunun sebebi ise Dadacıların ortaya koydukları nesnenin ya da nesnelere herhangi bir şey olmadığını, sanatçının kişisel tarihini taşıyan şey olduğunu belirtir.Warhol'un erken dönem resimlerine olan görsel dikkat yetersizliği Warhol'u ihtiyaç duyacağından daha fazla anlaşılabilir bir figür olarak gösterir.³⁷

Sanat dünyasına girmeden önce reklam sektöründe çalışan ve büyük başarılar kazanan Warhol, yine bu sektörden yararlanarak sanat alanına geçiş yapar, her yerde karşımıza çıkan ve ısrarla yinelenen özellikleriyle reklamcılığı ele alır.1960'ların başları itibarıyla "Coco Cola" , Amerikan Doları, "Cambell's Konserve Çorbası" gibi tüketim nesnelere ve Marilyn Monroe , Elizabeth Tylor ve Elvis Presley gibi yıldızların gazete ve dergilerde çıkan fotoğraflarından yararlanarak resimler yapmaya başlayan Warhol yalnızca resimleriyle değil, kişiliğiyle de Pop Art'ın önde gelen temsilcileri olurlar.³⁸

³⁵ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, YEM yayın evi,3.cilt, İstanbul,1997, s.1897

³⁶ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, a.g.e., s.1897

³⁷ Thomas Crow, *Saturday Disasters:Trace and Reference in early Warhol* , Art in America Dergisi, 1987, s.130

³⁸ Norbert Lynton, a.g.e., s.293

Resim 3 Andy Warhol, Cambell's Konserve orbası reklam afişı, Pop Art
(<http://eu.art.com/products/p8765166067-sa-i2259512/posters.htm>)

Resim 4 Andy Warhol, Coco cola reklam afişı, Pop Art,
(<http://photobucket.com/images/andy%20warhol%20art/?page=13#!cpZZ14QQtpZ20>)

Resim 5 , Andy Warhol, Marilyn Monroe ,Pop Art ,<http://www.artrepublic.com/prints/10617-marilyn-monroe-1964---orange.html>)

Resim 6 , Andy Warhol, Elvis Presley, Pop Art, <http://www.modern-canvas-art.com/elvis-presley-pop-art-warhol-canvas-print-3838-p.asp>)

2.2.2.Richard Hamilton

İngiliz sanatçı ve eğitimci, Pop akımının öncüleri arasındadır.Kraliyet Akademisi'nde ve Slade Okulu'nda eğitim gören Hamilton, 1952 yılında bir grup sanatçıyla birlikte Bağımsızlar Grubu'nu kurar, grubun 1956'da düzenlediği "işte Yarın" sergisinde yer alan "Bugünün Evlerini Bu Denli Cazip Kılan Nedir?" adlı kolaj çalışmasıyla dikkat çeker.geleneksel alt kültür/üst kültür , el yapımı /seri üretim imge gibi ayrımları dışlayarak kitle kültürüne ait popüler imgeler kullanan Hamilton, reklam estetiğinin uslubunu alıntıladiği yapıtlarıyla Pop akımının şekillenmesinde önemli rol oynar.³⁹

³⁹ Ahu Antmen, a.g.e.s.165

1952'de Londra'da popüler kültür üzerine tartışmalar yapan Bağımsızlar Grubu'nun kuruluşunda Banham, eleştirmen Lawrence Alloway, Paolozzi, Turnbull, A ve P. Smithson'la birlikte çalışır.Bu tartışmaların genel bilgi alanı kitle üretimine dayanan kent kültürü olur.Topluluğun kuruluşundan başlayarak üyesi bulunan Hamilton gerek grubun içinde gerek dışındaki etkinlikleriyle popüler kültürü konu alan bir sanat anlayışının yerleşmesinde önemli rol oynar.Richard Hamilton İngiliz ressam ve kolaj sanatçısı 1950'lerde İngiliz Pop sanatı'nın gelişmesinde en büyük rol oynar, bu akımın genel niteliklerini saptayarak Pop Sanat niteliğine kavuşmasında etkin olur.⁴⁰

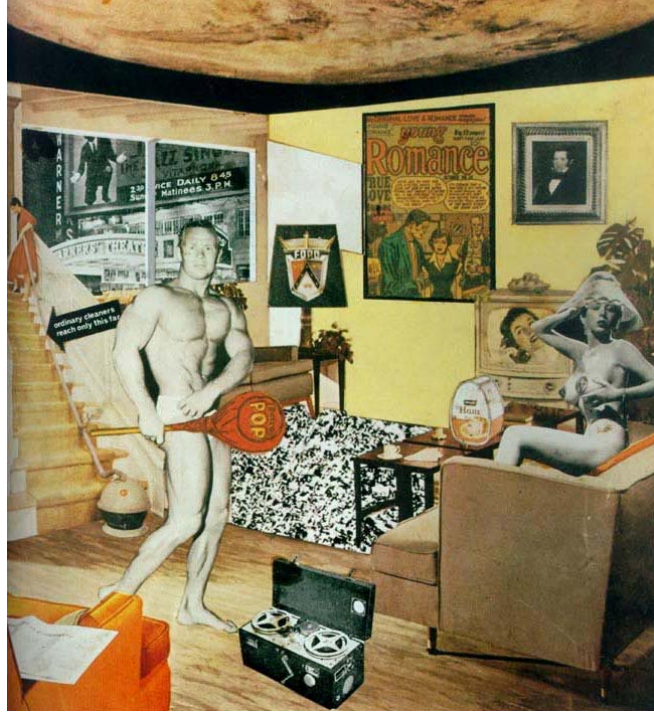
Hamilton, savaş sonrası kentsel kültürün parçalanmış katmanları ve soyut ekspresyonist kuşağın rekabete dayanan çeşitliliği kucaklaması eğiliminin var olduğu bu dönemde kolaj tekniği yeniden canlandırır.⁴¹

Eserlerinde genel olarak fotomontaj, kolaj gibi teknikleri uygular, fotoğraf üzerinde boyayla müdahalelerde bulunur.Kendine özgü kompozisyon düzenini ayrıntılarıyla ilgilenir ve bu nedenle beklenenden daha az sayıda üretir.Bazı yapıtları Pop Sanat'ın klasik örnekleri sayılan Hamilton'un sanata yaklaşımı bir ressamın duygusal yaklaşımı olmaktan çok bir mühendisin hesaplı yaklaşımına benzer.⁴²

⁴⁰ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, a.g.e., s.753

⁴¹ Daniel Wheeler, *Art Since Mid. Century 1945 to the present* , 1991, s.122

⁴² Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, a.g.e., s.753

Resim 7 Richard Hamilton , ‘‘Bugünün Evlerini Bu Denli Cazip Kılan Nedir?’’ adlı kolaj çalışması,(Mehmet Yılmaz, Modernizmden Postmodernizme Sanat,Ütopya Sanat dizisi)

Daniel Wheeler’e göre ; ‘‘Herşeyden önce bunu , sanatın gerçek kaliteleri yardımıyla ortaya konmuş, çağdaş, kentsel, teatral öğelerin toplumsal bakımda adeta yasallaştırılarak bir araya getirildiği, başarılı bir teşebbüs olarak görüyoruz.Buradaki kolaj çalışması ‘taxonomy’ dediğimiz sınıflandırma ilmi kullanılarak mevcut imajların tetkiki o günkü medya tarafından zamanın belli başlı ilgi alanları dikkate alınarak yapılmış durumdadır.Örneğin duvarda asılı bir resimli roman kahramanı klasik anlamdabir tablonun yerini almıştır.Masa üstündeki bir teneke masaüstü heykelini olarak kullanmıştır.Bütün çıplaklığıyla adaleli bir adam ki ideal özelliklerde denenebilir, resmin orta palnında yer almıştır.Yine ideal özelliklerde bir kadın resmi duvarda asılıdır.Araka plandaki abajurun üstünde Ford amblemi görünmektedir.Ön planda yerde bir teyp makinası vardır.Resmin her tarafında görüntülü cinas diye adlandırdığımız iki yönlülük göze çarpıyor ki bunlar sadece belirgin bir muziplikle cinselliği kullanan ilanlar değil, ima yoluyla ya da açıkça satılmaya çalışılan et, otomobil, televizyon gibi objeler içinde kullanılmaktadır.⁴³

⁴³ Daniel Wheeler, a.g.e., s.122

2.2.3. Claes Oldenburg

Oldenburg çalışmalarının eleştirel ve ironik yönleri , Pop Art'a kavramsal bir boyut kazandırır.Mağaza periyodunda Oldenburg parça boyamış eşyaları, büyük fiyat etiketlerini ve besinleri üreterek, Warhol'un "Önce ve Sonra" resimleriyle eş değer , düşük veya popüler kültürü işletir.⁴⁴

1962 yılının Eylül ayında New York'ta Gren Galan'daki sergisinde Oldenburg yaptığı dev boyutlarda yumuşak nesnelere ilk kez sergilemiştir.Dev dondurma külahını ve büyük ölçülerde bir hamburger , yumuşak ya da sert , çok renkli ya da siyah beyaz nesnelere , bir daktilo, banyo eşyası, bir otomobil motoru, bir vantilatör, dondurmalar ve başka gıda maddeleri, sigara izmaritleri izler ve hepsi de açık havada sergilenir.Zekice ve mizah duygusuyla , temelde gerçeküstü bir büyü etkisi yaratır , bu da normalde aşan boyutlarda nesnelere ve bir takım gereçler kullanılarak sağlanır.⁴⁵

Resim 8 Claes Oldenburg , Dev Hamburger heykeli (<http://www.hafif.org/yazi/siradan-nesneleri-devlestiren-sanatci-claes>)

⁴⁴ Lawrence Alloway, *American Pop Art* Collier Macmillan Publishes, Londra, 1974, s.91

⁴⁵ Enis Batur, a.g.e., s.294

Resim 9 Claes Oldenburg Dondurma Heykeli ,(http://art-now-and-then.blogspot.com/2011/01/food-art.html)

Oldenburg, sanat için tüketim nesnelere gerçeğinden farklı boyutlarda özellikle büyütür, heykel formuna getirir, üretir çevresel sanat gibi farklı akımlarında yöntem ve tekniklerini Pop Art'a kazandırır. Ayrıca "dükkan" adını verdiği bir atölyesi vardır ve burada tüketim materyellerini ve taklit ettiği sıradan nesnelere de izleyiciyle buluşturur, sergiler, izleyicinin de tepkisini sınar.

Teknoloji ve makineler , belirli insan ihtiyaçlarına göre kalıplaşmış nesnelere olarak ürünler üretir. Bu ürünler insanların sosyolojik, psikolojik ve kültürel yönlerinin bir yansımasıdır ve bu yönleri karşılayacak özelliklerle yüklenirler. Algılarla bilinçaltına işleyen sembolik biçimleri bu etki işlevi için tasarlanır. Oldenburg ilk bakışta anlamsız gibi gelen sembolik bileşimleri eserlerinde kullanır. Heykellerin büyük boyutlarını izleyicide yarattığı şaşkınlık duygusu, çalışmasının nedenselliği üzerinde düşünülmesini engelleyebilecek bir toleransızlığa dönüşür. Çünkü gösteri ve imaj toplumda kısa süren anlık etkiler söz konusudur. Oldenburg'un çalışmaları nesnelere

isan dünyasının taklit ettiği trajik bir sessiz sinemayı andırmaktadır. Böylece artık eserlerde bir zamanlar vazgeçilmez olan insan ögesinin yitirdiği görülmektedir.⁴⁶

2.2.4. Roy Lichtenstein

Amerikalı ressam ve heykeltıraş, Pop akımının öncüleri arasındadır. Arts Students League Okulu'nda ve Ohio Devlet Üniversitesi'nde eğitim gören ardından çeşitli kurumlarda eğitimcilik yapan Lichtenstein, soyut dışavurumcu tarzındaki ilk dönem resimlerinin ardından 1960'larda Pop'a yönelir, 1962 yılında New York'un ünlü galerilerinden Leo Castelli'de açtığı serginin kazandığı başarıyla adını duyurur. Resimlerinde çizgi roman sahnelerini, çizgi romanlardaki grenlere varana dek büyütük kendine özgü bir üslup geliştiren Lichtenstein, 1970'lerde benzer bir yaklaşımla heykellerde yapar.⁴⁷

“1960'ların ikinci yarısında yaptığı ‘Fırça Darbeleri’ sergisiyle gerçek bir Soyut Ekspresyonistin tek bir fırça hareketiyle yaptığı işaretin titizlikle seçer ve dondurulmuş versiyonları sunarak Soyut Ekspresyonist doğaçlamayı sorgular.”⁴⁸ Modern resimden kovulan ve geçmişe ait sayılan illüstrasyon kullanılmasından dolayı modern dünyayı yansıtmamasının yanı sıra klasik geleneklerde de benzerlik bulunduğu söylenebilir.⁴⁹

Pop Art, İngiltere'ye göre Amerika'da daha geniş bir etkinlik alanına sahip olur. Bu sanatın en tanınmış temsilcilerinden biri Roy Lichtenstein'dir. 1950'lerde soyut dışavurumcu resimler yaparken, 1960'lardan itibaren çizgi roman dünyasını keşfeder. Aslen çizgi roman ait olan konu ve teknikleri işleyen ressam, illüstrasyon türünde çalışmalar yapar bu çalışmalarda da en çok o dönemin moda imgeleri olan Marilyn Monroe'yu işler.

1960'larda Mickey Mouse, Donald Duck gibi figürleri çiklet ambalajlarında büyütük resimlemeye yönelmiş, giderek bu reklam imgeleri ve resimli roman parçaları yapıtlarının konularını oluşturmaya başlar. Bundan sonra birkaç yıl içinde New York'un en popüler sanatçısı olan Lichtenstein, bir köpüklü sabun reklamı için basit

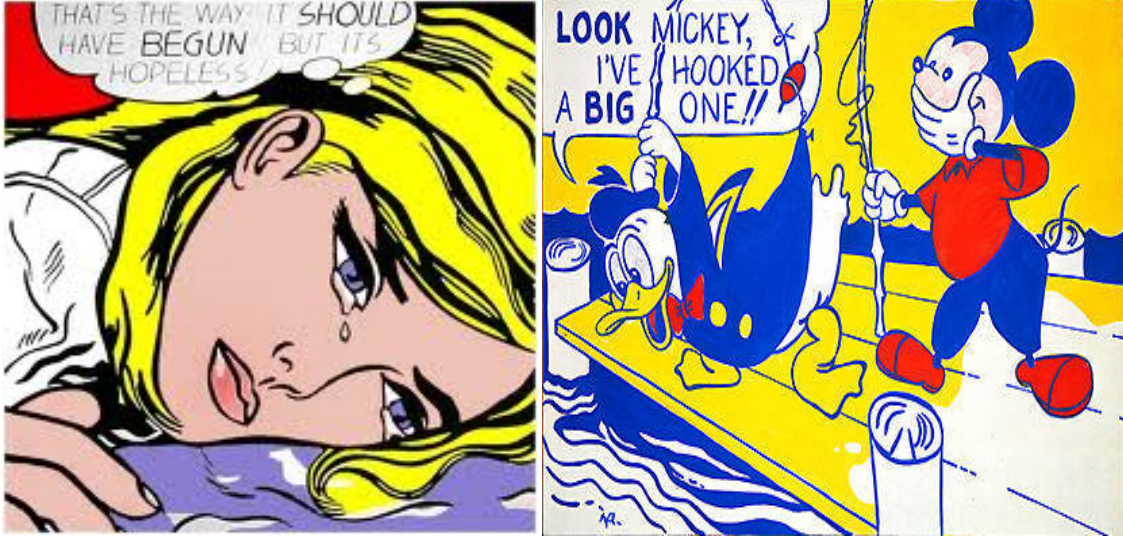
⁴⁶ Ali Akay, *Postmodern Görüntü*, 2. basım, Bağlam yayınları, İstanbul, 2002, s.198

⁴⁷ Ahu Antmen, a.g.e., s.168

⁴⁸ Edward Lucie Smith, Laurence King, a.g.e., s.107

⁴⁹ Mehmet Yılmaz, a.g.e., s.187

çizgilerle çizer ve tonlandırarak banyo yapan bir kadın resmini büyütüp çarpıcı renklerle sunduğu ya da bir resimli roman kahramanının duygusal bir anını gösteren bir magazin karesini aynı biçimde resme dönüştürdüğünde estetik ve kültürel değerler üzerinde düşünmeye yol açan bir anlatım türü ortaya çıkmıştır.⁵⁰

Resim 10 Roy Lichtenstein, çizgi roman çalışması, Roy Lichtenstein çizgi roman karakterleri Donald Duck, Mickey Mouse çalışması, (http://www.leninimports.com/roy_lichtenstein_gallery_4.html)

2.3. Pop Art'ın Tasarıma Genel Etkileri

1900'lü yılların en önemli on yıllık süreci , 1960'ların hareketli ve dinamik yılları olur. Düşünsel farklılıkların sürdüğü ve özgürlük arayışlarının sınır tanımadığı bu altın çağ, kurum ve kurallara saygın ve ahlaki değerlerin yıkımıyla gelen belirsiz bir süreç olarak etkilerini sonraki dönemlerde de sürdürür. Tüm tartışmaların ötesinde bu yılların sosyal, politik ve kültürel etkileri kalıcı tartışma alanları yaratır. Umutlara karşı olan toplumsal kısıtlamalar döneminin gençlerini değişmeye yöneltir.⁵¹ Pop Art akımının o yıllarda sosyal ve kültürel açıdan bir çok alanda etkisini sürdürür.

Pop Art'ın tasarım alanlarındaki unsurlarından olan moda ve sinemayı ele alarak , mobilya tasarımındaki etkilerini ele alınacaktır.

⁵⁰ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, a.g.e., s.110

⁵¹ Edward Lucie-Smith, a.g.e. s.251

1960'lı yıllarda moda artık ideolojilerden etkilenir ve bu ideolojiler hayatın her alanında etkili olduğu görülmektedir.Özellikle batı ülkelerinde moda etkilenmeye çok açık olan ve benliklerini keşfedip tüm dünyaya haykırmak isteyen gençlerin tüketici gücünü fark eder.Masum ve zarif kadın imajı yerini özgür ve seksi görünümüne bırakır.Moda, 1960'lı yıllarda bol bol renk ve özgür kesimleri keşfeder.Dünyada da yayılan özgürlük dalgası, televizyonlarla evlere ulaşan diziler ve müzisyenlerle değişik yaş ve hayat tarzları evlere girmeye başlamış, buna sinema da eklenir moda kendi içinde bir çok tarz oluşturur.Özellikle gençlere ait moda artık kendini iyice toplumdan ayırmaya bu yıllarda başlar.1960'lı yıllarda Carnaby Street , Londra'da 60'ların abartılı, gösterişli, 'flamboyant' yani alev gibi parlak giyim furyası sırasında alışveriş mekanlarıyla çok popüler olur, modanın merkezi haline gelen bir caddedir.O dönem moda, spor ayakkabılarla sokaklardan gelir ve ticari moda dünyasını beklenmedik bir şekilde kasıp kavurur.Artık tepeden tırnağa bir giyinmeye tarz denilmeye başlanılır.Birbiri ardına tarzlar ortaya çıkar.Dokumanın yerini uzay kumaşları, Türk, Hint, Rus, Hippi tarzları türedi ve sonunda Andy Warhol'un 'Herşey Güzeldir.' sözüne uygun biçimde tarzlar genel kardeşlik havasında biçimleşir.⁵²

Moda dünyası aniden rengi ve özgürlüğü keşfeder.Yüzyıllar süren kısıtlamaların ardından çok hızlı gelişen bir özgürlük dalgası yayılır.Erkeklerin hayatında da rengarenk giysiler kullandıkları bir dönem başlar.Batı dünyasının caddelerini İtalyan takımları , çiçekli gömlekler, hippie kürkleri ve bol giysileriyle moda tutkunları istila eder.Modayı en tanınmış modacılar yaratır, sonra da bu tasarımların varyasyonları konfeksiyon olarak büyük miktarda üretilir, mağaza zincirleri ve butiklerin raflarını doldurur.⁵³

1960'lardan itibaren kadının erojen bölgesi (köprücük kemiği, boyun ve omuzlar gibi) uslu alanlardan (uyuk, kol ve göbek gibi) keşfedilmemiş alanlara kaynar.Mini etekler caddelere çıkan ilk moda ürünlerinden biridir.Önceleri Manchester'lı güzel sanatlar öğrencileri tarafından giysilerin ve daha sonra Andy Warhol'un elinden tuttuğu Edie

⁵² Peter Regine, W.Engelmeier, *Fashion in Film*, Münih, Prestel, 1997, s.16

⁵³ Nick Yapp, *1960'lar Fotoğraflarla, 20.Yüzyılın Sosyal Tarihi*, Literatür yayıncılık , 2005, s.228

Sedgewick'in New York'ta giydiği ve mods denilen gençlik gruplarının yeni sınırlara taşıdığı mini etek, çağın ruhunu yansıtan bir kıyafeti olur.⁵⁴

1960'lı yıllarda dikkat çeken önemli moda tasarımcılarından olan Pierre Cardin, 1961 yılında erkek giysileri yapmaya başlar, parlak renkli ve desenli kumaşlar kullanır.Yüksek düğmeli ve yakasız ceketler yerine fermuarlı önlükler tasarlar, The Beatles'da müşterileri arasındadır.1964 yılında bazıları tamamen metal ve plastik yapılmış olan uzay çağı koleksiyonunu tamamlar.Bayanlar için parlak vinil, deriye yapışan catsuitler, yüksek topuklu deri çizmeler ve hatta uzay başlıkları tasarlar.(Resim 12)⁵⁵

Resim 11 Pierre Cardin , 1960'lı yıllardaki moda tasarımları

(<http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html>)

⁵⁴ Linda Watson, *Modaya Yön Verenler*, Güncel Yayıncılık,İstanbul, 2007, s.96-97

⁵⁵ <http://www.sixtiescity.com/Fashion/Design.shtm>

Resim12 Pierre Cardin , 1960'lı yıllardaki moda tasarımları

(<http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html>)

Resim13 Pierre Cardin , 1960'lı yıllardaki moda tasarımları

(<http://www.my-fashionbank.com/articles/article34.html>)

Pierre Cardin gibi Andre Courreges de tasarımlarında modern ve geleceğe dönük işler tasarlar.Tasarımlarında beyaz üstüne beyaz, gümüş üstüne gümüş, astronot botları, pullar, yıldızlar ve uzay başlıkları gibi aksesurlar kullanır.⁵⁶ (Resim 14 – Resim 15 – Resim 16-Resim 17-Resim 18-Resim 19-Resim 20-Resim 21)

⁵⁶ Linda Watson, a.g.e. s.202

Resim14 1960'lı yıllardaki moda tasarımları

(<http://60smodfox.blogspot.com/2010/11/60s-fox-friday-mary-quant.html>)

Resim15 Pierre Cardin 1960'lı yıllardaki moda tasarımları

(<http://syvokon.com/post/7056411290/pierre-cardin-1960s-space-collection>)

Resim16 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası
(<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

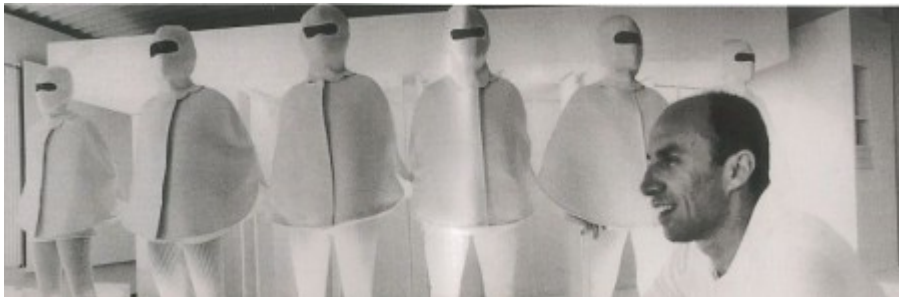
Resim17 1960'lı yıllardaki moda tasarımları
(<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

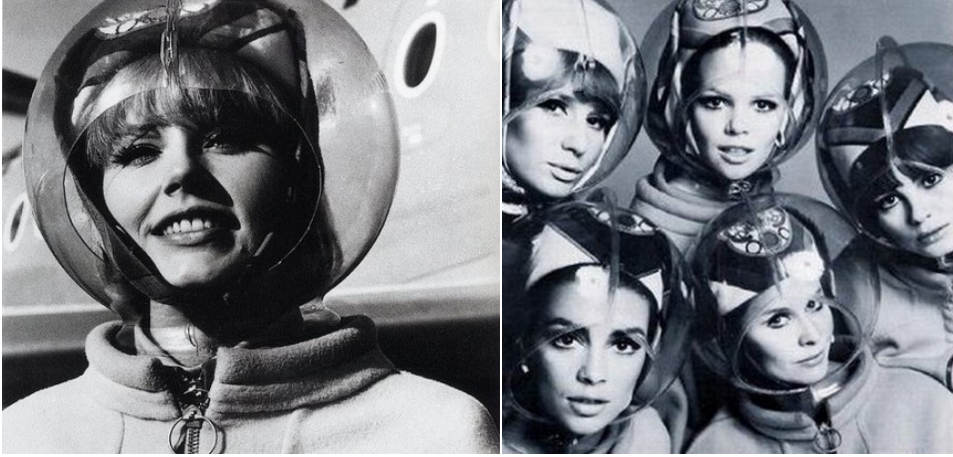
Resim18 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

Resim19 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

Resim20 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası
(<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

Resim21-Resim 22 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası (<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

Resim 23-Resim 24 1960'lı yıllardaki uzay çağı modası(<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

Resim25-Resim 26 Resim....1960'lı yıllardaki moda tasarımları (<http://60smodfox.blogspot.com/2010/11/60s-fox-friday-mary-quant.html>)

Resim27 Pierre Cardin 1960'lı yıllardaki moda tasarımları
(<http://www.glamoursplash.com/2008/11/pierre-cardin-designer-of-future.html>)

Stanley Kubrick'in 1968 yılı yapımı olan "2001:A Space Odyssey" adlı bilimkurgu filminde insan evrimi, teknoloji, görsel efektlerin olduğu ve anlatıldığı filmde kullanılan kıyafetler dikkat çekmektedir.Filmde kullanılan kostümlerde beyaz uzay başlıklarla birlikte , kıyafetlerinde uzay çağı havasında olması göze çarpan unsurlar arasındadır.(Resim 28-Resim 29-Resim 30)Oscar ödüllü olan bilimkurgu filminde sadece görsel efekt, kullanılan kostümler değil, bunlarla birlikte Olivier Mourgue'nin "Djinn" adlı mobilya tasarımı da dikkat çekmektedir.(Resim 31)Sonuç olarak 1968 yılı yapımı olan bilimkurgu filmi 2001:A Space Odyssey filmi, hem moda hem sinema hem de mobilya tasarımı alanlarında başarılı bir iş çıkarttığı ve bu yıllarda popüler kültürün yaşandığı, tüketici toplum karşısında sunulan iyi başarılı örneklerden biri olarak gösterilebilir.

Resim 28-Resim29 2001:A Space Odyssey sinema filminde kullanılan kıyafetler
(<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

Resim30 2001:A Space Odyssey sinema filminde kullanılan kıyafetler

(<http://leblogdesovena.com/60s-space-age-fashion-i/>)

Resim31 Stanley Kubrick'nin 2001 A Space Odyssey filminden bir sahne

(<http://littleaugury.blogspot.com/2011/03/saint-laurent-rive-gauche.html>)

1967 yılı yapımı olan ‘‘The Prisoner’’ sinema filminde kullanılan kostümler 1960 ‘lı yılların popüler kültürünü yansıtan , gerek desen ve renklerle örnek verebilecek başarılı bir eser olabilir.

Resim32- Resim 33 The Prisoner (<http://www.onepearlbutton.com/2009/09/style-prisoner.html>)

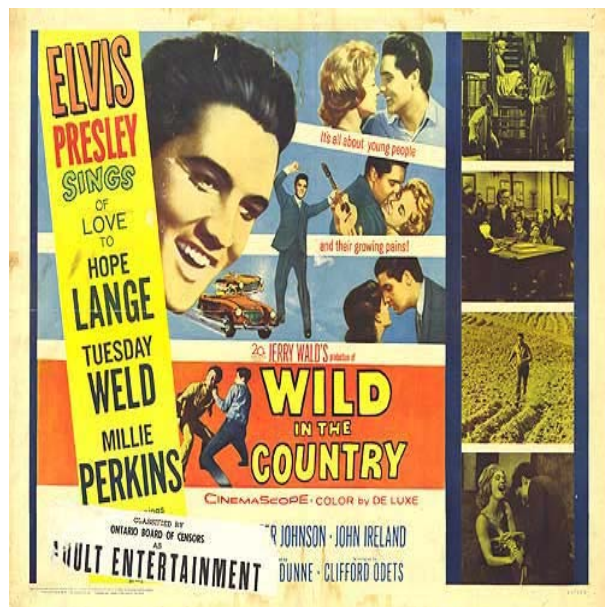
1968 yılında yapılmış bir diğer bilimkurgu filmi olan ‘‘Barbarella’’ adlı sinema filmimde kullanılan kostümler 1960lı yılların modasını geniş bir yelpazede sunmasa bile, ksotümlerde kullanılan parlak aksesuarlar, deri çizme ve kıyafetler, saç ve makyaj gibi bir çok unsur 1960’lı yılların popüler kültürün kabul ettiği ve önem kazandığı bir sinema filmi olarak örnek verebiliriz.(Resim 34-Resim 35)

Resim34-Resim 35 Barbarella (<http://giyinenfilmler.blogspot.com/2010/12/barbarella-kalksa-hazr-msnz.html>)

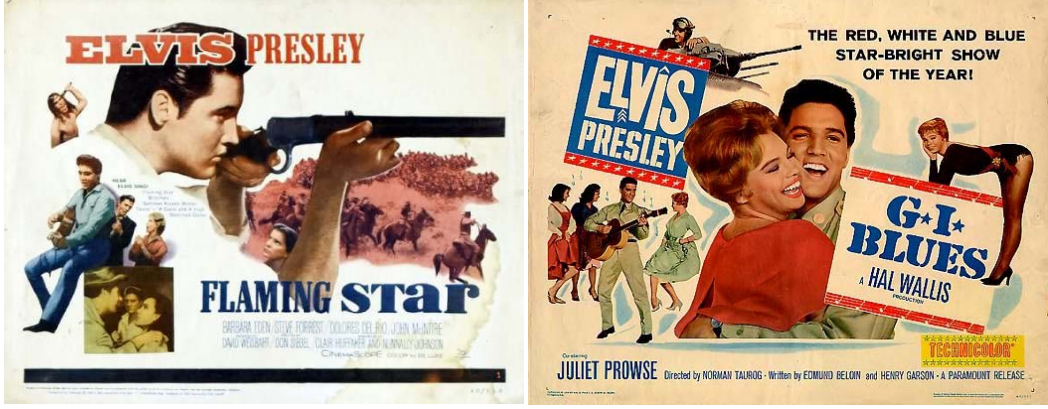
Resim35 Barbarella (<http://www.sinepil.org/yazi/barbarella>)

Resim 36 Elvis Presley Viva Las Vegas – Sinema Filmi

(<http://theroadshowversion.wordpress.com/2008/03/09/mp3-of-the-week-whatd-i-say-by-elvis-presley-from-viva-las-vegas-1964/>)

Resim 37 Elvis Presley , Wild in the Country – Sinema Filmi (<http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/>)

Resim 38 Elvis Presley Flaming Star –Sinema Filmi (<http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/>)

Resim 39 Elvis Presley G.I. Blues – Sinema Filmi(<http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/>)

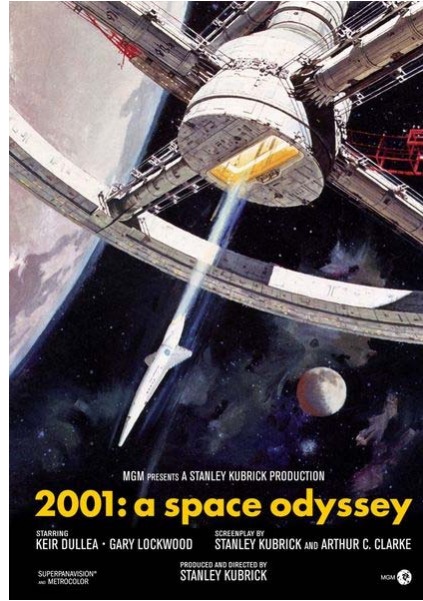
1960'lı yıllarla birlikte adından sıkça söz ettiren Amerikalı ünlü Rockstar'ı olan Elvis Presley, gerek sinema, gerekse moda dünyasında da adından sıkça söz ettirir.Çekmiş olduğu sinema filmlerinde, kullandığı kıyafetler bu yılların modası olmakla birlikte tüketim toplumunu etkisini altına alarak halkın ilgisini, beğenisini toplamıştır.

Resim 40 Elvis Presley (<http://cine-fille.com/category/the-elvis-files/>)

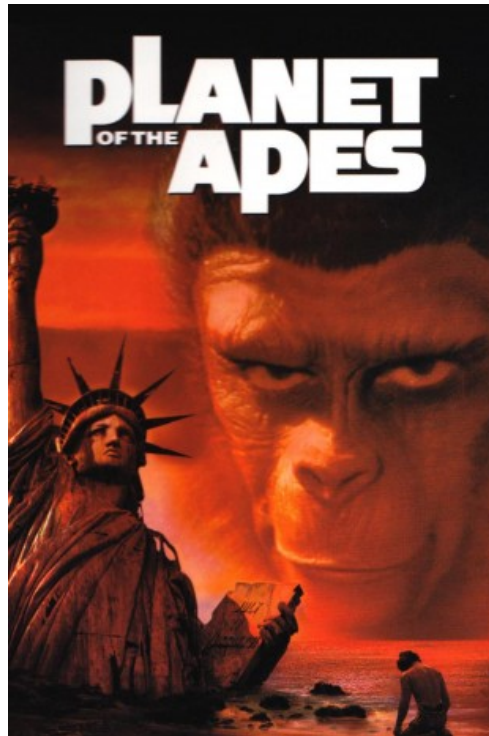
1960'lı yıllarda film endüstrisi televizyonun etkisiyle krize girer.Özellikle gençler televizyonda izledikleri şarkıcıların, sanatçıların etkisinde kalır.Bir sinema yıldızının film çekmesi pahalı ve uzun bir süreçken bir müzisyen kontrat imzalar imzalamaz kısa bir sürede televizyondan insanlara ulaşır.Böylece Hollywood büyük bütçeli görkemli Ben-Hur , Lawrence of Arabia ve Cleopatra gibi filmler yapılmaya başlanılır,

‘‘Cleopatra’’ zarara uğramış olsa da daha küçük bütçeli The Pound of Music ve Hitchcock filmi olan ‘‘Psycho’’ ‘‘The Bird’’ ve ‘‘Marnie’’ iyi gelir elde eder.Müzik , sinema ve televizyon sayesinde 60’lar moda da bir çok stilin yer almaya başladığı yıllar olur.Bu furyalardan biri 60’larda başlayan Rusya ve ABD arasındaki uzay yarışı ve Apollo 11’in Ay’a gönderilme planları sinemayı da etkiler, 1968 yılında ‘‘2001 : A Space Odysse’’ , ‘‘Planet of the Apes’’ ve ‘‘Barbarella’’ gibi iyi bir gişe yapan bir çok bilimkurgu filminin çekilmesine sebep olur.Televizyonda ise diziler insanları etkilemeye devam eder ‘‘Star Trek’’ , ‘‘The Prisoner’’ 60’lı yıllar boyunca ilgiyle izlenilir, uzay çağı modası oluşmasına sebep olur.Sinema filmlerinden ‘‘2001: A Space Odyssey’’ i vermek gerekirse, bir uzay destanını anlatan yönetmenliğini Stanley Kubrick’in 1968 yapımı ünlü bilim kurgu filmidir.Film sinema tarihinin klasikleri arasına girer.Film insan evrimi, teknoloji, yapay zeka tematik unsurları işlenilir.Film, kostüm ve dekor tasarımlarıyla minimalist, steril ve gerçekçi bir tarz oluşturur.⁵⁷

Resim41 2001:A Space Odyssey (<http://moonstationz.blogspot.com/2012/03/2001-uzay-maceras.html>)

⁵⁷ Daniel Borden, Florian Duijsens, Thomas Gilbert, Adele Smith, ‘‘Başvuru Kitapları ;Film’’ çev:Yasin Kara, NTV Yayınları, 2011,s.250

Resim42 Planet Of The Apes (<http://www.evrenselfilm.com/maymunlar-cehennemi-planet-of-the-apes-1968.html>)

Resim43 Barbarella (<http://moresay.com/tag/barbarella-movie/>)

Resim 44 The Prisoner (<http://www.impawards.com/tv/prisoner.html>)

Resim 45 Star Trek (<http://www.forbes.com/sites/carolpinchefskey/2012/03/29/cbs-blocks-production-of-star-trek-fan-film/>)

1950'lerin bitimiyle bir çok şey değişir.Amerika artık yeni ve dinamik bir lidere sahiptir.Avrupa seks , moda ve politikanın edebiyat ve sinemanın içine nüfus etmesiyle daha özgür bir sanat ortamına kavuşuyordu.Bu değişimin ilk sinyalleri Fransa'dan , etkileri Hollywood'a kadar uzanan yeni dalga hareketi ile gelir.

Bilimkurgu filmleri film sanayi kadar eskidir.Türün ilk patlaması Jack Arnold (The Incredible Shrinking Man, 1957) ve Roger Corman (Day the World Ended, 1955) gibi kült kahramanların sayısız Bilimkurgu filmi yaptığı 1950'lerdeki nükleer yaygınlaşma başlagıcında görülür.Başka bir gözde konu olan uzaylılar , Robert Wise'in ''The Day the Earth Stood Still (1951) '' filminde örneklenir.Stanley Kubrick'in 2001: A Space Odyssey (1968) filmi daha ciddi çalışmaya yönelik bir dönüm noktasıdır.Mad Max'te ki kıyamet benzeri senaryolardan tutun da Star Wars'daki gibi masalsı uzay maceralarına varana kadar , bilimkurgunun popülerliği sürer.21.yüzyılda CGI özel efekt imkanlarını bir hayli arttırır.⁵⁸

1960'tan sonra yapım sistemi daha da genişler ve o günlerde sinemaya giren yönetmen kuşağı geçmiş dönemlerdekinden çok daha büyük bir özgürlüğe sahiptir.Sinemaya gimeyi hala diğer eğlence biçimlerine tercih eden daha az sayıda ve daha da parçalamış izleyiciler ile eski formüllerin kazanç getireceğine inancını yitiren yapımcılar ve stüdyolar zorunlu olarak çeşitli deneylere açık olurlar.1960'lar tür filmi kategorilerinin gevşemesine , kendi üzerine dönüşlülüğe yönelik bir eğilime ve tür gelenekleriyle oynanmasına tanıklık eder.1960'lar , Amerika'da ''klasik'' Hollywood ile 1972'de Francis Coppola'nın ''Godfather'' ın başarısıyla başlayan yeni dünya arasında bir geçiş dönemidir.1960'lar modern sinemayı birçok bakımdan önceki dönemlerin sinemasından farklı hale getirmek üzere dünyanın her tarafında aynı anda gerçekleşen gelişmelerle , bir sınır olarak görülebilir.En anlamlı değişik Hollywood stüdyo sisteminin rakiplerinin ve taklitçilerinin parçalanışıyla ortaya çıkan değişikliktir.1960'ların başına gelindiğinde Hollywood büyük bir kargaşa içindedir.İzleyici sayısındaki gerileme ve fiyaskoyla sonuçlanan bir dizi pahalı yapım büyük stüdyoları iflasa ya da rakipler tarafından devralınmaya açık hale getirir. Değişen teknolojiler ve dağıtım koşulları eski film ve tv yapıları arasındaki şirket bütünleşmelerinden kaynaklanır ve yeni koşullar bu bütünleşirmeyi giderek yoğunlaştırır.Hollywood stüdyoları , film, tv, video, müzik ve yayıncılık alanlarında hem üretim hem dağıtım işi yapan büyük medya topluluklarının birer kolu haline gelirler.⁵⁹

⁵⁸ Daniel Borden, Florian Duijsens,Thomas Gilbert, Adele Smith, a.g.e.,s.252

⁵⁹ Ahmet Fethi ,*Dünya Sinema Tarihi* , Kabalıcı Yayınevi, Mayıs 2003, s.536

3. MOBİLYA KAVRAMI VE TASARIMDA TARİHSEL GELİŞİMİ

Mobilya, insan yaşamında göçebelikten yerleşik düzene geçişle birlikte ortaya çıkar.Tarih öncesi çağlara uzanan bu düzen değişikliği tarımın gelişmesine bağlı olarak hayata geçer ve kentleşmeyle birlikte mobilyanın günümüze uzanan serüveni başlamıştır.Neolitik dönem olarak tanımlanan ve bin yıllar boyunca devam eden süreçte karşımıza çıkan ilk yerleşmedeki mekan düzeni , alışkanlıklara bağlı olarak sabit çözümlerden oluşur.Bu düzen mobilya kullanımına ihtiyaç duyulmayan bir düzendir.Ancak bazı işleri yapmak için herhangi bir yükselti bir oturma elemanı olarak kullanılırken zamanla tabure ve sandık gibi mobilyalar halk tarafından kullanılan ilk mobilyalar olduğu bilinmektedir.⁶⁰

3.1.Mobilyanın Tanımı ve Kavramı

Mobilya, ‘‘Yapı iç düzenini kurmak amacıyla sonradan yerleştirilen ve çeşitli gereksinimleri karşılayan eşya’’⁶¹ olarak tanımlanabilir.

Mobilyanın bir diğer tanımı olarak ; oturlan yerlerin süslemesine ve türlü amaçlarla donatılmasına yarayan eşya,olarakta söylenebilir.⁶²

Mobilya kültürlerin ve çağların aynasıdır.Mobilya kelimesi (hareketli anlamındaki Latince ‘‘mobilis’’ten gelmektedir.) taşınmazın tersine taşınır olan ve bir evi döşemede kullanılan her türlü eşyayı belirtir.⁶³

Oturma, yemek yeme, çalışma yatma gibi eylemlerin yapılmasında kolaylık ve rahatlık sağlayan , yardımcı olan, bulunduğu yerin süslemesine ve türlü amaçlarla donatılmasına yarayan, taşınabilir, büyüklükte eşyalara verilen isimde diyebiliriz.⁶⁴

‘‘Mobilya’’ kelimesinin geçmişine baktığımızda İtalyanca’dan gelmektedir.Bir çok ülkede ‘‘mobilya’’nın ismi ülkelere göre dillerinde farklı adlandırılır.Örneğin,

⁶⁰ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan House Beautiful *Mobilya* Antika Rehberi I 2006 s.10

⁶¹ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi ,a.g.e. s.1194

⁶² Meydan Larouse, Büyük Lugat ve Ansiklopedisi , Sabah Yayıncılık İstanbul 1992 , 14.cilt, s.60

⁶³ Milliyet Hachette Axis 2000Büyük Ansiklopedi, Doğan Kitapçılık, 1999, İstanbul 8.cilt, s.410

⁶⁴ Resimli Ansiklopedik Büyük Sözlük, Ansiklopedik Yayıncılık, 1982,İstanbul,7.cilt,s.1526

İngiltere’de ‘‘furniture’’, Almanya’da ‘‘möbel’’, Fransa’da ‘‘meuble’’, İtalya’da ‘‘mobilia’’, İspanya’da ‘‘möbler’’ olarak adlandırılır.

Mobilya kavramı, toplumun inançlarına, kültürüne, kimliğine göre biçimlenir, şekillenir.Mobilya bir bakıma toplumda yaşayan insanların aynası da diyebiliriz.Bu sebeple mobilyayı günümüz eşya kültüründe önemli bir yeri olup, tam olarak tek bir tarif, tanım yapmak zordur.

Çeşitli bakış açılarına göre mobilyanın tanımlarından söz etmemiz gerekirse ; mobilya, ahşap malzemelerin, plastik ve metallerin şekil vermek üzere çeşitli işlemlerden geçirilerek, kimi zaman koruyucu ve güzelleştirici, kimi zaman da işlevsel ve estetik özelliklerini bulunduran, sabit ve hareketli (masa, sandalye, kanepeler gibi) dayanıklı tüketim mallarına denilmektedir.

Bir başka tanım olarak ; mobilya çeşitli türleri olmakla birlikte bağımsız taşınabilir parçalardır.Kullanım amaçları oturmak , yemek yemek , yatmak , yazı yazmak, eşya depolamak gibi günlük pratik yaşamı kolaylaştırmaktır.Bunun yanında bir sosyal konumda belirlenir.⁶⁵

Doç.Dr.Seçil Satır ise mobilyayı şu şekilde tanımlar; ‘‘*Mobilya, dünyanın farklı coğrafya kültürlerinde oturma, depolama ve sergileme gibi temel fonksiyonların yerine getirmesiyle ve yüksek tasarım girdisi ile uluslararası ticaretin gereklerine doğal olarak uyum sağlayan küresel ürünlerin tipik örneğidir.*’’⁶⁶

3.2.Mobilyanın Tarihçesi ve Tasarımdaki Gelişimi

Tarih öncesi dönemde insanlar yaptığı eşyalarda çeşitli yöntemlerle bir ‘‘yapma’’ eylemi gerçekleştiremediğini, sadece izledikleri iki yol olduğunu ; biri ‘‘seçmek’’ ve ‘‘benzeri yapmak’’ gibi söylenebilir.Örneğin tarih öncesinde uygun bir ağaçta kütüğüyle oturma elemanı yapıldığını görürüz.⁶⁷

İlkel çağlarda insanların mobilya hakkında ne çeşit gereksinimleri olduğu, gereksinimlerin nasıl karşılandığı tam olarak söylemesi mümkün olmayabilir.Hatta

⁶⁵ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi ,a.g.e. s.1080

⁶⁶ Doç.Dr.Seçil Şatır, 1.Ulusal Mobilya Kongresi Bildiri Kitabı ,Hacettepe Üniversitesi Mesleki Teknoloji Yüksek Okulu, Ankara , 1997, s.79

⁶⁷ Halit Yaşa Ersoy, Murat Eriç, Nuran Yener *Günümüz Konutlarında Rasyonel Donatım* 50.Kelebek Yılı Araştırma Ödülü’’ Teknografik Matbaası Kasım 1986 s.36

tartışmaya açık bir konu dahi olabilir.Ancak avcılıkla hayvan kemiklerinden ve postlarından yararlanılarak dinlenme ve barınma amaçlı bir çok şeyden yararlanıldığı söylenebilir.

3.2.1. Antik Dönemlerden Arts and Crafts Akımına Kadar Mobilyanın Tarihsel Gelişimi

Tarih öncesinde bireysel olarak varlığını sürdürmesi mümkün olmayan insan, topluluklar halinde yaşar ve hep lider etrafında toplanır.Bu lider dönemin inanış biçimine göre aynı zamanda tanrı soyundan geldiğine inanılan , kutsal bir varlık haline getirir.Liderin, diğer insanlardan farklılığını ortaya koyan en önemli sembollerden biri ‘mobilya’ olmuştur ve işlevsel olarak değil statü göstergesi olarak kullanılmaya başlanır.İlk olarak bu bölümde Antik dönemden Yenilikçi Harekete kadar ki geçen süreçte mobilyanın hangi aşamalardan geçtiğini, hangi malzeme ve işlevselliğini ön plana çıkardığını incelenecek.⁶⁸

3.2.1.1.Mezopotamya ve Mısır

‘‘M.Ö. 3000’den başlayarak Mezopotamya’da mobilya kullanıldığı taş kabartmalardan, heykellerden ve kil tabletlerden anlaşılmaktadır.Bunun dışında günümüze kadar gelen az sayıdaki ahşap mobilya parçası, ahşap yüzeylerde kaplama, boyama gibi çeşitli yöntemlerin o zamanın üstün bir işçilikle uygulandığını gösterir.Ayrıca Mezopotamya’da M.Ö. 1500’den başlayarak ağaç tornası kullanıldığı bilinmektedir.M.Ö.1500-500 arasındaki kabartmalarda insan vücuduna uyumun düşünülmediği katı çizgili ve heybetli mobilyaların o zamanın kralları ve yakınları tarafından kullanıldığı görülmektedir.’’ Mısır döneminde de yatak, koltuk ve iskemle türleri, tabureler, sehpa, çekmeceli sandıklar, tipik Mısır mobilyalarıdır.Mobilyalarda hiyerarşi niteliği ve doğa güçlerinin önem kazandığı Mezopotamya ve Mısır’daki mobilyalar görülmektedir.⁶⁹

⁶⁸ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e. s.10

⁶⁹ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi ,a.g.e. s.1080

Resim 46 Mezopotamya mobilya örneği,(<http://www.icmimar.com.tr/anasayfa-makaleleri-test/23962-mobilya-nin-tarihsel-gelisimi.html>)

Resim 47 Tutankamon tahtı,Mısır,

(http://www.sabah.com.tr/fotohaber/kultur_sanat/tutankamonun_hazineleri/?tc=77&page=22)

Bu döneme ait mobilyanın oturma elemanın malzeme cinsine örnek vermemiz gerekirse ; üstü abanoz , fildişi işlenmiş oturma elemanları da kullanılır.Eski Mısır'daki evlerin ; *‘Kerevet , sandık , çekmece, masa gibi çeşitli eşyalar bulunur.Kerevetin üst*

*hasıtla örülülerek yumuşak hale getirilir, şilteler bunun üzerine serilir.Eşyaların pek çoğu bugün kullandıklarımıza benzer.*⁷⁰

2.2.1.2. Yunan ve Roma

İlk mobilyaların ilkel ve basit olduğu ancak doğunun etkisinde kalarak zenginleştiği görülür.Yunan mobilyasının en tipik örnekleri Asur kabartmalarında da benzeri görülen ve yemek sırasında kullanılan şezlong; dışbükey ayaklarla daha dengeli bir oturmayı sağlayan ‘‘Klismos’’ adlı iskemle ile çeşitli tabure ve sehpalardır.⁷¹

Resim 48 Klismos Eski Yunan sandalyesi mobilya örnekleri,
(<http://tweedlandthegentlemansclub.blogspot.com/2011/09/klismos-chair.html>)

⁷⁰ Edward Lucie , Furniture A Concise History , Thames and Hudson London , 1994 s.17-33

⁷¹ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi ,a.g.e. s.1080

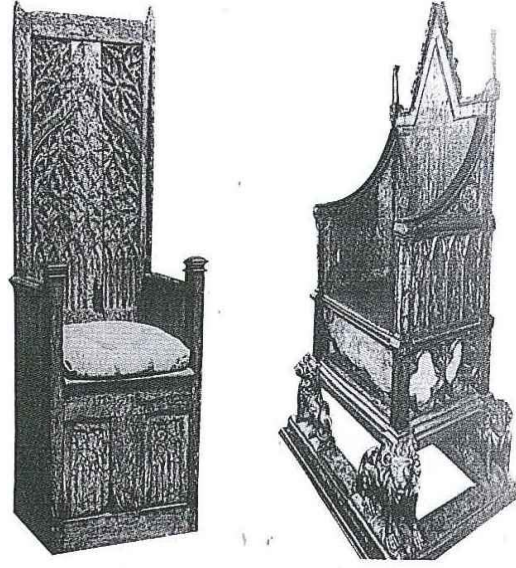
Resim 49 Klismos Eski Yunan sandalyesi mobilya örnekleri,
(<http://pastforwards.blogspot.com/2010/02/then-now-greek-klismos-chair.html>)

Roma Dönemi'ne baktığımızda ise öne çıkan mobilyalar; masalar ve raflı dolaplar olur.Kullandıkları malzemeler, tunç, mermer ve ahşaptır.Roma mobilyasında iskemlelerin kol dayayacak yerleri yoktur.Romalıların mobilyası iki kaynaktan meydana gelir;biri Yunan, diğeri de Etrüsk'dir.Yunanlardan Klismos ve yemek şezlongu ; Etrüsk'lerden ise tunç döküm sehpa ve tabureler alır.Romalıların yaşam biçimlerinde uzandıkları yerde yemek yeme biçimi olduğu için yuvarlak masalar ve etrafında ay biçiminde sedirler bulunmaktadır.⁷²

3.2.1.3.Gotik ve Rönesans

Ortaçağdaki en belirgin ve gelişmiş sanatsal evre Gotik dönemidir.Başlangıç 1140'lı yıllara dayanmakla birlikte 13.yüzyıla gelindiğinde ise tüm Avrupa'ya yayılan bir üslup olur.

⁷² Zafer Dinçel , Kemal Işık *Mobilya Sanatı Tarihi* Milli Eğitim Basımevi İstanbul 1979 s.25-30

Resim 50 Gotik Dönemi mobilyaları , (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)

Gotik Dönemde kullanılan malzemelerle; ağır , masif ve kaba işçilikli mobilyalar yapılır.Derin oymalı armalar, kılıç,arслан, yaprak kompozisyonları, sivri kemerler, kalın torna ayaklar, masif tablalar mobilyada dikkat çeken detaylardır.Yüzey işçiliği yok denilecek kadar az , bu sebeple sandıkların ve masaların üstünde örtüler kullanılmaktadır.⁷³Doğadan alınmış çiçek, yaprak dal ve geometrik şekillerden hazırlanmış motifler çok uygulanır.Menteşe , kilit gibi madeni aksamın bağlanmasında kullanılan çiviler özel olarak hazırlanır.Kiliselardaki dua rahleleri Gotik Çağı'nın önemli mobilyalarındandır.⁷⁴

15.yüzyılın ikinci yarısından başlayıp 16.yüzyılın sonlarına kadar süren Rönesans; 'yeniden doğuş' , 'diriliş' , 'canlanış' anlamına gelen tanımlar Rönesans Döneminin ruhunu özetler.İtalya'da ön plana çıkar sanat , sosyal, ekonomik, bilim ve düşün alanlarında etkili olur.

Rönesans Dönemi, ince işçiliğe verilen önem bazı mobilyalarda da yansımakla birlikte Ortaçağın hantallığı ve acemiliği bu dönemin eşyalarında da vardır.Malzeme olarak

⁷³ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e. s.16-17

⁷⁴ Rahmi Aras , *Mobilya Stilleri*, Yüksek Teknik Öğretmen Okulu Matbaası , Ankara, 1982 ,s.18

ceviz ağacı ağırlıklı kullanılır, süsleme ön planda olup konfor anlayışının olmadığı dikkat çekmektedir.

Resim 51 Rönesans mobilya örneği (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)

Resim 52 Rönesans mobilya örneği (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)

Dönemin en tipik mobilyası çapraz ayaklı hafif koltuklardır. Koltuk parçalarının çoğu sabit olmakla birlikte ön ve arka dışa eğimli ahşap levhalardan yapılmış ayakları, aynı

zamanda yine yapılmış arkalıkları olan sandalyeler tüm Avrupa'ya, Kuzey İtalya'dan yayılır.

Resim 53 Rönesans Dönemi mobilyası, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)

Resim 54 Rönesans Dönemi mobilyası, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)

Gotik Dönem’de benzerleri kullanılan dik arkalı yüksek tahtların ya tornayla yapılır ya da kalın kare kesitli ayakları yere yakın bir düzlemde kirişlerle birbirine bağlanır.Bu tür bağlantılar tüm ayaklı mobilyalarda görülür.Sandıktan türeyen bir tip oturma elemanı ise oymalı ağaçtan yapılmış arkalı , kollu ve önü basamaklı kütleli görünümlü bankodur.⁷⁵

Rönesans mobilyasına örnek vermek gerekirse ‘‘Cassone’’ adlı bu mobilya çok işlevseldir.Masa yüksekliğinde, kapaklı ve duvara dayalıdır.Üstü masa olarak kullanılır.⁷⁶

Resim 55 ‘‘Cassone’’ Rönesans Mobilyası,
(<http://www.thebowesmuseum.org.uk/collections/objects/category/4/1050/>)

3.2.1.4. Barok , Rejans, Rokoko

Rönesans Dönemi’nden sonraki dönemlerde mobilya alanında büyük gelişmeler meydana gelir.Özellikle Almanya, İtalya, İngiltere, Fransa ve İspanya gibi ülkelerde göze çarpmaktadır.İspanya , Arapların etkisinden kurtulmaya çalışır, Almanya

⁷⁵ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi a.g.e. 1081

⁷⁶ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e. s.19

mobilyada sağlam mobilya üretimini , İtalya mobilya tasarımında görüntüyü ön plana çıkartır.⁷⁷

17.yüzyılda Barok, Avrupa'nın zengin krallıkların, saraylarında tüm gösterişli haliyle yerini alır, abartı kavramı bu dönemin anahtar kelimesi oluşturur.Rönesans böylelikle yüzeysel ve süslemeciliğine karşı , şaşırtmak, göz kamaştırmak, dikkat çekmek ve tutkunun doruğa ulaştığını bir ifade gücü olarak ortaya çıkartır.⁷⁸

Barok Dönemi mobilya alanında oldukça zengin bir dönemdir.Mobilyalarda üst görünüşlerde dairesel dönüşlü köşeler, ön ve yan görünüşlerde içbükey, dışbükey yüzeyler; natüralist özellikte çok süslü kıvrımlı oymalar dikkat çekmektedir.Abanoz , zengin ve gösterişli mobilyaların en gözde malzemesidir.Fildişi, bağa, çeşitli deniz kabukların, renkli mermerler, ahşap ve mermer levhalar, altı boyakanarak resimlendirilmiş cam yüzeyler, Çin ve Japon mobilyaların yüzeyini doldurur.⁷⁹

Barok döneminden sonraki dönem Rejans dönemiyle devam eder.Rejans Döneminde toplumsal ilişkilerde eskinin gösterişli resmiyeti , yerini daha rahat davranışlar alır, bu da yaşam biçimini etkiler.

Resim 56 Barok dönemi mobilyası(<http://www.museumfurniture.com/louisXIV/>)

⁷⁷ Hayat Ansiklopedisi Hayat Yayınları 5.cilt s.2357

⁷⁸ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e. s.32

⁷⁹ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi A.g.e. 1083

Resim 57 Barok dönemi mobilyası (<http://chestofbooks.com/home-improvement/woodworking/Furniture-Design-Construction/The-Louis-Furniture-Styles-Part-2.html>)

17.yüzyıl'ın ikinci yarısında mobilya strüktüründeki gelişmeler yuvarlatılmış yüzeylerin kullanımına yol açar.Bu konuda en büyük katkıyı XIV.Louis döneminde saraya hizmet veren Andre-Charles Boulle ve oğullarına aittir.Boulle, yuvarlatılmış yüzeyleri kaplamada bazı yöntemler geliştirir, mobilyanın eklem yerlerine altın yaldızlı metal döküm süs parçaları tespit ederek sağlamlaştırır.Abanoz mobilya yüzeylerine açtığı çok ince oyukları çinko, gümüş ve bakır gibi alaşımlarla doldurarak tüm mobilya yüzeyini kıvrımlı, arabesk motifli bir dokuyla kaplar.⁸⁰

XIV.Louis mobilya tarzının uyumlu süslemeleri üç temel özellikten oluşur; yaldızlı ahşap, simetri ve Roma motifleridir.Mobilyalarda yapısal açıdan ağır ve heybetli görünümleri ile öne çıkar.Küçük melek başları,kupaşar,çelenkler gibi eski Roma motifleri ile bir arada kullanılan hayvan pençeleri güneş gibi motifler yatay ve dikey simetrileri ile dikkat çekmektedir.(Resim-56, Resim-57)⁸¹

⁸⁰ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi A.g.e. 1082

⁸¹ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e. s.43-45

Meşe ve defne yaprakları, zeytin dalı ve yaprağı uygulanan motifler arasındadır.Devrin önemli mobilyaları arasında yer alan komodin ve konsolların oyma ve kakma süslemeleri son derece mükemmeldir.⁸²

Barok, İngiltere’de farklı bir anlayışla uygulanır.III.William ve Mary döneminde ortaya çıkan bu stil, Felemenk’ten İngiltere’ye gelen sanatçıların arayışları ve sanat atölyelerinde yer edinmeye çalışan Fransız Protestanları’nın usta el işçiliğiyle doğar.Bu stilin mobilyalardaki dikkat çeken özellikleri ise; mobilyaların bacakları, kolçakları ve ayakları birbirine bağlayan kirişlere baktığımızda Barok Stilin şekil ve dinamizminin sürdürüldüğünü görebiliriz.İnce bacaklar, aşağı doğru dönen alt parçaları ile birlikte oldukça narin gözükmektedir.Kıvrımlarında ise kıvrık, pençe veya golf topuna benzeyen ayaklarıyla ise Rönesans havası dikkat çekmektedir.⁸³

Kakma süslemelerde istiridye kabuğu, çam, abanoz, meşe ceviz ve sedir ağaçları çok kullanılmıştır.Anne stili, çin süsleme ve mobilyalarının etkisi vardır.Ayak tornalarında ampülü anımsatan şekiller egemendir.İngiltere’de Queen anne adına geliştirilen bir stildir.Dört büyükler olarak anılan mobilya stillerine bir ön hazırlık dönemi olarak kabul edilir.Kabriyal azda olsa kütük ayak uygulaması vardır.Kabriyal ayaklarının yere değen kısımları pençe-top biçimindedir.Midye kabuğu , ayak alınlarında ve taç kısımlarında çok uygulanan oyma şeklidir.⁸⁴

Kraliçe Anne stil, tarzı ilk saf İngiliz Barok tarzı olarak ta tanımlanır.Diğer Avrupa Barok tarzlarında var olan çiçek tasarımlarının bolluğu veya aynalı bölümler İngiltere’de uygulanmış fakat her zaman kontrollü ve makul ölçülerde olmasına dikkat edilmiştir.⁸⁵

⁸² Rahmi Aras a.g.e.,s.49

⁸³Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e.s.51-52

⁸⁴ Rahmi Aras a.g.e.,s.55-56

⁸⁵ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e. s.57

Rejans Döneminde mobilyalar yumuşak ve kıvrımlı hatlar ve yuvarlak formlara dönüşür.Tüm yüzeyler ve çizgilerde kıvrımlı hatlar giderek diğer formların önüne geçer ve bunun sonucu olarak sertlik yerini duyarlılığa bırakır.(Resim 58, Resim 59)

Resim 58 Rejans Dönemi mobilya örneği (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)

Resim 59 Rejans Dönemi mobilya örneği,(House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi I,2006)

Rokoko uslubu ‘‘Rokay’’ adı ile anılan kıvrımlı bezeme örgeleriyle aslında Barok döneminin devamı gibidir.Rokoko mobilyada her ülkenin kendine özgü yorumları olmakla birlikte bazı özellikler bütün Avrupa’da aynıdır.Tarzın en iyi bilinen tipleri Fransız Kralı XV.Louis adıyla anılanlarıdır.XV.Louis uslubu mobilya da Fransa’nın dışında da özgün örneklerle üretilir.İngiltere’de ise Kraliçe Anne uslubuyla anılan

mobilyalar, Rokoko'nun Hollanda ve Kuzey Almanyada üretilen çeşitlerindedir.Fransa dışında Almanya'da üretilen mobilyalar özellikle Potsdam ve Münih kentlerinde bu alanda yetkin örnekler veren ustaların yetiştiği kentlerdir.⁸⁶Rokoko döneminde "S" ve "C" kıvrımları taşıyan soyut çiçek ve yaprak motifleri ağırlıklıdır.Süslemeye dik açılardan ve simetriden uzak durulur.Bazı zamanlarda renklerde pastel tonları kullanılmaktadır.Oturma elemanlarında konfor, ayaklarında ise eğik bombeli kabriyoller ön plandadır.(Resim 60, Resim 61).⁸⁷

Resim 60 Rokoko Dönemi mobilya örneği, (<http://www.kunsthandel-muehlbauer.com/en/object-detail.html?id=11>)

Resim 61 Rokoko Dönemi mobilya örneği, (<http://www.customfurniturefactory.com/bureau-du-roi-kings-desk-king-louis-xv-1760-dk996-p-536.html>)

⁸⁶ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi a.g.e. 1082

⁸⁷ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e.s.32

18.yüzyılın ilk yarısına damgasını vuran Barok döneminden sonra serbest biçimlerin ortaya çıkışı, Rokoko'nun iyi bir savunucusu olan bir dönem başlar.XV.Louis'in adı 1735 ile 1770 yılları arasında Fransa'da üretilen mobilyalarla birlikte anılır.Bu stilde kullanılan malzemeler hemen hemen Rejans uslubunda kullanılanlarla aynı olmasına karşın cilanın uygulama tekniği ve porselen güllerin kullanıldığı doğu etkileri taşıyan detaylar Rokoko'yu, XV.Louis döneminden ayıran ve zarif görünümüne katkıda buluna özelliğidir.⁸⁸

XV.Louis stili mobilyalarda düz hatlara rastlamak olanaksızdır.Göze hoş gelecek biçimde uygulanan kavisler stilin öğelerindendir.Kartuşlar, çiçek demetleri, çiçek sepetleri, meşaleler, deniz kabukları, güvercinler gibi çok kullanılan süsleme unsurları arasındadır.⁸⁹

3.2.1.5.Neoklasik , Direktuar, Ampir ve Ekletisizm

Neoklasik ,Endüstri Devriminin ortaya çıkışından sonra 1765-1789 yılları arasında yeni bir stil ortaya çıkar.Sanat tarihinde bakıldığında yeni stiller doğuyor, yükseliyor ve terk ediliyordu.Bir sonra ki stil ya da dönem daima bir önceki dönemlere tezat oluşturacak kadar evrim geçirebilir.

Neoklasik stili başta Fransa ve İngiltere'de olmak üzere tüm Avrupa'da etkili olur.Özellikle Barok ve Rokoko'nun derin oymalı, gösterişli, işçiliklere tepki olarak ortaya çıkar.Bazı yorumlara göre de Barok ve Rokoko döneminin ağır işçilik isteyen mobilyalarının maliyetinin çok çok artmış olması, bir zaman sonra daha düşük maliyetli daha yalın-sade bir mobilya stiline dönüşmesine sebep olur.⁹⁰

⁸⁸ Yrd.Doç.Dr.Şebnem Uzunarslan a.g.e. s.81-86

⁸⁹ Rahmi Aras ,a.g.e. ,s.61

⁹⁰ Doç.Dr. Seçil Şatır A.g.e. s.11

Resim 62- Resim 63- Resim 64 Neoklasik dönemi mobilyaları (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006)

1789 yılında Fransız İhtilali ile sona eren XVI.Louis dönemi, Fransız saraylarının soyluları uzaklaştırdığı gibi Neoklasik Stili'nde sona erdiği görülür.1804'de Napoleon'un imparator ilan edilmesine kadar geçen ara süreçte mekan ve mobilyalarda bir stil olarak tanımlanan Diretuvar dönemi başlar.

Fransız Devrim'inden önce Fransız saraylarındaki harcamalar, halkın tepkisiyle karşılaşmasından sonra daha ucuz ve yalın mobilyalara yönelir.Bu tutum daha sonrasında da devam eder.⁹¹ Diretuvar döneminde mobilyalarda süslemeler olabildiğine azalmış, masif ahşap mobilyalar çoğunlukla doğal haliyle cilalanır.(Resim 65-Resim 66- Resim 67)

⁹¹ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi s. 1084

Resim 65 Direktuar Dönemi mobilya örneği (<http://www.sil.si.edu/DigitalCollections/Art-Design/garde-meuble/images/b/sil12-2-257b.jpg>) **Resim 66** Direktuar Dönemi sandalyesi (<http://www.indofur.com/blog/page/106>)

Resim 67 Direktuar Dönemi mobilya örnekleri (<http://www.christies.com/lotfinder/furniture-lighting/a-suite-of-directoire-cherrywood-seat-circa-5550583-details.aspx?pos=5&intObjectID=5550583&sid=&page=29>)

Diretuvar olarak adlandırılan kısa bir geçiş döneminden sonra Napoleon'un imparatorluğunu ilan etmesiyle birlikte Ampir stili de ortaya çıkar. Artık mobilyalar XVI. Louis dönemindeki gibi zarif ve ince işçilik yoktur, yerine yalın formlarda düz çizgili ve abartılmış simetri izlenir.

19.yüzyıl'ın başında ortaya çıkan Ampir (Empire) stili mobilyada bir çok stili bir araya toplayan Ekletisizm ile tüm dönemleri neredeyse kaynaştırır.Özellikle Eski Roma'dan etkilenerak ciddi bir yükselişe geçer.Kompoze formlar ağırlıklı olarak düz çizgi ce abartılı simetri ve üç boyutlu kubik yapılardan oluşur.Bu görkemli, abartılı, ağırbaşlı ama soğuk bir tarzın oluşmasına sebep olur.Artık o kadar dikkat çeker ki, bu dönemin sanat tarihçileri bir Ampir Dönemi'ni "askeri" tarz olarak yorumlanır.Ampir Dönemi'nde mobilyalarda bir diğer dikkat çeken özelliği ise asker figürler ve Yunan Etrüsk etkiler ağırlıklı olmasıyla birlikte sandalyeler genelde insana uyumlu ölçülerde ve kolçaklar yüksek ve öne doğru gelmektedir.(Resim 68, Resim 69)⁹²

Resim 68 Ampir stiline ait sehpa örneği , (<http://www.whatantiquefurniture.com/2010/04/french-empire-living-room.html>)

Resim 69 Ampir stiline ait koltuk örneği
(http://www.viebahfinearts.com/website/Pages/about_us.htm)

Bir arayış ve yozlaşma dönemi başlangıcı olarak kabul edilen 19.yüzyıl, değişen yaşam koşulları ve ihtiyaçlar bazı yeni yollar aramayı zorunlu kılar.Hızla artan endüstrileşme çabaları ve yeni iş makinaların kullanılmasıyla mimari ve mobilyalarda uygulanması kolaylaştırır.Göz önünde olan dikkat çeken saray mobilyaları aynı zamanda üretilerek burjuva malı olur.Fabrikalaşma ve seri üretime gelen talepler

⁹² Yrd.Doç.Dr.Sebnem Uzunarslan a.g.e. s 42-43-44

üzerine artmasıyla birlikte tüketiciye sunulur. Bu eklektik tutum hızla yayılmaya başlar ve durum Klasizm sonu olarak kabul edilen stiller dönemi kapanır.

Endüstrileşme ve makineleşme ortamında oluşan kavram kargaşası ve seri üretime tepkilerin oluşması dönem sonlarında Arts and Crafts hareketinin doğmasına zemin hazırlar. 1895 yılına kadar Art Nouveau'a kadar yeni bir stilden, dönemden bahsetmek mümkün değildir. Ama bunun yanında bu dönem içerisinde (Ekletisizm), Neo-Gotik, Neo-Roma, Neo-Barok, ve II. Ampir gibi bir çok stillerden bahsedebiliriz. (Resim 70, Resim 71, Resim 72)

Resim 70- Ekletisizm dönemi mobilyaları

(http://www.vanskaiksantiques.com/webroot/webroot/victorian/victorian_furniture%202.html)

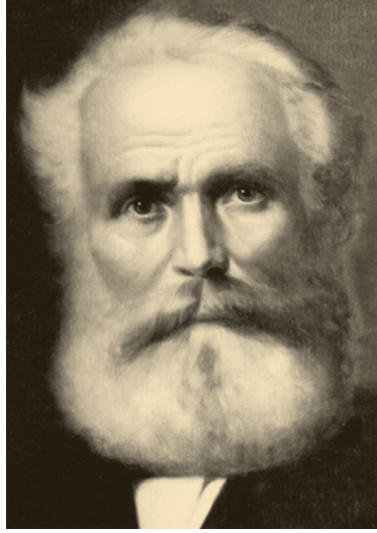
Resim 71 - Ekletisizm dönemi mobilyaları (<http://antiques.about.com/od/furnit3/ig/Victorian-Furniture-Prices/Victorian-Love-Seat.html>)

Resim 72 Ekletisizm dönemi mobilyaları (<http://www.furniturestyles.net/european/english/early-victorian.html>)

3.3. Arts and Crafts Akımından Pop Art'a Kadar Mobilyanın Tarihsel Gelişimi

19.yüzyıl, mobilya yapımında endüstrileşmenin başladığı bir dönemi işaret eder. Özgün ve yaratımdan söz edilemeyecek ölçüde büyük bir yozlaşma ve kaosun yani Ekletisizm'in de yaşandığı süreçtir. Bu kargaşa dönemi içerisinde kopyacı ve derlemeci tasarım anlayışına bir tepki gibidir Michael Thonet'in çıkışı. Onun ürettiği

özgün mobilyalar daha sonraki modern döneme de ilham kaynağı olur. Mobilya üretimine yeni buluşlarla ruh katan bir diğer bağımsız isim ise hayatının büyük bir bölümünü Amerika'da geçiren John Henry Belter'dir.⁹³

Resim 73 Michael Thonet (<http://www.chairholder.de/d/michael-thonet-9>)

Michael Thonet ,(1796-1871) Almanya doğumludur. Mobilya tasarım tarihinde devrim niteliği taşıyan çalışmaları ile başlar. Bu bağlamda Thonet, ahşap bükme ve modüler üretim icadıyla endüstriyel mobilya üretimi için önemli bir temel oluşturur. Michael Thonet'in 1859 yılında tasarladığı “ No: 14” (Resim 74) isimli cafe sandalyesi modern mobilya tarihinde bugüne kadar seri üretimde kalmış en başarılı ürün olarak bilinir. No: 14 no'lu sandalye, tarihte işgücünün evrelere ayrılarak endüstrileştirildiği ilk mobilya örneğidir. Kutulanması ve modüler olarak parçalara ayrılarak istiflenebilmesi sayesinde, 36 adet sandalyenin bir metreküp hacime sığabildiği ilk örnek olarak tarihe geçer. Bu şekilde dünya çapında satışı ve sevkiyatı 1900 yılların başlarından beri yapılmaktadır ve bu sayede global ticaretin ilk örnekleri arasına girer. Bu modele daha sonra aynı teknik ile üretilen yeni modeller eklenir; 1860'da da 1 no'lu sandalye (Resim 75), 18 ve 56 no lu sandalyeler (Resim 76) ve 1900'ler de eklenen, Le Corbusier in hayran olduğu 209 no'lu model ,1912 yılına gelindiğinde Thonet markası altında iki milyon farklı model üretilir ve dünya çapında satışa

⁹³ Yrd.Doç.Dr.Sebnem Uzunarslan a.g.e. s.73

çıkarılır.Meşhur Viyana kahve sandalyesi bugün bir ikon ve dünyanın en başarılı endüstriyel ürünü kabul edilir.⁹⁴

Resim 74 Michael Thonet ‘No:14 Chair’ ve modüler parça haline getirilerek kutulanması.(<http://gadgets.boingboing.net/2008/11/12/the-worlds-greatest-1.html>)

Resim 75 Michael Thonet ‘No:1 Chair’ (<http://www.chairblog.eu/category/chair-designer/michael-thonet/>)

⁹⁴ <http://www.dha.com.tr/haberdetay.asp?Newsid=297860>

Resim 76 Michael Thonet ‘‘No:18-56 Chair’’ (<http://www.bauhaus2yourhouse.com/products/michael-thonet-designed-cafe-daum-side-chair-a18-56>)

Zanaatçi bir aileden gelen Thonet, ilk marangoz atölyesini 1819 yılında Avusturya'nın Ren Irmağı kıyısındaki Boppart kasabasında açar.1830'larda Biedermeier stilinde mobilyalar ürettiği yıllarda ahşap bükme sorunları ile ilgili çalışmalara başlar.Önceleri ahşap kaplamaları birbirine yapıştırıp mengeneyle sıkıştırdıktan sonra çeşitli kalıplara sokarak biçimlendirir.Daha sonra 1850'lerden itibaren geliştirdiği yeni tekniklerle günümüze kadar ulaşan ve kendi adıyla özdeşleşen mobilyaları üretir.Ahşabı buharla bükerek ürettiği sandalyesinde hiç bir geçme detayı kullanmaz vida ve somunlarla monte edilen ve paketlenerek satışa sunulan sandalyesi dünyanın dört bir tarafına ihraç edilir.Thonet'in huş ve gürgen kullanılarak yaptığı bu mobilyaların benzerleri kısa sürede müthiş bir taklit piyasası doğar.Bugün Thonet markalı orjinal ürünlerin yanı sıra özellikle Polonya, Çekoslovakya ve Romnaya'da aynı yöntemle üretilen kopyalarına da rastlamak mümkündür.Michael Thonet 1840'larda ürettiği mobilyaların başarısından dolayı Viyana Sarayı'na tavsiye edilmiş ve soyluların evlerine mobilyalar yapmaya başlar.Viyana'da Liechtenstein Sarayı'nda sandalyeler ve parkeler yapar.Bu dönemde yaptığı işler inceliklerine sadelikleriyle 19.yüzyılda

Üretilen mobilyalar arasında en iyiler sınıfında yer alır.Thonet adının tüm dünyada duyulmasında Liechtenstein Sarayı'ndaki çalışmalarıyla olur.İşler giderek büyür ve oğullarıyla özel bir atölye açar.Ardından da fabrikalar gelir.Seri olarak ürettiği ilk sandalyesi 'no:4' ise işte bu tarihlerde gerçekleşir ve bu bağımsız zanaatkarın adını tarihe kazıyan bir mobilya rneği olur.1876 yılında ürettiği 'no:14' adlı sandalyesinde oturma yerinin kasnağı dört kat, arkalık içinde yer alan parçalar da daha ince sekiz lamine parçadan oluşturmuş hazeranlı oturma yeri ise ahşap parçalarla güçlendirir.Bu modeliyle dönemin en popüler kafesi olan Cafe Daum'dan sipariş alır Thonet ve ardından dönemin en gözde sandalyesi olur 'no:14'. Demonte bir biçimde kutularda taşınmasının da bu noktada büyük rolü vardır.Endüstriyel yöntemlerle retildeği için de dönemin diğer el yapımı mobilyaları içinde en uygun fiyatlı mobilyaları her zaman Thonet olmuştur.⁹⁵

Resim 77 Michael Thonet "No: 4 Chair" (<http://www.chairblog.eu/2010/03/05/thonet-chair-cafe-daum/>)

John Henry Belter, 1804 yılında Almanya'da doğar.Hayatının büyük bir bölümünü ise 1863 yılına kadar Amerika'da geçirir.Victorian döneminde mobilyada Eklektisizm'in yaşandığı dönem içerisinde Rokoko stilinin özelliklerini taşıyan mobilyalar retcilerinden ayıran en önemli özelliği ise mobilya tekniği konusundaki zgn

⁹⁵ Yrd.Doç.Dr.Sebnem Uzunarslan a.g.e. s.73-74

buluşları olur.Belter 19.yüzyılda bir marangozun yanında ıraklık yaparak zengin oymaların yapıldığı bir mobilya geleneğinde yetişir.Bu geleneksel yöntemlerle yeni çözümler arayan genç Belter, 1844'te ABD'ye giderek New York'a yerleşir.1850 yılında Amerika'nın en gözde yerleşim bölgelerinden Broadway'de şık bir mobilya dükkanı açar.Bu dönemde maun ve cevizle çalıştı bir süre ama onun asıl yaratıcı ürünlerini vermesi gül ağacı ile çalışmaya başlamasıyla olur.1856 yılında da lamine gül ağacı işleme patentini alır.İlk pres kontrplak üretimi yaparak mobilyalarında kullanmaya başlar.Bu yöntemle Belter ince katları üst üste koyarak hazırladığı gül ağacı kontrplak levhaları , kalıp içerisinde buharla ısıtarak bükebildiği gibi aynı zamanda bu levhaları preste biçimlendirerek kısa sürede ve kolaylıkla uygulanan yeni oyma ve kabartma tekniği geliştirir.Onun bu yöntemle ürettiği mobilyalar Ekletisizm içerisinde gelişim gösteren II.Rokoko üslubuna dahil edilebilir.XV.Louis stilini yeniden canlandıran bu hayli kişisel, biraz ağır ve çok süslü stil kimi zaman Neoklasik ve Bierdermier stillerine yaklaşır ama Amerika'da çok daha nostaljik bir beğeniyi yansıtır.John Henry Belter , 1858 'de New York kentinde çok sayıda çırağın büyük bir fabrika açar.Zengin oymalı şık brokarlı ve cesur asimetrik tasarımlı mobilyalarıyla büyük ün kazanır.Ancak bir süre sonra Amerikan İç Savaşını izleyen ekonomik sorunlar Belter'in işine büyük zarar verir.1867 yılında Belter imzalı mobilyaların üretimi durur.⁹⁶

Resim 78 John Henry Belter (<http://www.antiquesfurniture.org/john-henry-belter>)

⁹⁶ Yrd.Doç.Dr.Sebnem Uzunarslan a.g.e. s.73-74

3.3.1.Arts and Crafts (Yenilikçi Hareket)

Yüzyılın ortalarında endüstrileşmenin önem ve değer kazanmasıyla birlikte makineleşmeyi benimseyen sanatçılar endüstriye karşı kesin bir tavır almakla birlikte küçük atölyelerinde, el işi tasarımlar üretmeye yönelirler. William Morris öncülüğünde gelişen ve Arts and Crafts adıyla anılan ‘‘El Sanatları Hareketi’’ önce 1860’larda Morris’in İngiltere’de açtığı atölyede başlamaktadır. Usta-çırak ilişkisine dayalı bir sistemde üretim yapılan bu atölyeler yüzyılın sonlarına doğru da başka Avrupa ülkelerinde de yaygınlaştığı bilinmektedir. William Morris’in ; ‘‘Önemli olan tasarımdır.’’ görüşü ile her tasarımı küçümsemeden uyguladığı görülür. Bu atölyelerde sanatçılar bizzat çalışmış ve takı, giysi, süs eşyası , mimari aksesuar, mobilya gibi çeşitli konuda üretimler gerçekleştirirler. Arts and Crafts akımının önemli temsilcileri; William Morris, William Godwin ve Phllipe Webb olarak sıralayabiliriz.⁹⁷

19.yüzyıl tasarımının başlıca özelliği , daha önceki dönem stillerinin yinelenmesi ve aşırı süslü olmasıdır. Diğer yandan da gelişen endüstri ile üreticilerin hiç durmadan yeni teknoloji ve materyalleri kullanması , orta sınıf tüketicilerin zengin ve dekoratif detaylı objelere kolayca ulaşabilmelerini de sağlamaktadır. Oysa yapay olarak eğitim ve zevkin göstergeleri olan bu ürünler daha önceleri sadece çeşitli yeteneklere sahip marangozlar tarafından yapılmakta ve sık sık mobilya döşemelik kumaş ve ev gereçleri satın alan elit kültür düzeyine sahip insanlar tarafından satın alındığı bilinmektedir.⁹⁸

⁹⁷ Yrd.Doç.Dr.Sebnem Uzunarslan a.g.e., s.79

⁹⁸ Yrd.Doç.Dr.Sebnem Uzunarslan a.g.e., s.78

Resim 79- Resim 80 - Resim 81 Arts and Crafts dönemi mobilya örnekleri (Evdeyiz, ev dekorasyon ve tasarım dergisi, sayı :6,2009)

El sanatları içerisinde sade formlarda, doku öncelikli tasarımlar dikkat çekmekle birlikte özellikle halk sanatı temel alınarak yapılan mobilya tasarımları işlevselliğinde ön planda olduğu örnekleri mekanlara taşınmaktadır.

Resim 82- Resim 83- Resim 84 Arts and Crafts dönemi mobilya örnekleri (Evdeyiz, ev dekorasyon ve tasarım dergisi, sayı :6,2009)

3.3.2.Art Nouveau

‘‘19.yüzyıl sonlarına doğru ard arda gerçekleşen keşifler ile ekonomik koşullarda kaydedilen değişiklikler , insanların yaşam tarzındaki düşüncelerini etkiler ve sadelik, fonksiyonellik, ekonomiklik geniş halk kitlelerinin benimsediği ana ilkeler olur.Çeşitli sanatçılar bu ilkeleri benimseyerek bazı yenilikçi davranışlar ortaya koyarken çeşitli tasarımlar gerçekleştirirler.Art Nouveau stilinin ilk tohumları işte böyle bir ortamda atılmaya başlanır.Art Nouveau , 19.yüzyıl sonlarına doğru sanatçıların yeni arayışlar içine girerek geçmişin ağır ve gösterişli sanat , dekorasyon ve yaşam fikrinden uzaklaşarak , sade , fonksiyonel , ekonomik ve aynı zamanda estetik yenilikler oluşturma arzusuyla ortaya çıkmış bir sanat akımıdır.’’⁹⁹

Ekletisizme ve makineleşmeye karşı çıkan Arts and Crafts hareketinin ardından 1895-1905 yılları arasında öncelikle Avrupa ve Amerika’da Art Nouveau yaygınlaşır.Arts and Crafts mobilya yalınlığı ve işlevselliği ile ileride geliştirilecek akımlara ipucu verdiği görülür.Özellikle ABD’de mobilya tasarımı ve iç mimarlık 19.yüzyıl sonlarıyla 20.yüzyıl başlarında büyük oranda bu akımdan etkilenir.Arts and Crafts’ın geliştirdiği el işçiliği ideali kendisinden sonra doğan bir akım olan Art Nouveau tarafından da uygulanır ve geliştirilir.¹⁰⁰

Resim 85- Resim 86 Richard Riemerschmid mobilya tasarımları,1899 (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006)

⁹⁹ Arı İstanbuloğlu, *Art Nouveau*, Art Decor Dergisi, sayı:25 Nisan 1995, İstanbul, s.106

¹⁰⁰ Arı İstanbuloğlu, ag.e. s.106

Resim 87 Hectoe Guimard vitrin tasarımı

Resim 88 Gaillard vitrinli dolap, S kıvrımlı mobilya

örneği (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006)

Resim 89 Josef Hoffmann mobilya tasarımı, (House Beautiful , Mobilya Antika Rehberi II,2006)

Resim 90 Josef Hoffman mobilya tasarımı,(<http://www.kaboodle.com/reviews/josef-hoffmann-siebenkugelstuhl-chair>)

Resim 91 Charles Rennie Mackintosh mobilya tasarımı,
(<http://www.flickr.com/photos/castlekay/1636711207/>)

Resim 92 Charles Rennie Mackintosh mobilya tasarımı,
(<http://acameronblog.blogspot.com/2010/01/hierarchy-research-project.html>)

Fransa'da Art Nouveau, Almanya'da Jugendstil, Avusturya'da Secession , İspanya'da Modernista veya Modernismo , İtalya'da Stile Floreale ve İngiltere'de Stil Liberty isimleriyle yerleşen bu yeni sanat akımı pek çok sanatçı ve tasarımcının kimliğiyle özdeşleşecek ve tasarım tarihindeki yerini alacaktır.Art Nouveau'nun en ünlü tasarımcıları İskoçyalı mimar Charles Rennie Mackintosh, Fransız mimar Victor Horta, Avusturyalı mimar Otto Wagner, Amerikalı cam tasarımcısı Louis Majorelle ve mimar Henry Sullivan, Gustav Klimt ve inanılmaz formlarıyla İspanyol mimar Antonio Gaudi ilk akla gelen isimlerdendir.Gerek mimari ve iç mimaride gerek mobilya ve aksesuar gibi eşyalarda gerekse süsleme ve mücevher tasarımlarında çoğu zaman simetrik olmayan dalgalı çizgiler , incelik uzayan bitki sapları, iri çiçek motifleri, hangi ortam ve zamanda yaşadığı bilinmeyen yaratıkların anatomilerinden esinlenmiş, kimi tasarımlar uçuşan, romantik saç ve etek kıvrımlarıyla perilerin ve mitolojik güzelliklerin tasvir edildiği çeşitli eserler dönemin uslubunu oluşturur.(Resim 90, Resim 91, Resim 92)¹⁰¹

Art Nouveau hareketini dünyada bir çok ülkede görmemiz mümkündür.Art Nouveau etkisinin en önemli ve dikkat çeken ülkeler olarak ; İngiltere, Fransa, Almanya, Amerika, Avusturya, İspanya, Belçika, İtalya olarak sıralayabiliriz.

¹⁰¹ Doç.Dr.Çiler İnan, *Art Nouveau* ,Art Decor Tasarım Dergisi, sayı: 25, Nisan 1995,İstanbul , s.95

İngiltere’de Art Nouveau mobilya tasarımcıları geleneksel halk tasarımlarını örnek alırlar.Bu stilin çizgi ve desenleri , dekupe edilmiş kontrplak , dökme metal, emaye ve porselen levhalarla mobilyaya sonradan eklenen süsleme özelliklerine sahiplerdir.İngiltere , daha sonra bir kenara bırakacağı bu yeniliği çok çabuk benimser.İngiliz estetik ve Arts and Crafts hareketleri Art Nouveau’nun yükselişinde katkıda bulunurlar.William Morris’in yarattığı düşünce akımı , mimar Charles Robert Ashbee’nin 1888’de Arts and Crafts birliğini kurmasına yol açmaktadır.¹⁰²

Resim 93 Robert Ashbee mobilya tasarımı (<http://art.jerryandmartha.com/2005/12/many-talents.html>)

Resim 94 Robert Ashbee sandalye tasarımı, (<http://www.antique-marks.com/charles-robert-ashbee.html>)

¹⁰² Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen ,*Art Nouveau ve mobilya etkileri*, Evdeyiz, ev-dekorasyon ve tasarım dersisi Sayı :7 2009 s. 107

Resim 95 Robert Ashbee sandalye tasarımı, (<http://www.victorianweb.org/art/design/ashbee/7.html>)

Fransız Art Nouveau dikkat çeken mobilyalarında kıvrımları ve çiçekli marketöri yüzeyleri yüzey üstündeki desenlerle XV.Louis mobilyalarını yani Rokoko'yu anımsatır.Art Nouveau en tipik ve renkli haliyle Fransız ve Belçika'da gelişir.Ürünlerde diğer ülkelere göre büyük biçimsel farklılık bulunmaktadır.Bu dönemde Nancy Okulu'nun Fransız tasarımcıları Emile Galle ve Louis Majororelle ürünlere farklı bir bakış açısı geliştirirler.Tasarladıkları ürünlerinin yapısal bir mantık taşımamasının aksine dış görünüşün inceliği üzerinde durdukları görülür.Galle teknik buluşlarla camcılığa yeni bir boyut katar ve Art Nouveau temsilcisi pek çok ürün tasarlar.(Resim 96, Resim 97, Resim 98)¹⁰³

¹⁰³ Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen s.109

Resim 96 Emile Galle mobilya tasarımı (<http://french-lifestyle.com/2010/06/10/emile-galle-creations/>)

Resim 97 Emile Galle mobilya tasarımı,
(http://www.artnouveau furniture.com/shop_product.asp?P_prod_id=30)

Resim 98 Emile Galle mobilya tasarımı, (<http://www.artfinding.com/Artwork/Desks/Emile-Galle/Art-Nouveau-desk/5521.html>)

Resim 99 Emile Galle cam tasarımları, (<http://www.silvercollection.it/gallecameoglass.html>)

Resim 100 Emile Galle cam tasarımları,
(http://www.1stdibs.com/furniture_item_detail.php?id=505959)

Resim 101 Louis Majorelle mobilya tasarımı,
(<http://www.flickrriver.com/photos/dalbera/tags/louismajorelle/>)

Resim 102-Resim 103 Louis Majorelle mobilya tasarımı detayları
(<http://www.flickrriver.com/photos/dalbera/tags/louismajorelle/>)

Louis Majorelle'nin resimdeki mobilya tasarımı Art Nouveau'nun özelliklerini taşımaktadır. Nilüfer, lale, buğday başağı, eğrisel formlar gibi. (Resim102, Resim 103, Resim 104, Resim 105)

Resim 104 Louis Majorelli mobilya tasarımı

(<http://www.tribudesign.com/collections/alpha.php?ac=f&pict=1&st=738&pc=c&lg=en>)

Resim 105 Louis Majorelli mobilya tasarımı

(http://www.scva.org.uk/collections/anderson/index.php?collection=85&collection_object=125)

Resim 106 Louis Majorelli mobilya tasarımı,(<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Majorelle-Desk.jpg>)

Resim 107 Louis Majorelli mobilya tasarımı

(http://aubistrotducoin.canalblog.com/albums/10__art_nouveau__meubles__musee_d_orsay/photos/3385842-louis_majorelle__meuble_chevet_1905_1909.html)

Almanya’da Münih’te 1897’de ‘Jugend’ adında bir dergi yayınlanır bu dönemde.Yeni Sanat’ın dergideki yorumlarında Japon estampları ön planda tutulur.1907’de kurulmuş olan Deuschler Werkbund (Alman alışma Birliği) bir çok yönden Wiener Werkstatte’e benzemektedir ancak bu birliğin tasarımcıları endüstri ile yapılacak bir işbirliğine çok daha sıcak bakılır.Rokoko uslubunu yeniden kimlik kazandırdığı o

günlerde Henry Van de Velde'nin Almanya'yı ziyaretiyle usluþ Alman tasarımcılarını harekete geçirir.¹⁰⁴

Resim 108 Henry Van De Velde mobilya tasarımı, (http://www.bonluxat.com/a/Henry_van_de_Velde_Graf_Kessler_Diplomats_Chair.html)

Resim 109 Henry Van De Velde mobilya tasarımı, (<http://lj.rossia.org/users/marinni/248762.html>)

¹⁰⁴ Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen a.g.e.109-110

Resim 110 Henry Van De Velde çalışma masası tasarımı,
(http://russegold.tripod.com/pages/page_018.htm)

Amerika’da Art Nouveau ise , Amerikan tasarımcısı Louis Comfort Tiffany tarafından tasarlanmış aydınlatma elemanları ise Alman Behrens’in sade formlu çözümünden çok daha farklılık taşımaktadır.Tiffany’nin vitray masa lambaları ve aslı tertibatları Amerika’daki en önemli Art Nouveau örnekleri olmuştur.Bu nedenle olsa gerek Amerikan Art Nouveau’su Tiffany tarzı olarak isimlendirilmektedir.¹⁰⁵

Art Nouveau sanatçıları , gerek takı tasarımlarında gerekse günlük kullanım eşyaları ve aksesuarlarda bitki ve hayvan figürlerinden yararlanırlar.Çaydanlık, lamba, tepsi, sat , havluluk , ayna , şömine kapakaları gibi çeşitli eşya ve gereçlerde büyük titizlikle ve mimari ve iç mimariyle uyum içinde tasarlandığını görülmektedir.

Resim 111 - Resim 112 Louis Comfort Tiffany vitray örnekleri,
(<http://chisnell.com/art/Textiles%20Ceramics%20and%20Glass/Forms/Gallery.aspx>)

¹⁰⁵ Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen, a.g.e. s.109

Resim 113 Louis Comfort Tiffany aydınlatma tasarımı , Nautilus Lamp, (http://www.tiffany-studios.com/SeitenE/who_was_Tiffany_E.html)

Resim 114 Louis Comfort Tiffany aydınlatma tasarımı,
(<http://www.antiquedelheritage.com/historyofLouisComfortTiffany.html>)

Resim 115 Walnut Roundabout Chair (<http://www.luxist.com/tag/louis+comfort+tiffany/>)

Avusturya'da Art Nouveau , Wiener Werkstatte Viyana'da 1903'te yılında kurulmuş zanaat ve tasarıma endüstriyelmiş toplumda eski değerini kazandırma amacını güden birliktir.İlkelerini koyarken bu birlik sadece Mackintosh'dan değil, İngiliz Arts ve Crafts ideallerinden de etkilenmiştir.Hoffman ,1904 yılında atölye programını hazırlarken , el işi üretimini , Ruskin ve Morris'e gerçekten inanan insanlar tarafından kabul gören bir ağırlık merkezi olarak ifade eder.Bunun üzerine Hoffmann'ın kendi tasarımlarında örneğin Brüksel'deki Stoclet Sarayı için tasarladığı mobilya ve ürünlerde doğru açılara ve geometrik formlara yapılan vurgular belirginleşmektedir.¹⁰⁶

Resim 116 Stoclet Sarayı , Brüksel (<http://www.bestourism.com/items/di/1242?title=Stoclet-Palace&b=191>)

¹⁰⁶ Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen a.g.e.109-110

Resim 117 Stoclet Sarayı , Brüksel, (http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/12199380_p.as)

Secession denince ilk akla gelen Avusturyalı mimar-tasarımcı Otto Wagner gelir.Viyana'daki Mayolika Haus , Metro İstasyonu, Postparkassenamt, Steinhof Kilisesi ve bazı vilların projeleriyle akıma önderlik eden Wagner, Klimt, Hofman ve Olbrich ile biraraya gelir ve Viyana Secession binasını tasarlayıp gerçekleştirir.

Resim 118 Josef Hoffmann mobilya tasarımı, (<http://www.ritabuchheit.com/category/vienna-secession/chairs-benches>)

Resim 119 Josef Hoffman, Bentwood armchairs,
(<http://www.flickr.com/photos/33969808@N00/96327975/>)

Resim 120 Josef Hoffman, Adjustable Armchair 1908,
(http://www.suite101.com/view_image_articles.cfm/389594)

İspanya'da Art Nouvaeu ; Barselona , yüzyılın sonunda İspanya'nın kültür merkezi niteliğindedir.Mimar Antoni Gaudi¹⁰⁷ eserleri ile İspanya'da Art Nouveau'nun en önemli temsilcisi olduğu bilinmektedir.Casa Mila'nın cephesi, pencerelerinin demir parmakları ve tamamlanmamış şaheseri olan La Sagrada Familia Kilisesi yeniliklerle göz kamaştıran bir yapıya sahiptir.19. yy.'ın ikinci yarısında yaratılan ürün zenginliğine bakıldığında bir dönem hızlı gelişmelerin yaşandığı bir dönem olduğu düşünülmektedir.Bu dönemde ürün tasarımı ve dekoratif sanatlar için yoğun bir yaratıcı düşünce ve enerji kullanıldığı bilinmektedir.¹⁰⁸

Resim 121 La Sagrada Familia Kilisesi,(<http://hopeofshawshank.blogspot.com/>)

Art Nouveau'nun İspanya'daki en tipik örnekleri, çağdaşları içinde özgün bir yere sahip olan Katalan mimar Antonio Gaudi'ye aittir.Hristiyan ve İslam sanatları

¹⁰⁷ Antonio Gaudi Cornet, 1852 doğumludur.1869 1874'e kadar eğitimini Barcelona'da tamamladı.1878 yılında mimarlık alanında çalışmalara başlayarak Barselona şehiri için sokak aydınlatma tasarımı için görevlendirildi Gaudi'nin ilk çalışmaları gotik ve geleneksel İspanyol mimarisinin izlerini taşıyordu, ancak kısa zaman içinde kendi heykelsi biçimini yakalamayı başardı. Gotik mimariden başlayıp başka türde mimarî stillere kayan Fransız mimar Eugene Viollet-le-Duc'ten etkilenmişti.Parabolik kemerli yapıyı ve hiperboloid biçimleri, doğanın organik formlarıyla harmanladı. Binaları tasarlariken, yerçekimini özel olarak hesapladı, zincir eğrisini özellikle kullandı.Tüm hayatı boyunca, doğaya hayranlığını sürdürdü. Doğanın açılarını ve şekillerini kendi tasarımlarına uyarladı. Geometrik biçimlere bağlı kalmaktansa, ağaçların ve insanların büyüme şekillerini etüt etti..(Charlotte – Peter Fiell . ‘‘Design of the 20th Century ‘‘ Taschen, 2005, s.275)

¹⁰⁸ Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen a.g.e., s.109

sentezinin ilk devir eserlerinde etkin rol oynadığı görülse de daha sonları kendine özgü tavrıyla Modernismo'nun en özgün örneklerini verir. Gerek sivil gerekse dini mimaride başvurduğu süslemeci tavrı, bitki ve hayvan tasvirleri , fayans ve seramiklerindeki çokseslilik ve deneyci uslubuyla Gaudi, Barselona'yı önemli bir kent haline getirir. Planlar dışında çokgenlere, dik duvarlar eğrilere dönüşür , Mistik ve Gotik etkilerin yanında masalsı ve özgürce her tür malzemenin de coşku ile kullanımı onun sanatının ayrılmaz parçaları olmuştur.¹⁰⁹

Resim 122 Antoni Gaudí ,Sillion Calvet , (<http://www.edition20.com/en/designers/Antoni-Gaud->)

Resim 123 Antoni Gaudí, mobilya tasarımı
(<http://www.gaudiallengaudi.com/AA002%20G%20Mobiliari.htm>)

¹⁰⁹ Doç.Dr.Çiler İnan, a.g.e. s.102

Resim 124 Antoni Gaudi, Calvet Bench, (<http://themagazine.info/products/-/2208.html>)

Belçika'da Art Nouveau'yu kısa sürede benimser.1893'ten başlayarak 1914'e kadar Brüksel'de uluslararası çapta bir salon Art Nouveau ürünlerini sergilemek amacıyla her yıl açılır.En önemli temsilcisi Victor Horta'dır.Horta, dökme demirin mimarlık açısından kullanımına ve süsleyici özelliğini, işlevini de ekler.Ardından gelen diğer önemli Art Nouveau temsilci ise Henri Van de Velde'dir.¹¹⁰

Resim 125 Victor Horta, Side Chair , (<http://www.scholarsresource.com/browse/artist/2142565238>)

¹¹⁰ Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen a.g.e., s.110

Resim 126 Victor Horta, Cabinet Vitrine ,

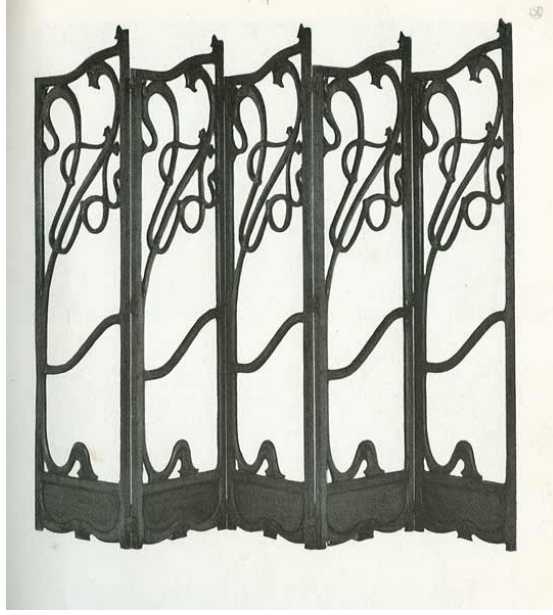
(<http://peacockmooninteriors.blogspot.com/2010/09/nouveau-approach.html>)

İtalya'da Art Nouveau , on dokuzuncu yüzyılın ortasındaki ticari formlarından vazgeçme konusundaki en isteksiz ülkelerden biri olan İtalya'da da ilgi görür. Tutucu olarak nitelendirilen Sicilya'da bile Ernesto Basile tarafından çarpıcı Art Nouveau dekorasyonları yapılır.¹¹¹

Resim 127 Ernesto Basile, Credenza delle,(http://www.arteliberty.it/arte_basile5.html)

¹¹¹ Yrd.Doç.Dr.Meltem Özkaraman Şen a.g.e., s.110

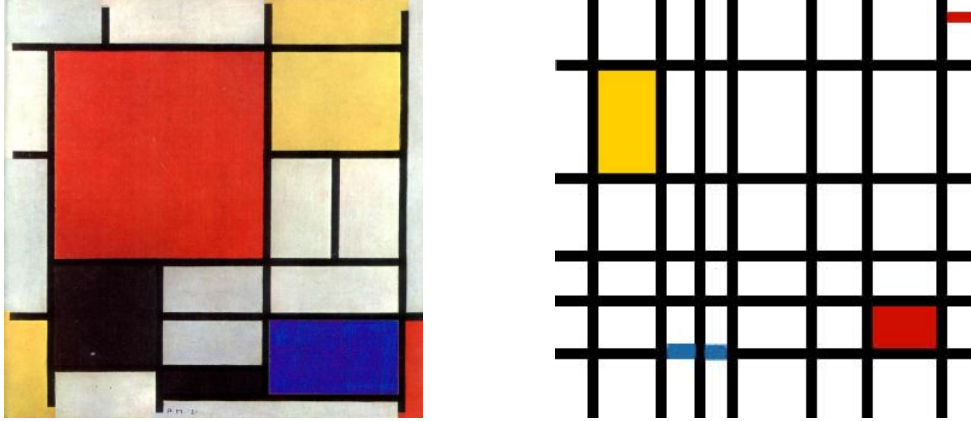
Resim 128 Ernesto Basile, Paravento, (http://www.arteliberty.it/arte_basile4.html)

Art Nouveau döneminde mobilya tasarımlarında ön planda olan , su dalgası, kırbaç hareketi, biçimli çizgiler gelir.Dönemin sanatçılarının ilgilendikleri objeler keskin bir biçimde daha önceki dönemlerdeki sanatçılardan tamamen ayrılır.Bu anlamda Art Nouveau içinde bir Sembolizm'den söz edebiliriz.Bu karakteristik çizgilerin yanı sıra bir gizem ve gizli cinsellik de Art Nouveau süsleme özellikleri içerisinde sembolik olarak karşımıza çıkar zaman zaman.Uçuşan saçlarıyla kadın figürü bunun en belirgin örneğidir.Su, nilüfer, lale, buğday başağı, tavus kuşu ve su sineği en çok kullanılan figürler arasındadır.Art Nouveau sanatçılarını etkileyen bir diğer konu ise Çin ve Japon sanatının sadeliği ve asimetri anlayışı olduğu görülmektedir.¹¹²

¹¹² Doç.Dr. Seçil Şatır a.g.e. s.88

3.3.3.De Stijl

Mobilya tarihinde Art Nouveau döneminden sonra dikkat çeken bir diğer sanat anlayışı ise De Stijl'dir.

Resim 129–Resim 130 Piet Mondrian,soyut çalışmaları (<http://www.grafikerler.net/de-stijl-t17931.html>)

De Stijl grubu 1917 yılında Van Doesburg Mondrian, Anthony van der Leek, Georges Van Tongerleoo öncülüğünde oluşur.Bu grup aynı adı taşıyan bir de dergi yayınlamaya başlanır.De Stijl sanat anlayışının tanınması ve geçerlilik kazanmasında, Doesburg ve Mondrian'ın hem çalışmalarının hem de bu çalışmalar üzerine geliştirdikleri teorilerin oldukça önemli bir payı vardır.De Stijl'de resim anlayışı, doğadan ve gerçek nesnelere hareket edip imgeleri aşamalı bir şekilde soyutlayarak, kare ve dikdörtgen gibi dik açılı geometrik biçimlerle kurulu kompozisyonlara renk, çizgi ve biçim gibi temel öğelere indirgenir.¹¹³

¹¹³ Charlotte – Peter Fiell . *Design of the 20th Century* ,Taschen, 2005, s.201-202

Resim 131 Gerrit Rietveld Kırmızı Mavi Sandalye , (<http://poulwebb.blogspot.com/2010/06/gerrit-rietveld.html>)

De Stijl akımının önemli temsilcilerinden olan Gerrit Rietveld¹¹⁴, Hollanda doğumlu olup, herşeyin dikey ve yatay çizgilere indirgenebileceğini inanan bir düşünceyle tasarımlarını tüketicilere sunar.

Rietveld , Kırmızı Mavi Sandalyesi , Mondrian'ın resminin üç boyutlu kılınmış olan başarılı bir örneği olarak De Stijl akımının simgesi haline gelir.De Stijl'in ressamları, düz çizgi , dörtgen biçimler ve katıksız ana renklerle iki boyutlu üzerinde yeni bir mekan tasarlamasının imgelerini, bir başka şekilde mekan düzenlemesinde yeni yoğrumsallık elde etme uğraşı gösterilir.

¹¹⁴ Gerrit Rietveld, 1888 yılı Hollanda doğumludur.Mimarlık bölümü mezunu olan Rietveld, Hollanda'daki De Stijl sanat akımının öncülerindendir.Tasarımlarında yatay, dikey formları kullanarak ; kırmızı, sarı, mavi, siyah , gri renklerine içine katarak tasarımlarına farklı bir anlam katmıştır.En önemli tasarımı , Red-Blue Chair adlı tasarımıdır.

Resim 132 Gerrit Rietveld, Zig Zag oturma elemanı tasarımı, (<http://carsoftheworld.com.au/kern-gerrit-thomas-rietveld/>)

Resim 133 Gerrit Rietveld, mobilya tasarımı, (<http://www.jbdesign.it/idesignpro/Gerrit%20Rietveld.html>)

3.3.4. Bauhaus

De Stijl sanat akımından sonra mobilya tarihinde makinanın kabulü olarak nitelendirilen bir dönem başlar. Bauhaus dönemi mobilyanın tarihsel gelişimin önemli bir payına sahiptir. Bauhaus, endüstrinin sorunlarına çözüm aradığı bir dönemde ortaya çıkmış bir olgudur. O dönemde aynı doğrultuda sorunlara çözüm arayan bir çok atölye ve okul vardır. Bauhaus, bunların içinde en kapsamlı, en dikkat çekenidir. "İşlevsellik ve malzemenin aslına uygun kullanımı" belki de Bauhaus'ta öğretilen en önemli teoridir. Bauhaus atölyelerinde tasarlanmış süslemeden uzak, yalın ve işleve uygun gündelik eşyaların kabul görmesi zor olmaz.¹¹⁵

İşlevsellik ve malzemenin aslına uygun kullanımı belki de Bauhaus'ta öğretilen en önemli teoridir. Bauhaus öğrencilerinden Josef Albers işlevselliğin önemini, kullanıma uygun malzemeden yapılan formun, onun fonksiyonelliğine de hizmet ediyorsa güzeldir sözünü savunur. Bauhaus akımı üç dönemden oluşur; Weimar, Dessau ve Berlin olmak üzere.

Weimar hükümeti tarafından davet edilen Gropius 1919 yılında "Staatliches Bauhaus" okulunu kurar. Weimar bir sanat okulunda yabancı öğrenci ve hocaların olması sebebiyle tepki toplamakla birlikte, Gropius'un kuruluşunda hükümet ile yapmış olduğu anlaşma sonraki zamanlarda Bauhaus Okulu için bir çok sorunlara neden olur. Bu dönemdeki çalışma biçimi sanatçı ve zanaatkar ile birlikte öğretip denetlemektedir. Daha sonra Paule Klee ve Wasilly Kandinsky 'nin de katılımıyla eğitimde, biçim, renk ve mekan konusunda ilerici bir düşünceler ortaya atılır.¹¹⁶

Bauhaus'un temel sanat eğitimin başlangıç kursunu yöneten Johannes Itten'im amacı her öğrencinin kendine özgü düşünce, yaratıcı ve hayal gücü niteliklerine gelişme sağlama amacını vermektir. Theo van Doesburg 1922 yılında Weimar'da De Stijl kursu açmış fakat bu kursun etkileri Bauhaus içinde bazı fikir ayrılıklarına neden olduğu için Itten ve Sreyer 1923 yılında Bauhaus Okulu'ndan ayrılmıştır. 1923 yılında ise Moholy-Nagy 'nin Bauhaus Okulu'na katılır, eğitim vermeye başlar. Moholy-

¹¹⁵ Charlotte – Peter Fiell . a.g.e. s.83-84

¹¹⁶ Will Grohmann , 'Paul Klee'nin Bauhaus Dönemi :Resim ve Öğretim'' , Gergedan Yeryüzü Kültürü Dergisi Sayı.12 İstanbul 1988 s.108

Nagy'nin tekniğe yaklaşımı aynı Gropius'unkine çok yakındır.Moholy- Naghy'nin Bauhaus Okulu'na katılmasıyla fotoğraf , heykel ve film gibi alanlar önem kazanır.

1923'te Bauhaus Okulu, o güne kadar yapmış olduğu çalışmaların niteliğini taşıyan bir sergi açar ve sergi Bauhaus'un varlığını sürdürebilmesi için hazırlanmış bir gövde gösterisi olarak tasarlanır.Bu sebeple sergi kapsamında öğrencilerden çok Bauhaus'un hocalarına ait işler ağırlık kazanır.¹¹⁷

Bauhaus sanatçıları ,Thuringen yönetimiyle arasındaki ilişkisi git gide kötüleşirken, daha tutucu bir yönetimin başa geçmesiyle ortam daha çok gerginleşir ve bu sebepten dolayı 1924 yılında Bauhaus yönetici ve sanatçıları okuldan ayrılır.Bauhaus Dessau Belediye başkanın teklifi üzerine okul Dessau'ya taşınır ve eğitime 1925 yılında tekrar yeni yerinde başlar.Dessau'da Weimar gibi bir başkenttir ve aynı zamanda endüstri alanında önemli bir konuma sahiptir.Bauhaus açısından ,Dessau dönemi, okul kimliği ve felsefesinin olgunluğa eriştiği bir dönemdir.De Stijl ve Konstrüktivizm etkisinde biçimsel ilkelerini benimseyerek tasarım sorunlarına başka başka fikir, düşüncelerle uygulanabilecek şekle dönüştürürler.¹¹⁸

Bauhaus okulunda yetişen Joost Schmidt , Herbert Bayer , Hinnerk Scheper ve Gunta Stöhlzl Bauhaus'daki eğitimlerini bitirdikten sonra öğretim kadrosuna geçmiş ve yeni gelen öğrencilere eğitim verirler.1927 yılında Hannes Meyer'ın İsviçre'den gelişiyle Bauhaus , mimarlık eğitimine de başlar, Rasyonilist- pürist formlar, işlevselcilik ve teknolojiyi vurgulamak gibi bakışlardan hareketle , Bauhaus Okulu mimarlıkta 1930'ların uluslararası üslubunun ortaya çıkışında önemli bir rol oynadığını görülmektedir.¹¹⁹

¹¹⁷ Will Grohmann ,a.g.e.s.108

¹¹⁸ Burcu Özgüven ' 'Bauhaus'' Gergedan –Yeryüzü Kültürü Dergisi sayı:12 İstanbul 1988 s.103

¹¹⁹ Burcu Özgüven a.g.e. s.103

Form üzerine eğitim gören Bauhaus tasarımcıları , günlük hayatta kullanılan gündelik kullanım eşyaları için prototipler tasarlamaya çalışılır.Bu konu da insanların birbirleriyle ortak olan pratik ihtiyaçlarından yola çıkarlar.Süslü ve gösterişli her türlü formu reddeden Bauhaus araştırmalarının ortak noktasında işlevsellik öncelikli olarak yer alır.Bauhaus öğretisi ve anlayışı, modern mimari , iç mimari , mobilya , endüstriyel tasarım ve grafikten sahne dekorasyon , mobilya , endüstriyel tasarım, ve grafikten sahne dekoruna kadar geniş bir yayılımı gösterir ve 19.yüzyılın İngiliz tasarımcısı William Morris'in toplumun gereksinimlerini karşılamak üzere zanaat ve sanat arasında ayırım gözetmeyerek , birlikteliğini önemseyen anlayıştan etkilenir.

1928 yılından önce Gropius'un daha sonra Breuer, Moholy-Nagy, Kandisky ve Klee gibi beyin takımının ayrılması sonucu Bauhaus'ta endüstri tasarımı açısından önemli bir gerileme görülür.Ancak mimarlık açısından okulun en parlak yılları Hermes Meyer ve Ludwing van der Rohe dönemidir.¹²⁰

Bauhaus Okulu 1932 yılında Berlin'e taşınmasıyla birlikte eğitimde ve öğretimde gerileme sürecine girilir."10 Nisan 1933 yılında Nasyonel Sosyalit Hükümetçe dejenere sanatın" kaynağı "Bolşevik kültürüdür." Eleştirisine maruz kalan Bauhaus polis tarafından işgal edilerek, Nazi'nin diktatör gücüne yenilip kapatılır.Gropius 1928 yılında kadar Bauhaus'un yöneticiliğini yapar.1934'te Nazi Almanya'sının baskılarına dayanamayarak önce Londra'ya daha sonra da Amerika'ya gider.Moholy-Nagy, Josef Albers ve Herbert Bayer önemli isimler de bir süre sonra Amerika'ya baskılardan kurtulmak için gider, burada Bauhaus fikirlerini yayarlar.Moholy-Nagy Chicago'da The New Bauhaus'u kurar.

Marcel Breuer'in Bauhaus öğrencilerinden Wassily Kandinsky için tasarlamış olduğu oturma elemanı , dünyada en çok üretilen Breuer oturma elemanıdır.Malzemesi nikel kaplı , boru şeklinde bükülmüş çerçevesi , sonradan krom kaplama olarak üretilir.Sandalyenin oturma yeri ve sırt kısmındaki bez kumaş veya deri kullanımına

¹²⁰ Burcu Özgüven A.g.e. s.104

uygundur.Boru şeklinde bükülmüş malzemenin çerçeve olarak ilk defa denendiği sandalyenin ilham kaynağı bisiklet gidonudur.

Resim 134 Marcel Breuer Wassily Chair,1925,
(http://www.modernfurniture.com.cn/2006/product_info.php/products_id/134)

Resim 135 Marcel Breuer, Slatted Chair (<http://www.design-technology.org/slattedchair.htm>)

Resim 136 Gerrit Rietveld Berlin Chair, (http://www.bonluxat.com/a/Rietveld_Berlin_Chair.html)

Slatted chair tasarımında Breuer, malzeme olarak akçağaç kullanılır. Sırt ve Gerrit Rietveld'in Berlin Chair çalışmasından etkilenir. Ayrıca De Stijl etkileri de görülmektedir.

Resim 137 Marcel Breuer, Tubular Steel Chair, (http://www.bonluxat.com/a/Rietveld_Berlin_Chair.html)

Marcel Breuer'in bir diğerk önemli ve bütün dünyada yaygın olarak bilinen ‘tubular steel chair’ tasarımı , bir oturma elemanının karmaşık bir kütle olmaktan çok , nasıl bir hafiflik ve estetik kazanabileceğinin en iyi örneğidir. Standartlaşma ve buna bağlı olarak seri üretim süreci , kullanılan malzemeyle yakından ilişkilidir.Marcel Breuer, modüler mobilyanın gelişimine kullandığı yeni malzemeler ve ilginç tasarımlarıyla Bauhaus Atölyelerinde yön verir.Standart formlu bu birimler oldukça basit ve fonksiyoneldir.Breuer, krom boru malzemedenden sandalyeler, masalar, dolaplar, tabureler , raflar ve sehpa bulunduran bir dizi tasarım yapar.Krom boru malzeme sağlam, dayanıklı, hijyenik ve rahat tasarımlarının modern yaşam içinde yer almasını sağladığı bilinmektedir.¹²¹

Resim 138 Marcel Breuer, Sort Chair, 1935,

(http://www.vam.ac.uk/vastatic/microsites/1331_modernism/artist_93_323.html)

Resim 139 Marcel Breuer,Nesting Table,1935, (<http://www.modernity.se/20th-Century-Design/ArtID/793/Nesting-tables-designed-by-Marcel-Breuer-for-Isokon-Furniture.aspx>)

¹²¹ Charlotte – Peter Fiell, a.g.e., s.134-138

Resim 140 Marcel Breuer, Cesca Chair, 1928, (<http://www.gabrielross.com/seating-10/dining-and-side-chairs-105/knoll-marcel-breuer-cesca-chair-cane-seat-207.html>)

Resim 141 Marcel Breuer, Lounge Chair , 1930,
(<http://www.antiquesandfineart.com/articles/article.cfm?request=830>)

3.3.5. Art Deco

Art Deco akımının aslında William Morris'in¹²² öncülüğünde gelişen Arts and Crafts hareketine uzanmaktadır. Morris'in makineyi reddeden tutumunun aksine, hareketin içinde yer alan bazı isimler, endüstri ile iş birliği kurulması gerektiği inancındadırlar. Almanya'da ise 1907'de mimar Hermann Muthesius'un kurduğu Deutscher Werkbund, sanat, endüstri ve zanaat arasında uzlaşma ve uyumun eğitimle sağlanabileceğini savunurlar. Bu görüş, Bauhaus okulunun ve seri üretime yönelik modernist tasarımın öncüsü "Espirit Nouveau" akımının temelini atmaktadır.¹²³

Avangart ile geleneksel sanat arasında stilizasyon ağırlıklı olan Art Deco'nun estetik kökeni, dışavurumculuk, Kübizm¹²⁴ ve gelecekcilik akımlarına dayanmaktadır. Aynı zamanda da Art Nouveau, De Stijl ve Bauhaus'un izlerini de taşımaktadır.¹²⁵

¹²² William Morris, 1834 yılında Waltham Stow'da doğumludur. Ortaçağa olan ilgisi küçük yaşlarda başlamıştır. Rietveld, doğaya ve romantizme yakınlığıyla birlikte Ortaçağ ilgisini birleşince ileriki yıllarda sanatına, romanlarına, düşüncelerine yansımıştır. Cam süsleme, kumaş, mobilya ve dekorasyon tasarımı alanında farklı yeni bir tasarım anlayışı geliştirir. Morris, hayatı boyunca yapmış olduğu tasarımlarda, insanı sanat için bir bütün olarak görmüştür. Yapmış olduğu özgün mobilya, kumaş, vitray ve duvar kağıdı çalışmaları, tasarımlarıyla Arts and Crafts akımının başlamasına öncülük eden sanatçı olmuştur. (David Crowley, Introduction to Victorian Style, Quantum Books, 1998, s.93-94)

¹²³ Benan Kapucu, *Art Deco*, Art Decor Tasarım Dergisi Temmuz Ağustos 1995 s.118

¹²⁴ Kübizm; 20. y.y. içinde doğan ve önemli bir etkinlik kazanan bu akım Cezanne'nin doğadaki her şeyin geometrik bir biçimle ifade edilebileceği fikrinden kaynaklanmaktadır. klasik form anlayışına tamamen arkalarını dönen kübistler; görünen nesnelerin direkt bir tasvirini değil onların değişik görünüm ve görüntülerinin bir araya getiriliste oluşturulmuş bütünü eserlerine aktarmışlardır. Çeşitli görüntüleri bir araya getirerek cisme geçerli yeni köşeler yüzey ve geometrik formlar eklenerek yeni bir görünüm oluşturmuşlardır. XX.yy içinde doğan ve önemli ölçüde etkinlik kazanan bir akım olan Kübizm, Cezanne'nin doğadaki her şeyin geometrik bir biçimde ifade edileceği fikrinden kaynak almaktadır. Fransa'da 1906-1907 yıllarına doğru ortaya çıkan, 1910 yıllarına doğru gelişen öne sürdüğü görüşlerle estetik anlayışında devrim yaratarak resim sanatının tümüyle dönüşüm geçirmesine yol açan modern sanat akımı olan kübizm nesnelerin yapısını veren bir sanattır. (http://www.sanatatolyem.com/index.php?option=com_content&task=view&id=33&Itemid=60)

¹²⁵ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi A.g.e. 1085

Savaştan çıkan modern dünya, Le Corbusier'nin¹²⁶ tutkuyla savunduğu makinelerinin ve insan ilişkilerini değişime uğratan hızının çağı olmaktadır. Bu zaman içinde uçaklar, otomobiller, trenler Kübizm'den miras kalan yeni bir estetik anlayışla biçimlenmektedir. Le Corbusier 1921'de L'Esprit Nouveau dergisinde, "Ev içinde yaşanan bir makinedir." Sözüünü savunur. Le Corbusier, yaşamı kolaylaştıran ve diğer gereçler kadar evin de, ekonomik ve teknik olanaklar ölçüsünde modern insanın gereksinimlerini karşılayan bir gereç, bir donatım olduğunu savunmaktadır. Robert Nallet-Stevens, Pierre Chareau, Eileen Gray ve Francis Jourdain'in de bulunduğu mimarlar, iç mekanın yeniden organizasyonu konusunda araştırmalar yapar.

Paristeki 1925 yılındaki sergi, Le Corbusier'ye mobilya tasarımı ve dekorasyon sorunlarına olan yaklaşımını tanıtmaya fırsatı verir. Le Corbusier, gelenekleri ve çağırıştırıldığı söylediği mobilya terimi yerine, gereç ifadesini kullanmayı tercih eder.

Resim 142 Paris Fuar Poster 1925, (http://artur-digital-yr1.blogspot.com/2009_10_01_archive.html)

¹²⁶ Le Corbusier, 1887 yılında İsviçre'de doğdu. XX. Yüzyılın büyük tasarımcılarıyla ilgili her listede haklı yerini aldı. Çünkü o sadece mimari görüşleriyle dünyanın silüetini değiştirmekle yetinmedi, Fransız sanatçı Amedee Ozenfant ile birlikte yeni teknoloji ve materyal keşfini savunan, düz hatlar üzerine yoğunlaşan ve geleneksel purist akımının da kurucusu oldu. La Chaux-Fonds Sanat Okulu mezunu olan Corbusier, Geometrik ve yalın tasarım fikrinden yola çıkarak yapıların, doğanın ve endüstrinin bulunduğu ortak sanat formları yaratma üzerine çalıştı. Urbanizm akımının da tetikleyicisi olmuştur. Sevdiği Mimari endüstriyel üretim formları ve estetik, Sevmedikleri ise, Toplantılar, Klasik batı mimarisi olan Corbusier 1965 yılında Fransa'da öldü. (<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=5003>)

Tüm dünya için önemli bir fuar olan ‘‘Exposition Universelle 1900’’ sonrasında Hector Guimard, Eugene grasset, Maurice Dufrene,Paul Follot, Emile Decour ve Raoul Lachenal’ın da içinde bulunduğu bu grup Fransız sanatçı ‘‘La Societe des ArtistesDecorateurs’’ adı altında toplanılır.Amaçları, Fransız tasarım anlayışını ve evrimini uluslararası düzeyde gösterebilmek olan bu sanatçılar sayesinde Art Deco Fransa’da ortaya çıkar ve uluslararası bir usluğ haline gelir.1920’li yıllardan sonra mimarlıkta etkili olan Art Deco adını 1925 yılında yapılan ‘‘Exposition Internationale des arts Decoratifs et Industriels Modernes’’ (Paris Uluslararası Modern Dekoratif ve Sınai Sanatlar) fuarından alındığı bilinmektedir.¹²⁷

Avrupa’da Art Nouveau’nun ardından ortaya çıkıp 1920’li ve 1930’lu yıllarda mimaride, uygulamalı sanatlarda , iç mimarlıkta, grafik tasarımda etkili olan ve geç Art Nouveau’nun dekoratif öğeleri ile yürürlükteki endüstri tasarımından esinlenen geometrik biçimleri birleştiren bu akımın özelliklerinden biri olur.Kimi zamanlarda ‘‘Style Modeme’’ olarak anılır.Art Deco, gökdelenler, büyük mağazalar ve sinemalardan, mobilyaya ve mutfak gereçlerine kadar pek çok bina ve eşyayı etkilerken daha çok Barok, Yeni Klasik ya da Yeni Gotik süsleme öğelerinden yararlanır.¹²⁸

Modernist sanatçılardan Pierre Legrain, Kübizm ve Amerikan yerli sanatından ilham alarak, geometrik formları köşeli biçimler, hurma ağacı, abanoz, lake , deri, metal gibi savaş döneminde nadir bulunan değerli malzemeler kullanılmaktadır.

1920’lerde lüks mobilya, iyi günlerinin son zamanlarını yaşadığı görülmektedir.Gelenekselciler olarak tanımlanan çoğu dekoratör veya marangoz kökenli bu sanatçılar Art Nouveau’nun artık gerilemeye yüz tutan ilkelerini redderek

¹²⁷ Charlotte – Peter Fiell . a.g.e.s.49-52

¹²⁸ Hasol Doğan Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, YEM istanbul 1995 s.46

geleneksel olana, hatta 18.yüzyıl tasarım anlayışına sarılmışlardır.Modern iç mekânın getirdiği problemler onları ilgilendirmemektedir.¹²⁹

Resim 143 Pierre Chareau bölümlü katlı dolap tasarımı ,
(<http://www.artnet.com/ag/fineartdetail.asp?wid=426032735&gid=1078>)

1900'lerde Art Nouveau' mobilyalarda uygulanan yerli ağaçlar, yerini Art Deco mobilyalarda da korur.Kulplar ve çekmece halkaları fildişi, bronz ve kumaştan yapılmaktadır.Biçimler tasarımcılara göre farklılık göstermekle birlikte , genel olarak Kübist etkiler taşımaktadır.Geometrik formlara olan eğilim daha çok dekorasyonda karşımıza çıkmakla birlikte çiçek motifleri daha köşeli ve iç içedir.Çiçekler, çelenkler, sepette çiçekler veya meyvelerle betimlenen dekoratif temanın baskınlığı hissedilir.¹³⁰

18.yüzyıldan kalma estetik ve refah anlayışı, Paul Iribe ve Andre Groult'un tasarım anlayışını yönlendirir.Iribe, Birinci Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda önemli tasarımcılardan biri olur.Andre Groulti Andre Mare, Leon Jallot, Marcel Genevriere ve Renne Joubert, Art Deco mobilyaya kendi yaklaşımlarıyla zenginlik katan isimlerdendir.Özellikle Emile-Jacques Ruhlman, yüksek kalite ve teknik ustalığı sergilediği tasarımlarıyla Fransız Art Deco mobilyalarında farklı yaklaşım getirmiştir.

¹²⁹ Benan Kapucu A.g.e. s.118-119

¹³⁰ Benan Kapucu A.g.e. s.118-119

Resim 144 Louis Sue, Andre Mare mobilya tasarımı,
(http://www.artdecomasters.info/big_images.php/a,L2kvZGVza190aHVtYnMvW2Rlc2tdX1tMb3Vpc19TdWVfQW5kcmVfTFWfyZV1fW09jdDE5MjAwMG5dLmpwZw%3D%3D)

Resim 145 Louis Sue, Andre Mare sehpa tasarımı,
(http://www.christies.com/LotFinder/lot_details.aspx?intObjectID=4717301)

Resim 146 Louis Sue, Andre Mare mobilya tasarımı (<http://new-design-times.com/article/articleC3.php?ID=3>)

Louis Sue adlı sanatçı , her ne kadar bir çok ülkede önemli işlere imza atsa da ülkemizde de önemi, değeri büyüktür.1939-1945 yılları arasında İstanbul'da ‘‘Güzel Sanatlar Akademisi’’ nin ‘‘Tezyini Sanatlar Şubesi’’ yeni bir öğretim üyesi ile karşılaşır.1875 yılında Fransa'da Bordo'da doğar ve Akademi'ye geldiğinde 64 yaşında olan Prof. Suei, Fransa'da çok önemli bir mimar olarak, özellikle de iç mekan ve mobilya tasarımında deneyimli bir kişidir.¹³¹

1945 yılında İstanbul'daki görevini bıraktıktan sonra yeniden Fransa'ya dönen Sue, önde gelen bir Art Deco sanatçısı olarak çok sayıda mimari, iç mimari ve sanat alanlarında eser vermiş ve önemli ödüller kazanır.Sue, aynı zamanda ‘‘Rönesans adamı’’ olarak adlandırılan ender kişilerden birisi olarak anılmaktadır.Üstün yeteneklerinden dolayı mimari, mekan ve ürün tasarımının çok değişik alanlarında ürünlere yer verir.Önde gelen Art Deco sanatçılarından birisi olarak geleneksel kavramları yeni bir mimari, iç mimari ve mobilya endüstri ürünleri üzerinde hayata geçirir.

¹³¹ Önder Küçükerman *Çok Yönlü Art Deco Sanatçısı Marie Louis Sue* Antika Kültürü Koleksiyon Dergisi İstanbul 1999 Sayı:24 s.3

Tekrar Art Deco stiline dönecek olursak bu stilde özgür bir tutum göze çarpmaktadır.Kuramsal değil ; 20.yüzyıl'ın başlarında etkinliği ortaya çıkan Soyut Sanat Akımının etkisi izlenmektedir.Art Deco akımında mobilyada ; kübik , geometrik ve asimetrik formlar göze çarpan en belirgin özellikler olarak sıralanabilir.Döneme ait müzik dolapları, kokteyl dolapları geometrik ve kübik hatlar içermektedir.Bunun yanına zig-zag, stilize çiçekler , güneş ışığı gibi merkezden yayılan çizgiler tasarımların ana hatlarını oluşturur.Bazı tasarımlarda ahşap ile metal aksesuar olarak kullanılır.Sehpalarda bölümlü ve katlı tasarımlar göze çarpmaktadır.¹³²

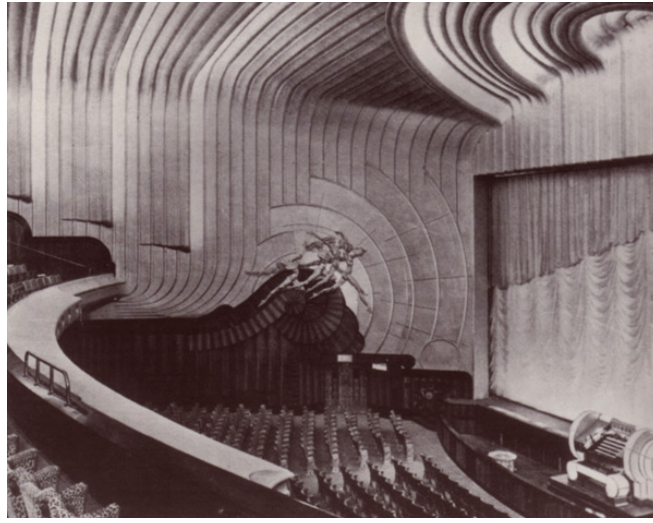
Resim 147 Pierre Legrain'in Afrika etkisindeki mobilyalarından örnek,
(http://www.christies.com/LotFinder/lot_details.aspx?intObjectID=5171318)

Resim 148 Pierre Legrain'in Afrika etkisindeki mobilyalarından örnek,
(http://www.artnet.com/artists/lotdetailpage.aspx?lot_id=B0EDBC75A324A7DE4EFDEFF666E0C744)

¹³² Ari İstanbulluoğlu "Art Nouveau'nun Kıvrımlı Çizgilerine Reaksiyon" Antik Dekor Dergisi Sayı : 25 1994 s.42

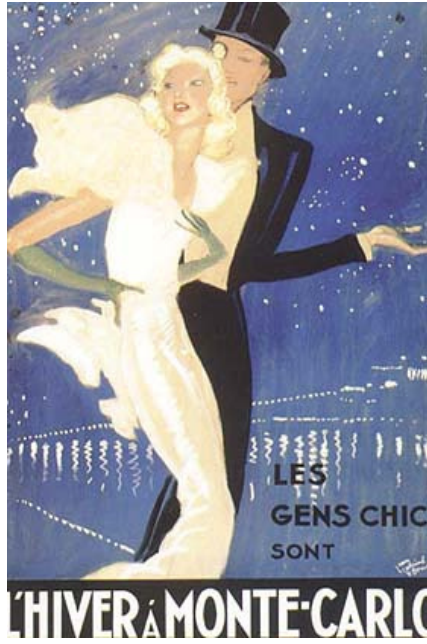
Art Deco , gerçekten uzak , fantezi ve göz alıcılık gibi eğilimleri benimsemiştir.Art Deco , sadece moda ve tasarım açısından değil Amerikan sinemasını da etkiler, etki altında bırakır.Hollywood sinemalarında kullanılan iç mekanlar ve mimaride görünmektedir.İngiltere’de de Hollywood tarzı, leopar derisi döşemesi ve altın dalgalı duvarları , Lecister Square Odeon başta olmak üzere bir çok önemli sinema salonlarının iç mekanlarında kendisini gösterir.

Resim 149 Leicester Square Odeon, London,
(http://www.filmeducation.org/resources/primary/topics/local_history/gallery.php)

Resim 150 Leicester Square Odeon, London, (<http://www.arthurlloyd.co.uk/Alhambra.htm>)

Resim 151 Jean Gabriel Domergeue imzalı Art Deco akımının posterlerinden , L'Hiver à Monte-Carlo , 1920 , (<http://artdecoblog.blogspot.com/2007/10/jean-gabriel-domergue-l-monte-carlo.html>)

Resim 152 Charles Gesmar imzalı Art Deco akımının posterlerinden , Trademark Global Mistinguett Casino de Paris by Charles Gesmar, Traditional Canvas Art , (<http://www.nilimahome.com/decor/wall-art-and-coverings/canvas-art/trademark-global-mistinguett-casino-de-paris-by-charles-gesmar-traditional-canvas-art-24-x-18.html>)

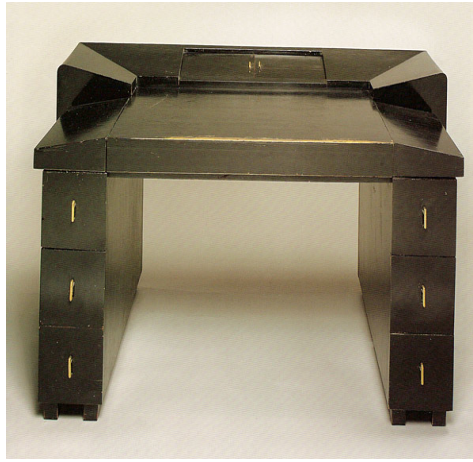
Resim 153 Charles Gosmar imzalı Art Deco akımının posterlerinden, Theatre Des Westen, (<http://silver-lining.co.za/wp-content/uploads/AP981-theatre-des-westens-charles-gosmar-art-deco-poster-1926.jpg>)

Resim 154 Tamara de Lempicka'nın 1924-1939 yıllarına ait yağlıboya resimleri, köşeli yüzeylerle kontrast yaratmış ve Kübizm'in etkilerini yansıtmıştır. (<http://www.delempicka.org/exhibitions/2011-rome.html>)

Resim 155 Leon Jallot masa ve sandalye tasarımı, (<http://www.liveauctioneers.com/item/6311631>)

Resim 156 Pierre Chareau tasarımı,
(http://www.artdecomasters.info/big_images.php/a,L2kvZGVza190aHVtYnMvW2Rlc2tdX1tQaWVycmVfQ2hhcmVhdV1fW0RlYzEyMDAxbm8xOTZiXS5qcGc%3D)

Resim 157 Pierre Berge koltuk tasarımı
(<http://designfolio.co.nz/BlogRetrieve.aspx?BlogID=2284&PostID=45244>)

3.3.6. 1950'li Yıllarda Ekspresyonist Mobilya Tasarım ve Tasarımcıları

Mobilya üretiminde endüstrileşme çağdaş bir boyut kazanmış savaş sırasında işgal altındaki ülkelerden kaçan bir çok Avrupa kökenli mimar ve tasarımcı Amerika'daki mimarlık ve tasarım okullarında hocalık olarak öğretim görevini üstlenir. Bu göçün sonucunda da tasarım alanındaki liderlik Avrupa'dan Amerika'ya geçer. Avrupa, savaşlar sonucu yıkılır, ekonomik ve kültürel zenginlikleri darbe almış durumdayken, Amerika savaş için yaptığı araştırmaların da etkisiyle yüksek teknolojik düzeye ve zenginliğe ulaşır, kendi topraklarında savaşa katılmadığı için zarar da görmemektedir. Savaş sırasında yeni üretilen polyester, bakalit gibi kimyasallar, sentetikler, selülozlar, formika, PVC, pleksiglas gibi malzemeler küçük transistörlü araçlar, basit bilgisayar sanayide hızla yerlerini alır.¹³³

1950 yılları sonrasında gelişen olaylarla birlikte o yılların ünlü mobilya tasarımcılarından Charles Eames'da tasarımcılar savaş sırasında Amerikan ordusuna hizmet etmiş, ordu için geliştirilen teknolojik kaynakları ve ilkeleri, savaş sonrasında da tasarımlarıyla birleştirirler. Savaş süresince Amerika'da savaş amacı dışında masif ahşap ve metal kullanımının yasaklanması, kontrplak, cam takviyeli plastik gibi standardizasyona ve dolayısıyla seri üretime uyumlu malzemelerle mobilya üretiminin geliştirilmesini, metal malzeme kullanmaksızın tencere, çaydanlık gibi gereçler için ateşe dayanıklı seramik, pyrex gibi yeni malzemeler üzerine araştırmalar yapılmasını gerekli kılar.¹³⁴

Dönemin başından itibaren öne çıkan önemli olgu, endüstriyel üretime uygun teknolojik malzemelerin üretilmesi değildir. Modern mobilyada, yapay ahşapla seri ve ucuz üretim yöntemlerine olanak veren, Amerikan İskandinav ve İtalyan tasarımları öne çıkmış ve ilgi görmüştür. 1950'li yıllarda fiber, kontrplak, köpük ve kümes teliyle

¹³³ David. Raizman, History of Modern Design, Laurence King Pub, London, 2003, s.266

¹³⁴ David Raizman, s.266

denemeler sürdürülür, mobilyada malzeme elastikiyetinin verdiği avantajla insana ve çevreye uyum önem kazanır.¹³⁵

Charles Eames ve yine o yılların önemli tasarımcılarından Finlandiyalı Eero Saarinen'in bükme teknikleriyle tek parça kontrplaktan tasarladıkları insan vücuduna uyumlu mobilyaları, teknoloji ve hafiflikleriyle tasarıma farklı bir bakış getirir.çevreye uyumla birlikte önem kazanan çevre koruma bilinci, mimaride ve tasarımda modernizmi daha değişik bir biçimde yorumlayan 'Organik Uslubu' gündeme getirir.¹³⁶

1950'li yıllarda İtalyan, Amerikan ve İskandinav tasarımları yanında İngiliz ve Fransız tasarımları çok basit ve geleneksel kalır.İskandinav mobilyalarının sade , çekingen ancak akılcı detaylarla öne çıkması , ahşap mobilya sektöründe yankı uyandırmalarına neden olur.Tasarım ilkelerinde özgün olma çabası egemendir.Mobilyaların parçaları endüstriyel yöntemlerle üretilse de konstrüksiyonlarının detayları elde bitirilir. Askeri güçleri başarı göstermese de , savaş İtalyan yaratıcılığını teşvik eder.İtalyan tasarımları, modern tasarımın; yalın, minimalist gibi rasyonalist tavırların yerine coşkulu, renkli ve çekici oluşlarıyla dikkat çeker.Bu dönemde İtalya'da tasarımcının isminin öne çıktığı iddialı, amorf şekilli, çok renkli mobilyalar ve mekanlar tasarlanır.Tasarım , gündelik hayatın deviniminden etkilenerek sürekli kılıf değiştirir.Piyananın talebi doğrultusunda 'kiç' tasarımlar da yapılmıştır.Henüz 'kiç' bir kült olmamasına karşın kimlik kazanır.Juke-box tasarımlarında olduğu gibi 1950'lerin tasarımlarında Rock müzik kültürü etkisini gösterir.Andy Warhol'un resimlerinde şekillenen Pop Art kültürünün gelişiminde Amerika'nın etkisi yadsınamaz bir gerçektir.Tüketici kitleyi oluşturan gençlik; parlak, çekici, seksi, kötü yapılmış objelere büyük ilgi göstermiştir ve endüstrinin üretim şekli bu pazarın taleplerini dikkate alır.¹³⁷

¹³⁵ Charlotte Fiell, *Decorative Arts 60's*, Taschen Pub, Klön, 2000, s.104

¹³⁶ Anne Massey , *İnterior Design of the 20 th Century*, Thames&Hudson Inc., London, 1996, s.84

¹³⁷ Edward Lucie Smith , *A.Concise History:Furniture*, Thames& Hudson Inc, London, 1994, s.189-193

3.3.6.1.Eero Saarinen

Resim 158 Eero Saarinen (<http://blog.carolkurtharchitects.com/architecture/design-icon-eero-saarinen/>)

Eero Saarinen, ünlü Finlandiyalı mimar Eliel Saarinen'in oğludur.Eero Finlandiya'da doğumludur.Ailesiyle birlikte 1923'te Amerika'ya göç eder.Öncelikle Academie de la Grande Chaumiere (Paris, Fransa) 'da heykeltıraşçılık okur.Daha sonraki yıllarda Yale Universtiy'in de mimarlık eğitimi görür ve 1934'te mezun olur.

Saarinen , 1937 yılında Charles Eames ile iş birliği içine girerek ‘‘Organic Design in Home Furnishings’’ adlı sergisini the Museum of Modern Art'da açarak büyük bir ilgiyle karşılaşır.Bu serginin bir devrim niteliğinde olduğuna inanan tüketici toplum karşısında, bir grup koltuklar ile tek formlu kalıplaşmış bileşim kontrplağından yapılmı oturma iskeleti tarzı tasarımları kapsar.Ayrıca bu koltuk iskeletleri gelişmiş temaslarla ve sağlam destekli bir şekilde üretilir.Bu tasarımlar 20.yüzyıl'ın en önemli tasarımları arasında yer alır ve tamamiyle mobilya tasarımınlarına yeni bir boyut, farklı bir bakış açısı ve yeni yönlerini müjdeler.¹³⁸

¹³⁸ Charlotte- Peter Fiell, a.g.e., s.156

1960'lı yıllara Pop Art'ı hazırlayıcı ve çözümleyici tasarımcılarından olan Eero Saarinen "Tulip chair" tasarımında kabuk formundan esinlenerek, tasarımlarından oradan yola çıkarak, kalıplaşmış alüminyum strüktürü , ince sentetik bir kaplama kullanarak, günümüzün poliüretan esaslı koltukların görüntüsünü yansıtmaktadır.

Resim 159 Eero Saarinen Knoll için tasarladığı "Tulip Chair" 1956,
(<http://brianwiddis.blogspot.com/2008/03/eero-saarinen-at-cranbrook.html>)

1960'lı yıllarla beraber sinemanın mobilya tasarımıyla ortak paydada bulunduğu göstergesi olan "Star Trek" sinema filminde kullanılan Eero Saarinen'in "Tulip Chair" i dikkat çekmekle birlikte o yıllarda Saarinen'le özdeşleşen bu tasarım toplum karşısında önem kazanan tasarımlardan olmuştur.

Resim 160 Star Trek sinema filminden kareler
(<http://tos.trekcore.com/gallery/albums/0x00/thecage190.jpg>)

Resim 161 Star Trek sinema filminden kareler

(http://tos.trekcore.com/gallery/albums/1x11/themanagerie1_384.jpg)

Resim 162 Eero Saarinen Womb Chair-1947, (<http://www.chairblog.eu/2008/08/04/an-eero-saarinen-womb-chair-and-ottoman/>)

Saarinen o bir kalıp kabuk oluşturulmuş cam elyaf ve ağaç reçineleri ile güçlendirilmiş hafif ve rahat sandalyesi, polyester reçine üretimine New Jersey'deki bir tekne-builder ile takım ince çelik borunun bir çerçeve üzerinde desteklenen ve 1948 yılında Knoll Associates tarafından piyasaya çıkan önemli mobilya tasarımı olmuştur.¹³⁹

¹³⁹ Françoise Guichon and Frederic Migayrou ,*100 Masterpieces of Design*, Centre Pompidou, Paris, 2011, s.49

Eero Saarinen'in yapısal, fonksiyonel, organik dizayn anlayış arzusu, teknolojinin sınırlamaları yüzünden gerçekleşemedi, ilerleyemedi. Fakat bunun yanında babasının ölümünden sonra kendi ofisini açıp, kendi tasarımlarını geliştirerek mimari boyutta etkileyici ve heykelsi organik formlardan oluşmuş yapıtlar meydana getirir. Bunlardan birkaçı ; the Jefferson National Expansion Memorial, St Louis 1947, the David S. Ingalls Ice Hockey Hall at Yale University 1953-1959, TWA Terminal at Kennedy Airport 1956-1962 gibi bir çok mimari baş yapıtları vardır. ¹⁴⁰

3.3.6.2. George Nelson

Resim. 163 George Nelson (<http://www.designclassics.cn/designers/george-nelson-1.html>)

George Nelson, 1931 yılına kadar Yale University' de mimarlık okuduktan sonra 1935 yılında Architectural Forum ve Fortune adlı dergilerin editörlüğünü yapmıştı. 1941-44 yılları arasında Columbia University' de öğretmenlik , 1946 yılında da Parsons School of Design' da iç mimarlık bölümünde danışmanlık görevinde bulundu. Bu yıllarda Nelson, Charles Eames , Alexander Girard ve Isamu Noguchi gibi yetenekli tasarımcıları modern tasarımlar üretmeleri için şirketin bünyesine katar. ¹⁴¹

¹⁴⁰ Charlotte- Peter Fiell, a.g.e. s.157

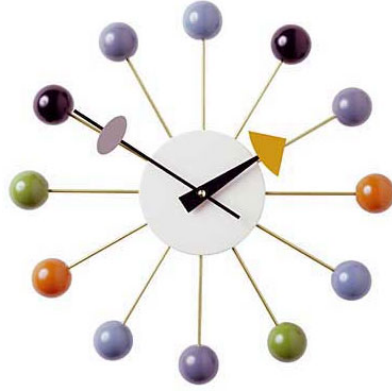
¹⁴¹ Charlotte- Peter Fiell, a.g.e. s.125

George Nelson, kendi mobilya tasarımlarını geliştirir.Örneğin modüler saklama üniteleri sunta ile birbirine bağlanmış tezgah (1945), home-office çalışma masası (1946)(Resim 166), kalıplaşmış kontrplakla tasarlanmış masa (1949), kapsamlı saklama sistemleri (1957), the Marshmallow kanepesi (1956) (Resim 163), the swaged-Leg bombeli oturma grubu masa ve çalışma masası (1958) (Resim 167-Resim 168), the Catenary adında tasarladığı koltuk ve masa (1962)(Resim 170) , the Sling sofa adında bir kanepesi (1963) ve en önemlisi de the Action Office I system adındaki çalışma masasıdır (1964-65), (Resim 173-Resim 174)

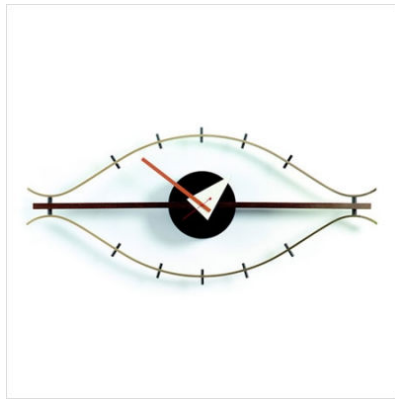
Resim 164 George Nelson –Marshmallow,
(http://www.bonluxat.com/a/George_Nelson_Marshmallow_Sofa.html)

George Nelson bu tasarımında kullanmış olduğu çelikten yapılmış borular, siyaha boyanmış, vinil örtülü lateks köpüklerle doldurulmuş yuvarlak yastıklar ve arkalıklarla tamamlamıştır.Saat tasarımında olduğu gibi renkli, parlak renkler kullanarak geometrik şekillerle Pop Art akımına ait olduğunu gösterir.

Resim 165 George Nelson, Ball Clock,

(http://www.nova68.com/Merchant2/merchant.mvc?Screen=PROD&Product_Code=20125003&Category_Code=6)

Resim 166 George Nelson, Eye Clock (<http://www.lumens.com/Eye-Clock-by-George-Nelson/PAAAIAALGPHAKHCI/product>)

Resim 167 George Nelson Home-Office mobilya tasarımı,

(http://antiquesandthearts.com/Antiques/AuctionWatch/2006-03-07__10-51-28.html)

Resim 168 George Nelson The Swaged-Leg çalışma masası
(<http://konsepti.com/en/products/home/home-office/vitra-home-desk--92/>)

Resim 169 George Nelson The Swaged-Leg sandalyesi (http://www.american-luxury.com/modern_furniture.html)

“Swag Chair” adlı tasarım 1944-1965 yılları arasında Herman Miller mobilya şirketi tarafından üretilir. Oturma yüzeyinin kavisli olmakla birlikte dört metal ayakla duran tasarım PVC malzemesiyle kaplanmış olup, üretimi ve kullanımı basit bir tasarım meydana getirmiştir.¹⁴²

¹⁴² Françoise Guichon and Frederic Migayrou ,a.g.e., s.66

Resim 170 George Nelson ‘‘The Catenary’’ adındaki koltuk tasarımı, 1962
(<http://www.dailyicon.net/2009/06/catenary-chairs-by-george-nelson-associates-for-herman-miller/>)

Resim. 171 George Nelson ‘‘The Catenary’’ adındaki masa tasarımı 1962,
(http://www.icollector.com/George-Nelson-Coffee-table-from-the-Catenary-Group-line_i9478081)

Resim 172 George Nelson Sling Sofa, 1956, (<http://www.arredativo.it/2011/recensioni/salotto/sling-armchair/>)

Resim 173 George Nelson the Action Office System I tasarımı, (<http://www.treehugger.com/sustainable-product-design/hotelling-its-baaaack.html>)

Resim 174 – Resim 175 George Nelson the Action Office System I tasarımı, (<http://www.machine-age.com/our-collection/sold/action-office-roll-top-desk-by-george-nelson-for-herman-miller/>)

Resim 176 George Nelson Kangaroo Chair 1956 , (<http://www.atom-a.com/nelson.html>)

Resim 177 George Nelson Coconut 1955, (<http://www.samflaxny.com/browse.cfm/4,1589.html>)

Dokuma kumaş kaplı, köpük döşemeli , krom boru ve metal ayaklı ve çubuklarla desteklenmiş bir oturma elemanı.Organik form bu tasarımda dikkat çekmektedir.

3.3.6.3. Eero Aarnio

Resim 178 Eero Aarnio (<http://www.stylepark.com/en/designer/eero-aarnio>)

Pop Art akımını hazırlayıcı ekspresyonist bir diğer önemli tasarımcısı Eero Aarnio'dur. Mobilyanın işlevinden çok mekan ve kullanıcı ile kurduğu iletişim çok önemlidir. 1963 yılında tasarlamış olduğu "Ball Chair" adlı tasarımında kullandığı malzeme dışı fiberglas, içi kumaş kaplı döşemedir. Geometrik formlardan küreden esinlenerek tasarlamış olduğu bu oturma elemanı, farklı bir tasarım olarak dikkat çekmektedir.

Resim 179 Eero Aarnio Ball Chair 1963-1965,
(http://www.justcoolchairs.com/eero_aarnio_ball_chair.html)

Resim 180 Eero Aarnio Ball Chair (<http://www.eeroaarnio.com/ballframes/index.htm>)

Eero Aarnio'nun "Ball Chair" adlı mobilya tasarımı dönemin önemli dikkat çeken sinema filmlerinden olan "The Prisoner" adlı filmde bir çok kere görmek mümkündür. Aarnio'nun bu tasarımı sinema filminden sonra da toplum karşısında ilgi çekmeye devam etmiştir.

Resim 181 The Prisoner filminden bir sahne(<http://www.onepearlbutton.com/2009/09/style-prisoner.html>)

Resim 182 Ball Chair'in farklı renklerdeki kullanımı,
(<http://www.eeroaarnio.com/web%20kuvia/pallo3.jpg>)

Farklı renklerde tasarlanan Ball Chair , fiberglass döner kabuk koltuk , poliüretan dolgulu minderleri kırmızı, mavi, turuncu, siyah gibi bir çok renk skalasına sahiptir.

Bir diğer dikkat çeken tasarımı ise "Tomato Chair " adlı oturma elemanı tasarımıdır.Tasarım oturma elemanından bir heykelsel yapıya sahipse de tasarımından söz ettirmektedir.

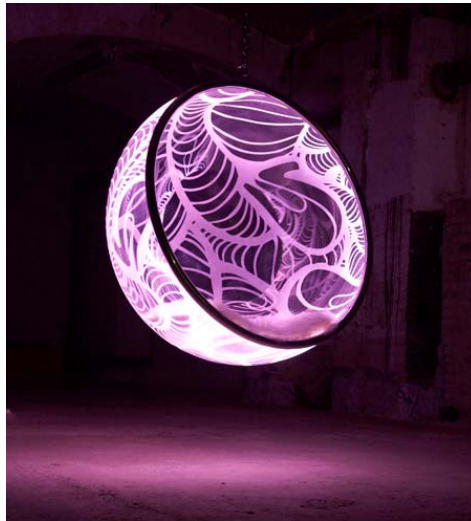
Resim 183 Eero Aarnio Tomato Chair plastik malzeme kullanımı dikkat çekmektedir.1971

(<http://www.archiexpo.com/prod/adelta/original-design-armchairs-9509-6083.html>)

Eero Aarnio'nun yine heykelsimsi bir forma benzeyen oturma elemanı tasarımı olan Tomato Chair, oturma bölümünü çevreleyen üç yuvarlak form bulunmaktadır. Ayrıca kolçak ve sırtlıkta mevcuttur.

Resim 184 Eero Aarnio Bubble Chair tasarımı, (<http://decorativedeluxe.blogspot.com/2008/09/bubble-chairs.html#!/2008/09/bubble-chairs.html>)

Resim 185 Eero Aarnio Bubble Chair tasarımı (creative romantic), (<http://housedesigndecorating.com/acrylic-bubble-chair-hanging-with-stainless-steel-chains-and-comfortable-seat-cushions-by-eero-aarnio>)

Çelik zincir ile tavana asılan bu oturma elemanı, aynı zamanda güneş ışığını her açıdan alabilen şeffaf bir özelliğe sahiptir.Günümüzde de kullanılan, dikkat çeken oturma elemanı tasarımlarındandır.Bir diğer önemli özelliği ise taşıyıcı sistem arayışları içinde olmasıdır.

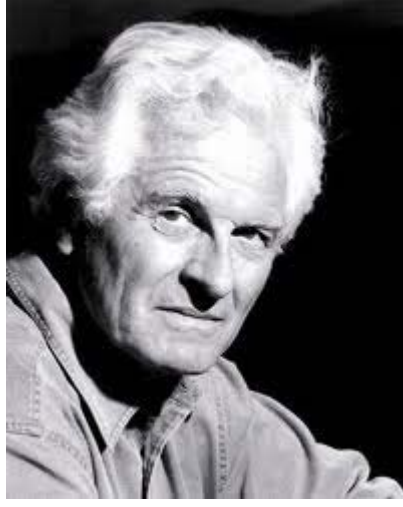

Resim 186 Eero Aarnio ‘‘Pastelli’’ mobilya tasarımı,1968
(<http://www.vam.ac.uk/moc/images/image/41034-popup.html>)

Aarnio'nun bu tasarımı, iki parça fiberglas/cam elyaf dökümünden oluşturmuştur.(formun çevre uzunluğu ve çevresi dikişsizdir.Parlak renkler seçimi yapılmıştır ve mümkün olduğu kadar zevkli bir görünüm için tasarlanmıştır.Tepelerin ve sahillerin üzerinde , denizin içinde, sert bir yerin üzerinde kullanılabilir.Sıradan oturma amaçları için şaşırtıcı derecede rahat ve özgürce döner.¹⁴³

¹⁴³ Clement Medamore, *The Modern Chair, Classics in Production*, Studio Vista, 1974, s.148

3.3.6.4.Pierre Paulin

Resim 187 Pierre Paulin,

(<http://www.swanklighting.com/blog/2009/02/23/visionary-furniture-pierre-paulin>)

1927 Yılında Fransa’da doğan Paulin Elinin sakatlanması üzerine heykeltıraş olamadı. Paulin ilk koltuğunu 25 yaşındayken tasarladı. Konik Mushroom koltuk elastiki gibi görünen Ribbon oturma grubu ve dil formundaki Tongue onun en önemli tasarımları arasındaydı.Azimli ve inatçı bir karakteri olan Paulin’in tasarım hakkında neredeyse kanun olmuş bir sözü vardır; “Bir koltuk işlevinden daha fazlasını anlatmalıdır, Samimi ve renkli olmalıdır”.1975’te eşi Maia Wodzislawska’nın kreatif ajansı AD/SA’ya katılan ve burada ustura, ütü gibi isimsiz nesnelere tasarlayan Paulin Bugün hala ön plana çıkmak istemese de tasarımlarını üreten Hollanda’lı üretici Artifort için tasarladığı ürünlerle gündemdeki yerini koruyor.¹⁴⁴

¹⁴⁴ <http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=5009>

Resim 188 Pierre Paulin Ribbon sandalye, 1966 (<http://www.retrofoto.com/2008/08/pierre-paulin-a.html>)

Resim 189 Pierre Paulin Ribbon sandalye 1966
(<http://www.flickr.com/photos/lovenfashion/3286279568/>)

Chicago’da ödöl kazanan Pierre Paulin’e ait bu oturma elemanınında ayak kısmında metal malzeme kullanılmış ve köpük-lateks döşeme ahşap yüzeyin üzerinde tasarlanmıştır.

Resim 190 Pierre Paulin ‘‘Tongue’’ adlı oturma elemanı tasarımı 1967,
(<http://www.turbosquid.com/3d-models/artifort-chair-design-pierre-paulin-max/430198>)

Resim 191 Pierre Paulin ‘‘Tongue’’ adlı oturma elemanı tasarımı 1967,
(<http://www.stardust.com/tongue.html>)

Resim 192 Pierre Paulin Pumpkin Sofa adlı oturma elemanı 1968
(<http://www.kaboodle.com/reviews/pierre-paulin-pumpkin-sofa>)

Resim 193 Pierre Paulin Pumpkin Sofa adlı oturma elemanı 1968

(<http://www.thisnext.com/item/8875A438/Pumpkin-Pierre-Paulin>)

Resim 194 Pierre Paulin ‘‘ABCD’’ adlı mobilya tasarımı

(<http://www.merrillantiques.com/HOME/products/Gallery/params/item/13445/default.aspx>)

Resim 195 Pierre Paulin ‘n 553’ adlı mobilya tasarımı

(<http://iusedtobesnowwhitebutidrifted.blogspot.com/2010/08/sneak-peak-woonbeurs-dutch-maison-et.html>)

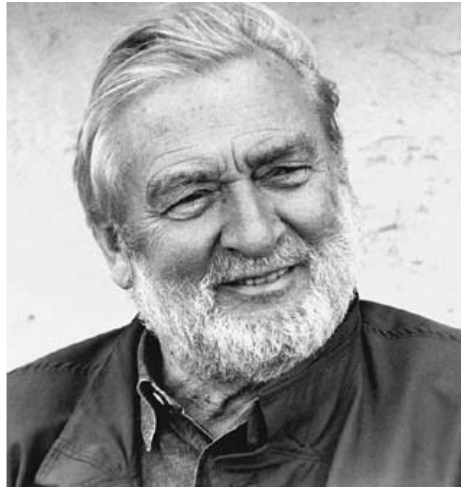
Resim 196 Pierre Paulin ‘Airfort’, ‘Lounge Chair’ mobilya tasarımı, 1960,

(<http://www.architonic.com/pmsht/mushroom-artifort/1001293>)

Pierre Paulin’in , ‘Lounge Chair’ adlı tasarımı, fazla fonksiyoneldir.Yapının temeli 3 borulu çelik halkalar kenar için, koltuk ve taban (iki dikey tarafından düzenlenen) sandalyenin yanında ve kauçuk şeritler ile bağcıklıdır.İç yüzeyi ve kenarı köpük kauçuk ile döşenmiştir ama dış alan için gerilen kumaş kapağını çerçeve üzerindeki gerilim tarafından kendi konturunu oluşturur.Kalıplanmış köpük koltuk minderi,

kauçuk dokuma membron tarafından desteklenen küçük bir halka oluşturur.Nispeten göze batmayan bir sandalye alışılmadık rahatlıktadır.Yüzey eğrileri, Gaetano Pesce'nin aralığının ikincisi ile bu sandalyenin profilini karşılaştırmak çok ilginçtir.Paulin'in sandalyesi daha fazla bastırılmış ve çok daha rahat ve davetkar bir görünüme sahiptir.¹⁴⁵

3.3.6.5.Verner Panton

Resim 197 Verner Panton (<http://www.stylepark.com/en/designer/verner-panton>)

Verner Panton, Odense Tekniske Skole'da eğitim gördü ardından Kangelige Kunstakademi'de mimarlık eğitimine devam etti ve 1951 yılında da mezun oldu.1950 ile 1952 arasında da Arne Jacobsen ile ortak projelere; deneysel mobilya tasarımı üzerine işbirliğinde bulundular.İki tasarımcının yapmış oldukları tasarımın adı ‘‘Ant Chair’’ dir.

¹⁴⁵ Clement Meadmore ,a.g.e. 1974, s.121

Resim 198 Arne Jacobsen, Verner Panton ‘‘Ant Chair’’ , (<http://www.chinabestfurniture.com/Arne-Jacobsen-Ant-Chair-142.html>)

Panton, 1955 yılında kendi tasarım ve mimarlık ofisini kurarak yenilikçi görüşlerine katılır. Mobilya tasarımının haricinde, asıl mesleği mimarlık olan Panton ; mimarlık alanında da çalışmalarına devam eder. Panton’un en bilinen ve önemli mimari tasarımları ; Collapsible House (1955) , Cardboard House (1957), Plastic House (1960).. Verner Panton, bu çalışmalarından sonra daha çok tanınmaya başlar; sayısız oturma elemanları, aydınlatma, tekstil ve halı tasarımları tasarlamış, adından sıkça söz ettirmiştir. Özellikle 1958 yılında Baron Schilden Holsten , Panton’u Kom İgen’i yeniden inşa etmek ve yenilemek için görevlendirilir. Bu mekan tasarımı için özel olarak ‘‘Cone Chair’’ i tasarlar. Bu alışılmadık oturma çözümü ve tasarımıyla ardından kalp şeklini andıran ‘‘Heart Chair ‘‘i tasarlamıştır.¹⁴⁶

¹⁴⁶ Charlotte-Peter Fiell, a.g.e., s.130

Resim 199 Verner Panton – Heart Chair 1960, (<http://www.danish-furniture.com/designers/verner-panton/>)

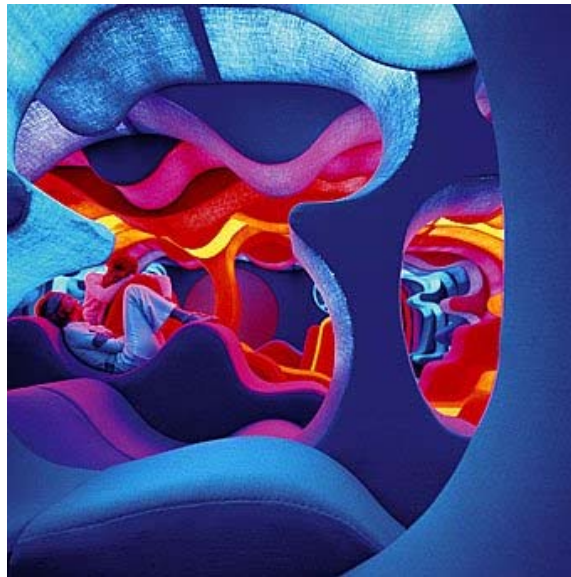
Resim 200 Verner Panton-Cone Chair,
(http://www.modernclassic.cn/html/Vitra_Verner_Panton_Cone_Chair.htm)

Panton'un kalp şeklindeki fütüristik bir iz taşıyan bu tasarımı çok dikkat çeken ve önemli tasarımlarından bir tanesidir.Tasarımında kullanılan malzeme ; fiberglas kabukla birlikte açık renk döşemesi bulunmaktadır.Çeşitli renk skalalarıyla yün dokuma ile canlılık ve dikkat çeken renkler kullanır.

Resim 201 –Resim 202- Resim 203 Verner Panton'un geometrik desenli ödüllü halı tasarımları, (http://veerle-v2.duoh.com/blog/comments/inspiring_patterns_from_verner_panton/)

Panton, tek malzeme ve tek form fikriyle tek form sandalye enjeksiyon kalıplı olması için Panton markasını geliştirmek için 5 yıl gibi bir süre geçmişti. Basel2de bir tasarım ofisi kurmuş, A.Sommer, Kaufeld, Haiges, Schöner Wohnen, Nordlys , Kill, Wega Radio, Thonet, Knoll International, Lüber ve Bayer gibi bir çok ünlü markaları içeren geniş kapsamlı müşteri potansiyeli yetiştirmişti.¹⁴⁷ 1968 yılında Panton, ‘‘Visiona O’’ ve 1970 yılında ‘‘Vision II’’i Bayer için Colonge adlı çalışmasını tasarlamıştır.

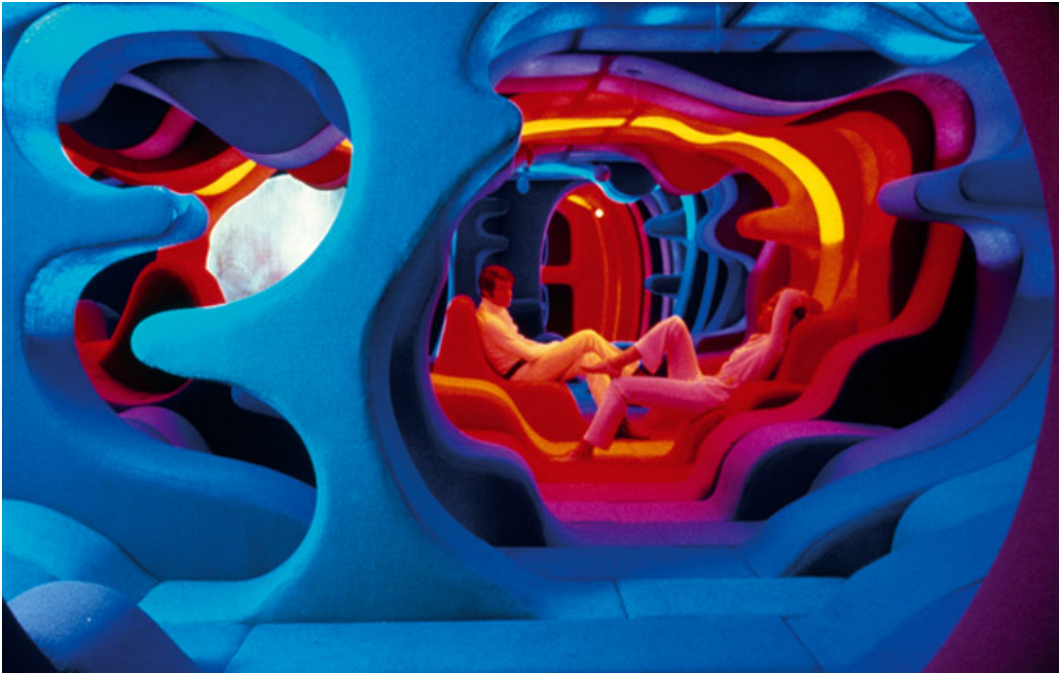

Resim 204 Verner Panton. ‘‘Visiona O’’ ve ‘‘Visiona I’’ çalışmaları,

(<http://www.johncoulthart.com/feuilleton/2006/12/02/verner-pantons-visiona-ii/>)

¹⁴⁷ Charlotte-Peter Fiell, a.g.e., s.132

Çok yönlü bir tasarımcı olan Verner Panton'un bu organik formlu, heykelsi oturma elemanın tasarımı üç farklı yönde kullanılmaktadır. Bu tasarımın amacı insanların birbirleriyle iletişimini, ilişkisini bir bütünlük içinde sağlamasıdır. Bu bağlantı mobilya, çevre, insan ilişkisidir. Kullanılan malzeme ahşap konstrüksiyon üzeri dökümeyle tasarlanmış bir oturma elemanıdır.

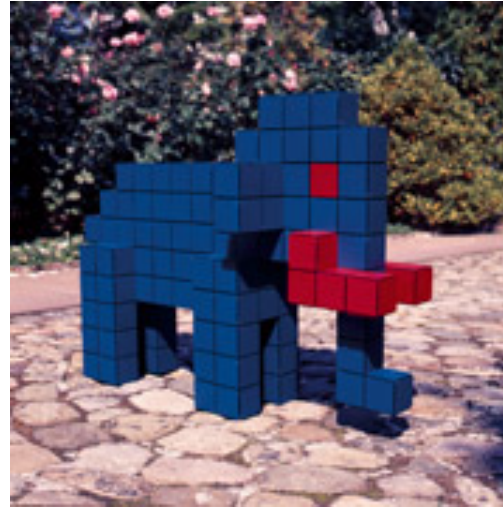
Resim. 205-Resim 206-Resim 207 Verner Panton...’’Vision O’’ ve ‘’Vision I’’ mekan çalışmaları, (<http://www.johncoulthart.com/feuilleton/2006/12/02/verner-pantons-visiona-ii/>)

Arhus Varna restoran da mimari iç mekan tasarımı için farklı bir tasarım olur. Verner Panton, özellikle binanın yuvarlak köşe sütunları gösteren binanın dış tasarımından ilham alır. Mira-X kumaşlar oranlarda ve bağlantıları odaklanmak Panton tarafından kullanılan, renk ve şekiller kullanarak, her odanın kendine has dinamikleri verilir.

Resim 208 - Resim 209 Verner Panton, “Varna Restaurant” , Mira-X kumaşlarla mekan tasarımı ,
(<http://thethoughtexperiment.wordpress.com/2010/06/03/art-of-design-varna-restaurant/>) ,
(<http://www.color-lounge.com/blog/2009/12/entrez-je-vous-en-prie/>)

1969 yılından, 1985 yılına kadar Panton Mira-X için desenli kumaşlar üretti.(Panto'nun karakteristik, parlak gökkuşuğu paletini kullanarak.)1960'lı yılların sonu 1970'li yılların başı boyunca Panton , Fritz Hansen için oturma alanı tasarlamış , bu tasarımları Op Art'tan esinlenir.1959 yılından 1960 yılına kadar onun krom malzemedan yapılmış olan oturma grubunu ileri ki senelerde geliştirmişti.1973'te Fritz Hansen için 1-2-3 adını verdiği sistemi tasarlamıştı.(20 farklı modelden oluşan ve 2 yıl sonra renkli blok sistemin oyuncuğunu (Pantonaef) tasarlar.

Resim 210 - Resim 211 Verner Panton..Pantonaef oyuncak tasarımı, (<http://www.verner-panton.com/objects/archive/phase/219/>)

Resim. 212 Verner Panton'un Fritz Hansen için tasarladığı krom kaplı mobilya tasarımı

(<http://www.dailyicon.net/2009/02/pantonova-by-verner-panton-for-fritz-hansen/>)

Resim 213-Resim 214 Verner Panton'un Fritz Hansen için tasarladığı krom kaplı mobilya tasarımı

(<http://www.dailyicon.net/2009/02/pantonova-by-verner-panton-for-fritz-hansen/>)

Pop Art akımının bir diğere önemli tasarımcılarından Verner Panton, bir çok mimari, tekstil, ışıklandırma, mobilya, halı ve duvar kağıdı tasarımlarında çalışmıştır.

Resim 215– Resim 216 Verner Panton Living Tower ,1969,
(http://www.bonluxat.com/a/verner_panton_living_tower.html)

Resim 217 Verner Panton Phantom oturma elemanı 1963 ,
(http://www.dekio.fr/deco/rechercher/Piece/verner-panton_4)

Yerleştirme şekline bakıldığında, organik formuyla da şezlonga benzeyen bu tasarım,aynı zamanda iki kişilik oturma elemanı veya masa işlevide görmektedir.

Resim 218 Verner Panton ‘‘Panton’’ adlı oturma elemanı tasarımı 1960, (<http://www.danish-furniture.com/designers/verner-panton/>)

Resim 219 Verner Panton ‘‘Panton’’ adlı oturma elemanı tasarımı, (<http://www.dekorasyondizayn.com/dekor/verner-panton>)

3.3.6.6.Charles ve Ray Eames

Resim 220 Charles ve Ray Eames, (<http://noentodesign.blogspot.com/2011/05/charles-and-ray-eames.html>)

Charles ve Ray Eames çifti, yeni evliyken Los Angeles'ta kiraladıkları yeni evlerine taşınırlar.(1941). Evinin boş bir odasını atölyeye dönüştürürler ve içine "Kazam" denilen kontrplak makinasını kurarlar.Makinenin "Kazam" adını alması da bu kalıplaşmış kontrplak makinesinin "sihirli" olarak bakmalarıdır.İlk olarak zırlı levhayı ürettiler.(Charles Eames'in bacağının kalıbıyla yapılmış).Bir yıl sonra Amerikan donanması bundan 5000 adet ısmalamıştır.Bu levha ayrıca yılbaşı kartlarında heykel sembolü oluşturmak içinde kullanılmış (1944).¹⁴⁸

¹⁴⁸ Penny Sparke, The Genius of Design, Quadrille Publishing Ltd, 2010,s.132

Resim 221 Charles Eames'in bacağından alınan kalıp ,
http://www.deconet.com/blog/home/entry/don_t_miss_the_other)

1945'ten sonra Eames çifti, 20.yüzyılın en ileri gelen tasarımlarını yaratmışlardı.Onların ironik koltuk ve sandalye tasarımlarını, Finlandiyalı mimar Alvar Aalto'nun iki boyutlu eğri kontrplaklar üzerinde çalıştığı tasarımlardan esinlenmişlerdir.Onların tasarımlarını mümkün kılan şeyler, savaş zamanında gelişen yapıştırıcılar ve kontrplak kullanımını üç boyutlu eğri uçak gövdesi üretmek için kullanılan malzemelerdi.¹⁴⁹

Resim 222 Charles ve Ray Eames no: 670 adlı oturma elemanı,
<http://www.treadwaygallery.com/ONLINECATALOGS/DEC2004/0751-0800.html>)

¹⁴⁹ Penny Sparke, a.g.e.,s.132

Charles ve Ray Eames'in bu tasarımı metal ayaklı olup, gül ağacından bükülerek kontrplakların döşenmesiyle yapılmıştır.Tasarımında, sırt dayama kısmını ve oturma kısmını birleştirmeye çalışmış ve kontrplak bel desteğine katmıştır Oturma alanı deri kaplamayla yapılmıştır.Seri üretilen organik ev mobilyaların daha lüks olabileceğini ispatlamaktır..1950'li yıllarda Harry Bertoia, George Nelson ve Eero Saarinen ile Eameses, mobilyalar için en son teknoloji kullanılmaktadır. Kalıplı plastik, köpük, suni deri ve metal tel bir "kedi beşiği" ve destekler ; dökme alüminyumdan, 1950'li ve 1960'lı yıllarda modern iç mekan damgasını oldu tasarımlar bir dizi istihdam edildi.Bunlar polyester döküm, yüksek ve düşük yan sandalyeler (1955), kalıplı bir gül ağacı kontrplak şezlong ve Osmanlı (1956) ve cilalı, die-cast alüminyum sandalye ve Osmanlı, 'Kapalı-Açık' (1958). Eames tasarımları mobilya ve çocuk oyuncakları ile eş zamanlı olarak iletişim, özellikle film ve sergi ile katılımının artırılması ve 1960'larda bu onların temel eser olarak mobilya yerini. 1952 yılında film Ekmek ardından, İletişim Primer (1953), Powers of Ten (1969) ve diğer filmler.Ayrıca IBM özel bir sergiye dahil Eameses tarafından tasarlanan sergi, kullanılan bazı çoklu görüntü slayt ve film sunumlar, deneme başladı Numaraları ve Ötesi Bir Dünya: Mathematica Kaliforniya Bilim Müzesi'nde düzenlenen (1961), Sanayi ve Los Angeles. Diğer önemli bir sergi vardı Scholar Kullanıcı Walk Dünya Fuarı, New York, 1964 yılında IBM pavyonu, ve dahil olmak üzere gezici sergilerin bir numara, O'nun Yaşam ve Hindistan: Nehru (1965) ve Franklin ve Jefferson Dünya (1973).¹⁵⁰

Resim 223 Charles ve Ray Eames - La Chaise, (<http://www.bonluxat.com/a/charles-and-ray-eames-la-chaise.html>)

¹⁵⁰ http://www.moma.org/collection/artist.php?artist_id=1671

Charles ve Ray Eames'in 1948 yılında tasarlamış oldukları La Chaise adlı oturma elemanı, fiberglas, krom renkli çelik ayak ve destekli olup, meşe ağacından tabanlıdır.Modern sanatlar müzesinde düzenlenen yarışma için tasarlar.

Resim 224 Charles and Ray Eames Moma için tasarladığı metal ayaklı plastik sandalye,

(<http://vertigohome.wordpress.com/2010/07/14/presenting-charles-ray-eames/>)

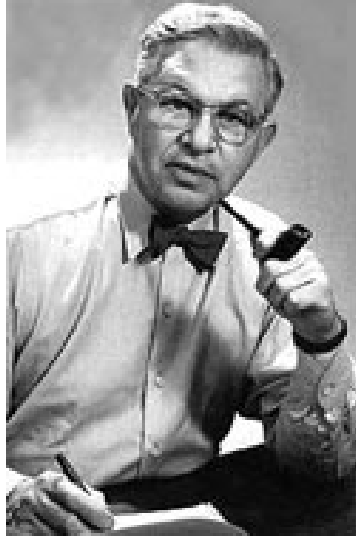
Resim 225 Charles and Ray Eames Moma için tasarladığı metal ayaklı plastik sandalye,

(<http://www.dwr.com/product/eames-molded-plastic-dowel-leg-armchair-daw.do>)

Charles and Ray Eames, Evons için kısa sürede sandalye tasarımlarını üreterek, Herman Miller tarafından pazarlandı.1948 yılında Charles Eames, fiberglastan oluşan sandalyeler tasarlayarak Moma'dan ödül aldı.Bu devrimci oturma elemanı, ilk astarsız, plastik malzemenen yapılmış, mobilyalar arasında seri üretilen ve sayısız

varyasyonları sağlamak için çeşitli çalışmalar ile evrensel bir koltuk olarak son derece etkili oldu.¹⁵¹

3.3.6.7. Arne Jacobsen

Resim 226 Arne Jacobsen (<http://www.pembeyastik.com/ev-dekorasyonu/arne-jacobson/>)

Arne Jacobsen, Kongelige Danske Kunstakademi isimli okula balamadan önce mason olarak eğitilir.1927 yılında mezun olduktan sonra öğrencilik yıllarında gelecek vaad eden Jacobsen, ilk gümüş madalyasını alır.(1925 yılında Paris'te gösterilen bir sandalye için 'Exposition Internationale des Arts Decoratif's de.)1927 ve 1929 yılları arasında Jacobsen, Paul Holsoe'nin mimari ofisinde çalıştıktan sonra kendi tasarım ofisini kurar ve özgürce, kendi bakış açısıyla mimar ve iç tasarımcı olarak uygulamalara başlar.Jacobsen çalışmaları Le Corbusier ve modern hareketçi tasarımcılardan Gunner Asplund, Ludwing Mies van der tarafından etkilenir.¹⁵²

¹⁵¹ Charlotte- Peter Fiell, a.g.e. s.64

¹⁵² Charlotte- Peter Fiell, a.g.e. s.82

Resim 227 Arne Jacobsen-Swan Chair, (<http://looklikedesign.blogspot.com/2011/07/in-spotlight-arne-jacobsen.html>)

Resim 228 Arne Jacobsen-Swan Chair, (<http://takesunset.com/2010/12/arne-jacobsen-swan-chair/>)

Resim 229 Arne Jacobsen-Egg Chair, (<http://chairdesigner.co.uk/>)

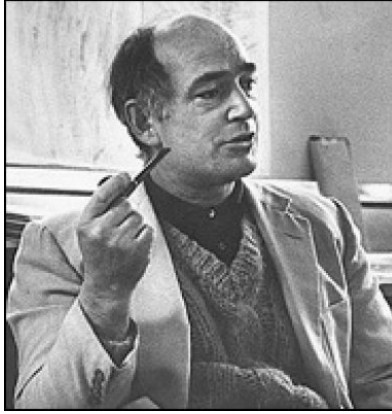
Onun en çok bilinenlerden , onunla bütünleşmiş işleri arasından the SAS Air Terminal ve Royal Hotel'in (Copenhagen 1956-1960) bütün detay dokuma ve mobilayalarını kendisi tasarlar.Örneğin "Swan" ve "Egg Chair"(1957-1958) tasarımları, aydınlatma bağlantı parçalarını, kül tablası ve çatal bıçak takımı, gibi bir mimari yapının tüm iç mekansal öğelerin tasarımlarını yapmıştır.on yıl içinde Jacobsen endüstriyel tasarımcı olarak çalışır ve hatırı sayılır başarılarla imza atar.Mobilya imalatçısı olan Fritz Hansen için ünlü "Ant Chair" mobilya tasarımını tasarlar.Onun Ant Chair tasarımı (1951-1952) ve Seri 7 adlı çalışmaları bu yıllarda üretilmiş en başarılı oturma elemanı olur.¹⁵³

¹⁵³ Charlotte- Peter Fiell, a.g.e. s.83

Resim 230 Arne Jacobsen-Ant Chair ve Seri 7 adlı mobilya tasarımları,
(<http://thinkingmakingkeeneniemack.blogspot.com/2011/04/my-chairseries-7arne-jacobsen.html>)

3.3.6.8. Harry Bertoia

Resim 231 Harry Bertoia (<http://www.theartkey.com/artist/1177/Harry+Bertoia.htm>)

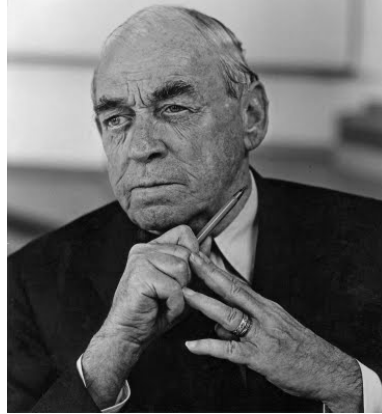
1930 yılında Venedik'te doğan Harry Bertoia, bir süre sonra hayallerini gerçekleştirmek üzere Amerika'ya göç eder. Amerika'da yaşadığı yıllarda farklı bakış açıları, ve hayalgücünü katarak, tasarlamış olduğu mobilyalarla dikkat çeker. Önceleri kalıplaşmış kontrplakla başladığı tasarım çalışmalarına , ünlü tasarımcı Charles Eames ile devam eder. 1950 yılında Knoll için kendi mobilya tasarımlarını geliştirmek için

East Coast'a gider.Bertoia 'nın ünlü mobilya tasarımı olan "Diamond Lounge " adlı tasarımı ince çelik ızgaraların bükülerek yayvan bir şekillendirilerek kare formunu biraz deforme ederek farklı bir tasarım anlayışını gözler önüne serer.¹⁵⁴

Resim 232 Harry Bertoia Diamond Lounge Chair
(<http://www.theartkey.com/artist/1177/Harry+Bertoia.htm>)

3.3.6.9. Alvar Aalto

Resim 233 Alvar Aalto (<http://minimalisthomedezine.blogspot.com/2011/05/alvar-aalto.html>)

1898 Finlandiya doğumlu olan Aalto, mimarlık eğitimi aldıktan sonra mobilya tasarımı alanında da kendini geliştirerek modern mobilya tasarımlarını topluma

¹⁵⁴ Stephan Bayley, Terence Conran , *Design :Intelligence Made Visible*, Conran Octopus , 2007, s.92

sunar.Öncelikli olarak Orta Avrupa'da, İtalya ve Scandinavia gibi ülkelerde çalışmalarına devam eder.Avrupa seyahatlerinden sonra çalışmaları için daha uygun bir şekilde sürdürebilmesi için Turku'ya taşınır ve burada ofisini kurar, ardından da çalışmalarını Helsinki'de devam ettirir.Mobilya tasarımlarında kullandığı lamine ahşap ve kontrplak malzemelerle tasarımlarına yeni teknik ve yenilikçi bir anlayış katar.Aalto'nun öncelikli olarak mobilya tasarımlarında "no:41" (Resim.....)ve "no.31" (Resim...)adlı tasarımlar öne çıkar.Ardından "L leg" (Resim...)tasarımıyla çalışmalarına devam eder.1935 yılında ise Aalto'nun satış başarısı yaşadığı "no.98 tea trolley" (Resim..)adlı tasarımıyla da yükselen başarısına bir yenisini daha ekler.¹⁵⁵Savaş öncesi ve savaş muhafazakarlık tutumlar 1930 ve 1940'lı yıllarda İngiliz tüketicinin istekleri sınırlı iken büyük ölçüde arttı. Tüketim toplumunun büyümesi tüketim mallarının seri üretime el işçiliği bir temel endüstriyel değişim ile el ele gider. Üreticiler yeni malzemeler kullanarak kendi ürünlerinin yapı ve görünüm geliştirerek rekabet avantajı elde edebileceğini farkeder. Bu endüstriyel tasarımcılar, Alvar Aalto'yla birlikte yeni nesil aracılığında sanat ve sanayi arasında yaratıcı bir ilişki gelişmesine yol açar.¹⁵⁶

Resim 234 Alvar Aalto "no.98 tea trolley" adlı tasarımı

(<http://designclassicsonly.blogspot.com/2008/12/no-98-tea-trolley-by-alvar-aalto-1936.html>)

¹⁵⁵ Charlotte- Peter Fiell, a.g.e. s.13-15

¹⁵⁶ http://www.makingthemodernworld.org.uk/stories/the_rise_of_consumerism/01.ST.05/

Resim 235 Alvar Aalto ‘‘No.41’’ adlı tasarımı(<http://www.design-technology.org/alvar1.htm>)

Alvar Aalto’nun ‘‘no.41’’ adlı tasarımı ahşap bükme tekniği ile kalıp kontplak mazlemesiyle birlikte yenilikçi bir tasarıma imza atan Aalto, devrimci tasarımlara imza atarak, tasarımda yer alan kolçak ve ayak bağlantılarını tek bir malzeme ve struktur hesaplamasıyla tasarladığını görürüz.

Resim 236 Alvar Aalto ‘‘No.31’’ adlı tasarımı (<http://www.design-technology.org/alvar1.htm>)

Aalto’nun ‘‘No.31’’ adlı mobilya tasarımında kullanılan lamine ve huş ağacından kaplanan esnek ve yaylı bir sisteme sahiptir. Oturma yüzeyinin eğilmiş kontrplak ile

şekillendirilerek tasarlanır.Bu tasarım sonra ki tasarımlara da örnek teşkil ederek lamine ahşap kullanımı konusunda yeni bir yol açtığı gözlenir.

Resim 237 'L-leg' tasarımı

Resim 238 'Y-leg' tasarımı

Resim 239 'Fan-leg' tasarımı

(<http://www.design-technology.org/stools.htm>)

Öncelikli olarak tasarlanan 'L-leg' tasarımı üzerinde geliştirilerek ileri zamanlarda 'Y-leg' i tasarlamaya sebep olur ardından kullanılan malzeme ve strukturel açıdan 'L-leg' ve 'Y-leg' tasarımlarının birbirleriyle harmanlanıp, tekrar yeni bir tasarımı ortaya çıkmasıyla birlikte de 'Fan-leg' adlı Aalto'nun tasarımı tasarlanır.

4 . POP ART AKIMININ MOBİLYA TASARIMINA İLİŞKİSİ VE ETKİLERİ

20.yüzyıl itibariyle gerek mimaride gerekse eşya tasarımında tarihçiliğe karşı büyük tepkiler oluşur.Yeni tasarım anlayışı 1960'lı yılların başına kadar tek çözüm yolu olarak dünyada etkisini gösterecektir."İyi dizayn" olarak tanımlanan bu anlayış 1960 sonrası dönemlerde tek çözüm yolu olma özelliğini kaybetse de ortadan kalktığı söylenemeyebilir.1960'lı yıllarda bir çok önemli tasarımcıda gerek uslubu, gerekse gelenekseli yeniden keşfettiğini görmekteyiz.Bunun en iyi örneklerinden birini vermek gerekirse; 1961 yılında ünlü mimar ve tasarımcısı olan Ettore Sottass 'ın,¹⁵⁷ Hindistan'a gitmesiyle birlikte, bu ülkenin geleneksel tasarımlarından çok etkilenir.Bu yolculuk onun 20.yüzyıl eşya tasarımında alışlagelmişin dışında geleneksel tasarımlarla özdeşleşen dikkat çekici, göz alıcı renklere yönelecektir.Tasarımlarında mor, lila ve pembe renklerini öncelikli kullanır.Ardından Pop Art'ın da başlangıcına neden olan, çıkış noktası olarakta gösterilen 1965 yılında Olivetti firması için tasarladığı kırmızı renkli daktilo bu yıla damgasını vurur.¹⁵⁸

Resim 240 Ettore Sottass'ın Olivetti firması için tasarladığı "kırmızı renkli daktilosu" (Valentine) (<http://www.stylepark.com/en/news/addio-to-ettore-sottass/268960>)

¹⁵⁷ Ettore Sottass , 1917 yılı Innsbruck, Avusturya, doğumludur. 1939'da Turin Polytechnic mimarlık bölümünden mezun olur. Mimarlık ve tasarım projeleri üzerinde çalıştı 1947 yılında, Milano'da kendi uygulama çalışmalarını başlar. Onun mimari ve tasarım faaliyetleri yanı sıra kültürel adetleri geliştirir. Ettore Sottass çeşitli yer sergilerde yer alır. Milan ve İtalya ve yurtdışında grup ve solo gösterileri sergilir.İkinci Dünya Savaşı'na giden yıllarda ve sonrasında ardından o tasarımın yenilenmesi bakış açısıyla 1958 yılında tasarım danışmanı olarak Olivetti ile yaptığı işbirliği başlar.(<http://www.thegallerymourmans.com/archive/biography-sottass.pdf>)

¹⁵⁸ Semra Ögel'e Armağan, Mimarlık ve Sanat Tarihi Tazıları, Filiz Özer Makalesi, Ege Yayınları, 2000, s.160

Ardından Pop Art tasarımcıları ‘popularize’ ettikleri nesnelere geçmiş motiflerini de katarak yeni tasarımlara yer verilir. Buna örnek olarak 1971 yılında Studio 65 tarafından tasarlanan ‘Capitello’ adlı Pop Art akımına ait olan oturma elemanı bu yıllarda adından sıkça söz edilir. Bauhaus akımından beri eşya tasarımında ‘iyi dizayn’ anlayışından ‘ilk sapma’ yapan Pop Art anlayışı arkasından gelen Post Modernizm’de öncülük eder.¹⁵⁹

Resim 241 Studio 65 ‘Capitello’ (<http://creattica.com/3d/capitello-chair/32837>)

Modernizmin, Amerikan toplumu tarafından hiç bir zaman tam anlamıyla benimsenmemesi pop kültürün renkli ve gösterişli tarzını daha yaygın hale getirir. Picasso’nun parlak renkli figüratif ve soyut resimleri, Miro’nun sanatı Pop art’ı çok etkilenir. Hollywood filmler için araba tasarımları yapılır, Oldsmobil arabalar uzay araçlarına benzetilerek satışa sunulur. James Dean, Marilyn Monroe, Marlon Brando gibi bir çok Hollywood yıldızı ve çektikleri filmler gençliği hedef alır.¹⁶⁰

¹⁵⁹ Semra Ögel’e Armağan, Mimarlık ve Sanat Tarihi Tazıları a.g.e., s.160

¹⁶⁰ Server Tanilli, *Uygurluk Tarihi*, Adam Yayınevi, İstanbul, 1981, s.359

4.1. Pop Art Akımında Mobilyanın Gelişimi

Pop kültür insanları sürekli tüketime yönlendirdiğinden mekan ve mobilyada çok sık değişikliğe gidilir, malzeme olarak da ucuz ve renkli plastiklerin kullanımı bilinen tüm formları yıkar. Daha önceleri mekanları alçak ve yayvan mobilyalar doldururken bu dönemde özgürlüğün ifadesi olarak kabul edilen turuncu, kırmızı gibi parlak renklerde üretilen mobilyalar moda olur. Pop döneminde modernist düşünceler birden terk edilmez.. Sadelik ve işlevsellik pop kültüründe de varlığını korur.¹⁶¹

Teknoloji, gündelik ihtiyaçlar , estetik tercihler , değişen yaşam biçimleri gibi tüketiciye bağlı etkenlerin yanı sıra enerji kaynakları, çevre gibi üretimi yönlendiren diğer etkenler de mobilya tasarımlarını etkilemektedir. Avrupa'da İkinci Dünya Savaşı sonrasında ürünlerin değişimini savaş koşulları yönlendirir. Savaş, insan hayatını tümüyle olumsuz şekilde etkiler. Bittikten sonra etkilerini sürdürür ve bu dönemlerde yeni ürünler ortaya çıkarılır. Üreticinin tüketici odaklı düşünmeye başlaması ve limitler içinde bile olsa tüketicinin seçme özgürlüğü kazanması o döneme kadar ele alınmaz.¹⁶²

Tüm tasarım alanlarında bu dönemi en iyi tarif edebilecek kelimeler; 'tüketim ' ve 'değişim ' olabilir. Tüketim , toplumların bütün kesimlerinde teşvik edilir. Tüketimin üretime, üretiminse varsıllık ve gönence giden yol olduğuna inanılır. 1971 yılındaki petrol krizi bu düşünceleri değiştirir. Yine de tüketimde bir azalma olmaz ; çünkü endüstride dönen çarklar artık durdurulamaz hale gelir. 1960'ların başlarından 1970'lerin sonuna kadar geçen sürede birbirinden farklı etkileşimlerle tüketim ürünlerine bakış açısında olağanüstü bir çeşitlilik gözlemlenebilir. Yaklaşık olarak yirmi yıl süren dönemin mobilya tasarımında yüksek kültür , sadelik, akılcılık, işlevsellik giderek yerini halkın beğenileri , görsellik, kuralsızlık ve aykırılığa bırakır. Modernizme yakın görüş hiçbir zaman yok olmamakla birlikte ; eski değer yargularını koruyan çok sayıda tasarımcı hala daha çalışmaktadır. 1960'lı yıllarda kulanıma sunulan sentetik malzemelerin daha da çeşitlenmesi sonucunda mobilya tasarımındaki biçim çeşitliliği arttığı görülür. Örnek olarak kalıplana plastikler ile

¹⁶¹ Philippe Garner, a.g.e., s.176

¹⁶² Meltem Özkaraman Şen, *Pop Art*, Evdeyiz, Ev , Dekorasyon ve Tasarım Dergisi , Mayıs-Haziran 2010, Sayı:10, s.108-111

ekleme yapmadan her türlü eğimli yüzey elde edilebilir. Aynı zamanda sınırsız renk seçeneğinde mevcut. Artık tamamen bir endüstri ürünü olarak tasarlanıp üretilen mobilya, herkesin sahip olabileceği kadar ucuza satın alınabilir.¹⁶³

4.2. Pop Art Akımında Mobilya Tasarımı ve Tasarımcıları

Her türlü sosyalliğin ötesinde ve teknolojinin içinde güçler, 1960'ları canlı ve büyüleyici bir on yıl yapamak için birleşir. Gençlik kitlesi güçlü bir pazar kuvveti olarak ortaya çıkar. İkonları parçalayan on yıl, "Sallanan 60'lar" denilen kaçınılmaz şekilde modu eşleştirmek için yerli objeler ve mobilya için tasarımlar ve moda kaçınılmaz bir şekilde üretilir. Kırklı yılların tasarrufu uzun süre gerisinde terk edilir ve şimdilerde hafızadan silinir. 50'lerin yenilikleri Britanya'nın Festival Stili'nin parlak gözüken iyimserliğinden ve onun yabancı denkliği, tuhaf ve ürkek görünen çağdaş stilin şık tadıdır. Organik Modernizm (biraz kendine güvenen ve devamlı, geleneksel kaliteli) onun kendi biçimsel işatretlemesini yapmak için azim ve harcamak için para ile genç jenerasyonun enerjisi ve parıltısı, açıkça görülür. Nedenlerin çeşitliliği için Londra, dikkat çeken aktivite ve artistik yaratıcılığın uluslararası merkezi olur. Bu Pop Art'ın ve Pop kültürün başlangıcı olur. Amerika'nın Pop sanatçıların oldukça bilinen hareketi Bağımsız Grup (Independence Group)¹⁶⁴ içinde güçlü bir kaynak olur.

1960'lı yıllar, Batı ekonomisinin içinde sağlamlaştırılmış refahın on yılı olur. Kişisel sıkıntılarla birlikte Vietnam Savaşı'nın geçmişini hatırlatmasına rağmen (Birleşmiş Milletlerin çok parlak ve etkili olan dönemlerinde), 1960'lar teknoloji serüveninin on yılı olur. Teknolojide gelinebilecek son noktaya gelinir ve Ay'a ilk kez bir insan ayak basar, uzay ırkı diye sembolize edilir. Bu çağın bir çok tarafı, tasarım yapmak için davranışların içinde yansıtılır ve bu on yılda yaratılan mobilyanın zengin çeşitliliği içinde belirlenir. Pop Art, pop mobilyasını akla getirir. Pop ve Soyut Dışavurumculuk

¹⁶³ Oya Boyla, *Mobilya Tarihi*, 1. Baskı, İstanbul, Aralık 2011, s. 123

¹⁶⁴ Independent Group (Bağımsız Grup); Bağımsız grup üyeleri olan; Richard Hamilton, Eduardo Paolozzi, Reynier Banham Peter ve Alison Smithson ortaya çıkan popüler tüketim kültürünü incelemek için Londra'da ICA (Çağdaş Sanat Enstitüsü) düzenli toplantılar düzenlediler.. Pop tanımlayan ve ciddi akademik ilgi çeken bir konu için popüler kültür durumunu yükselterek, Bağımsız Grup'u olarak oluşturdular, çeşitli çalışmalarda bulundular.. (Charlotte – Peter Fiell . "Design of the 20th Century" Taschen, 2005, s.342)

renkler üzerinde yeni fikirler müjdeler.Sentetiği inceleyen teknolojinin ilerlemesi tarafından kullanılabilir yeni materyaller yapılır.Bilimsel maceranın ruh hali ‘‘Uzay Çağı’’ mobilya stiline ilham verir.Genç nesle hakim olan topluluk tek kullanımlık fikirlere ve eğlenceli mobilyaya ve yeniden canlandırılmış nostaljik stillerin içinde eşit şevk ile atmaya ve on yılın sonuna doğru egzotik gerçeklerden kaçan stiline cesaret verir.Gençler orta halli aileler güveni bulur..Bu on yılın sessiz kahramanları, mobilya üreticiliğinin içinde stil ve kaynaştırılmış kalite sahasına izin verirler ve 1960’lı yıllar boyunca uluslararası tüketici-üretim pazarı oluştururlar.¹⁶⁵

Çalışmada yer alan Pop Art akımındaki mobilya tasarımcılarını soyadı sırasına göre , tasarımlarını ele alarak, karşılaştırılarak incelenecek.

4.2.1.Mario Bellini

Resim 242 Mario Bellini (http://www.milfiera.com/designers/mario_bellini/)

1935 yılı doğumlu olan Bellini 1959 yılında Politecnico di Milano’dan mezun olur.Bellini’nin çalışmaları genellikle mimari, kentsel mobilya tasarımları ve endüstriyel tasarımlardır.Bir çok ödüle sahip olan Bellini, özellikle 1960 yıllarıyla birlikte adından sıkça söz ettirir.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Philippe Garner, a.g.e. s 176-180

¹⁶⁶ http://www.bellini.it/mario_bellini.html

1963 yılında Olivetti'ye transfer olan Bellini, tasarım danışmanlığıyla birlikte, bir çok tasarımda imza atar. Endüstriyel tasarım olarak, bir çok hesap makinesi, daktilo gibi tasarımları mevcuttur. Bu tasarımların yanında mobilya tasarımları da önemlidir onun için ; "Amnata" (1966) , B&B İtalia için tasarladığı "Le Bambole" (1972) , Vitra için tasarladığı ofis mobilyaları, bunla birlikte "İmago" , "Pesena" , "Onda" gibi bir çok koltuk tasarımları da mevcuttur.¹⁶⁷

Mario Bellini'nin Pop Art akımıyla örtüşen Pop Art'ın son yıllarında tasarladığı "Teneride Chair" adlı tasarımı kırmızı ve akordeonu anımsatan çizgi hatlarıyla kullanılan PVC malzemesiyle Pop Art'ın örnek gösterilebilecek tasarımları arasındadır.

Resim 243 Mario Bellini Teneride Chair 1968 (<http://www.kaboodle.com/reviews/miniature-teneride-chair>)

¹⁶⁷ Françoise Guichon and Frederic Migayrou ,a.g.e. , s.85

4.2.2.Andrea Branzi

Resim 244 Andrea Branzi (http://www.egodesign.ca/en/article.php?article_id=208)

1938 yılında Floransa'da doğan Andrea Branzi, Archizoom Associati, Pop Art dönemindeki tasarımcılarından biridir.1966 yılında bir araya Superstudio ile, temel Superarchitettura sergide yer alır. O yıllarda radikal hareket içinde kuramsal tartışma zirvede iken, onun eleştirel denemeler onun için ayrı bir öneme sahip. 1972 yılında, İtalya'da, Archizoom ile katılır: MOMA, New York at Yeni İç Peyzaj, 1973 yılında Küresel Araçlar kurucularından biridir. Bu süre zarfında aynı zamanda bir tasarımcı (Dreambeds 1967, Superonda 1967, Safari kanepesi 1967, 1969/70 koltuk Mies, AEO koltuk 1973) olarak göreve başlar. Kendi tasarladığı mobilya bugün faaliyette deneysel bir araştırmanın ilk örneği sunar.¹⁶⁸

¹⁶⁸ <http://www.giannipettna.it/biography/radicals/andreabranzi/>

Resim 245 Andrea Branzi Superonda mobilya tasarımı 1966 (http://www.aluminium-furniture.com/product_detail.php?cat=16&id=786)

Resim 246 Andrea Branzi Superonda 1966 (<http://italiandesignlab.net/?p=599>)

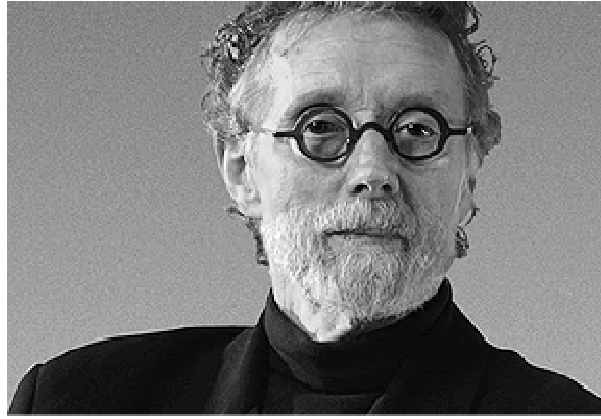
Branzi'nin "Superonda" adlı tasarımı, deniz dalgası formuna benzetilebilir. Tasarımda konfor, işlevsellik ön planda olmadığı görülmektedir. Superonda tasarımı öncelikli olarak kırmızı, beyaz, siyah renklerden üretilerek, daha sonra diğer renklerde üretildiği bilinmektedir.

Resim 247 Andrea Branzi-Archizoom - Safari Sofa (<http://www.weareprivate.net/blog/?p=15698>)

Safari adlı tasarım maksimum 6 kişilik bir oturma elemanı olup, yaprak yoncasını anımsatan oturma yönüyle,kumaş döşemeli, dış tarafı PVC malzemesiyle kaplandığı, rahatın ve konforun düşünüldüğü bir tasarım olmuştur..Tasarım şık ve göze hitap eden, Archizoom'un önemli ve dikkat çeken tasarımlarından biridir.

4.2.3. Wendell Castle

Resim 248 Wendell Castle (<http://www.rit.edu/alumni/ihf/inductee.php?inductee=3>)

Wendell Castle Kansas Üniversitesi Heykel Bölümü'nde öğrenim görür.Castle, 1960 cam elyafı (fiberglas) ile kısa experimentation arka dişlerinin şekil esinlenerek oturma elemanı tasarımı son derece heykelsi ve organik olan "Molar" oturma elemanı

serisini (1969) gerçekleştirir.1976 yılı itibariyle tasarımlarına ‘‘Coatrack with Trench Coat’’ ve ‘‘Chair with Sports Coat’’ gibi tasarımlarını gerçekleştirir.Castle, 1980 yılında, ahşap ‘‘Wendell Castle Workshop’’ tasarım okulunu kuraa ve çalışmalarını orada devam eder.¹⁶⁹

Castle, modern mobilya tasarımlarında saygınlık kazanmkala birlikte , çalışmalarında organik, zarif ve cesur hatları da işin içine katarak Pop Art’ın son yıllarında etkili olur ve adında sıkça söz ettirir.Plastik ve metal parçalar kullanarak kendi uslubunu da içine katarak tasarımlarında farklı bir anlam yüklediği görülmektedir.¹⁷⁰

Resim 249 Wendell Castle Molar adlı oturma elemanları 1969,
(http://www.1stdibs.com/furniture_search.php?i_creator=Wendell+Castle)

Sert köpük malzemeyele yapılmış bu konstrüksiyon, tek malzeme ve tek formula dikkat çeken Pop Art dönemine katkıda bulunmuş önemli tasarımlarından bir tanesidir. Organik formulu, sürrealist bu tasarım güçlendirilmiş fiberglas ve kauçuktan tasarlanmıştır.

¹⁶⁹ Charlotte – Peter Fiell,a.g.e., s.154

¹⁷⁰ http://www.wendellcastlecollection.com/index.cfm/do/WCC.wendell_castle_modern_designer_furniture

Resim 250 Wendell Castle Molar adlı oturma elemanları 1969,
(http://innumerablegoods.typepad.com/innumerable_goods/2007/08/wendell-castle.html)

4.2.4.Luigi Colani

Resim 251 Luigi Colani (http://www.incredibleurope.com/_incredibl1/_images/Luigi_Colani.jpg)

Luigi Colani 1946 yılında Hochschule der Bildende Künste Berlin, okulunda heykel ve resim eğitimi alır.1948 yılında kendi özel aerodinamik çalışmaları için Paris'e giderek otomobil ve motorsiklet dergileri için konsept araç tasarımları üzerine çalışmıştır.1952-53 yılları arasında Colani, yüksek hızlı koşulları uygun malzeme üreticisi olan California merkezli uçak üreticisi olan Douglas'ta araştırmalar

yapar.1954 yılında Avrupa'ya dönüşünde Alfa Romeo, Lancia, Volkswagen , BMW, Thyssen, Boeing, Rosenthal, Villeroy & Boch ve Rockwell (NASA) da dahil olmak üzere çok sayıda şirkette çalışır.Colani'nin özellikle mobilya tasarımları açısından Stizgerat (1971-72) ve çocuklar için tasarladığı Zocker (1972) adlı mobilya tasarımları dikkat çekmektedir.Malzeme ve fonksiyonel olarak farklı tasarımlarında kullanan Colani, kendine öz uslubuyla, organik forma, ergonomi ve aerodinamik özellikleriyle yapmış olduğu tasarımları dikkat çekerek, ünlü bir mobilya tasarımcı olma özelliğine de sahiptir.¹⁷¹

Resim 252 Luigi Colani Zocker adlı tasarımı 1972 (<http://www.liveauctioneers.com/item/5515911>)

Luigi Colani'nin kendi özel uslubuyla tasarlanmış olduğu mobilya tasarımları, her ne kadar 1960'lı yıllardan itibaren gün ışığına çıksada, sanki tasarım günümüz mobilyalarını, ya da "uzay çağı" diye tabir edilen "geleceği geçmişte görmek" sözü gibi bir çok tasarımlarında olduğu gibi "Zocker" ve "Relax" adlı tasarımlarında farklı bakış açısı ve hayal gücü dünyasını birleştirerek ortaya çıkardığı tasarımlardır.

¹⁷¹ Charlotte – Peter Fiell, a.g.e.s.166

Resim 253 "Zocker" (<http://www.liveauctioneers.com/item/1450856>)

Colani'nin "Zocker" adlı tasarımı diğer Pop Art mobilya tasarımcılarına göre farklı bir açıdan düşünerek tasarlamış olduğu kitleyi küçük çocuklar olarak düşünerek tasarımlarına bir yenisini ekler. Gerek kullanım açısından, gerek kolay taşınabilme özelliğine sahip olan "Zocker", işlevsel yönünden ufak bir masa, hem de oturma elemanı olarak karşımıza çıkıyor. 1972 yılında tasarlamış olduğu bu tasarım ailelerinde dikkatini ve beğenisini toplayarak küçük çocuklarına bu mobilyayı benimsettiği söylenebilir.

Resim 254 "Zocker" (<http://mondo-blogo.blogspot.com/2011/03/kid-size-kool-kids-krap.html>)

Colani'nin "Liege Tv Relax" adlı tasarımı, adından ve görünüşü bakıldığında, televizyon karşısında rahat ve konforlu şekilde, 1960'lar sonrasında popüler kültürün öncelikli sırasında yer alan televizyon, eğlence ve sinema gibi bir çok alanı

kapsayarak bireyleri düşündüğü, televizyon karşısında rahat, özgürce, bireysel bir oturma elemanı tasarladığı gözlemlenir. Bir çok renk skalsına sahip olan, kolay ve rahat taşınabilen bu tasarım 1960'lı yıllardan sonra ilgi ve talep gören tasarımlardan olmuştur.

Resim 255 Luigi Colani Liege TV Relax adlı tasarımı 1969

(<http://www.formguide.de/geschichte/uebersicht/1966-1979/chronologie-1966-1979/>)

4.2.5. Joe Colombo

Resim 256 Joe Colombo (<http://vernissage.tv/blog/2006/01/23/joe-colombo-vitra-design-museum-interview-with-mateo-kries-part-1/>)

Accademia di Bella arti di Brera 'da 1949 yılına kadar ressam olarak eğitimi görür, ve daha sonra da 1954 yılın akadar Politecnico di Milano'da mimarlık okur. 1959 yılında babası öldükten sonra elektronik aletler üreten aile fabrikasının başına geçer. Bu süre

boyunca güçlendirilmiş plastik ve yeni geliştirilmiş yapım teknikleri ve de üretim metodları gibi bir çok yeni materyali kullanarak deney yapmaya başlar.¹⁷²

Joe Colombo, ilk tasarımını Kartell firması için tasarlar ve üç tane kesişen ayakların kontrplak malzemeden yapılmış bir tasarımı, daha sonra ki yıllarda plastik malzeme kullanarak ‘the universale no:4860’ adlı tasarımıyla enjeksiyonla kalıplanmış plastiklerle yapılan, erişkin insanlara göre yapılmış sandalye tasarımlarıdır.

Resim 257 Joe Colombo the Universale no:4860 ,(http://www.icollector.com/1-par-stolar-ABC-plast-Universale-modell-4860-Joe-Colombo-fr-Kartell-1967-H-72-slitage_i5352284)

Resim 258 Joe Colombo –Kartell, (<http://www.kaboodle.com/reviews/chair-by-joe-colombo>)

¹⁷² Charlotte- Peter Fiell, a.g.e., s.50

Joe Colombo 1960 yıllarında tasarımcılar arasında bir kült figür haline gelir.Onun için büyük bir başarıdır Pop ve teknolojinin birlikte çalışıyor olabileceğini görmek. Ilgisini iç tasarım ağırlıklı olduğu için de mobilya ve bağlantı parçaları tasarım düşünmesine neden olur." Elda" sandalye ve ışıklarıyla birlikte bağlantı parçaları tasarlanmıştır.. Colombo deneysel hatta cüretkar, iç mekan tasarımcısı olarak biliniyordu.Her zaman plastik ve her zaman parlak ve mücadeleci renklerde fiberglas kullanarak, bu projelerin çoğu zaman sinematik bir karaktere sahiptir.¹⁷³

Resim 259 Joe Colombo ‘‘Elda’’ 1965,
(http://www.bonluxat.com/a/Joe_Colombo_Elda_Armchair.html)

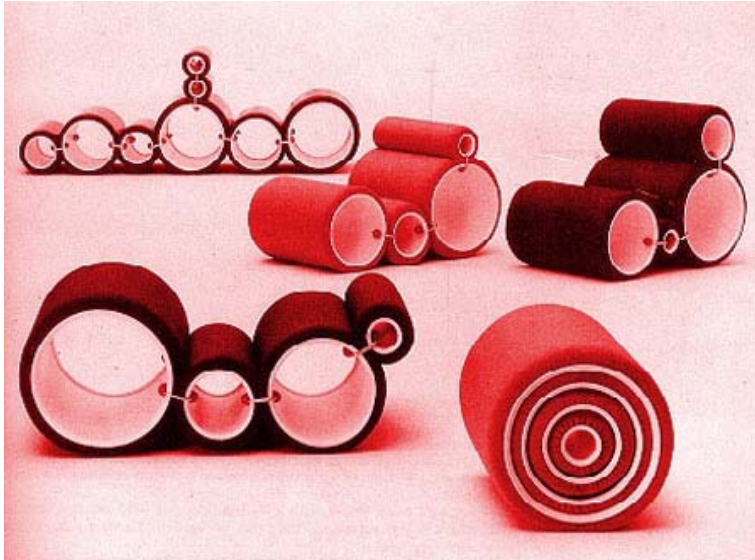
PVC plastik silindirlerin üzerine kumaş geirilmif poliüretan malzemeyle birbirlerinin i içe geçebilen, farklı Şekiller alabilen bir oturma elemanı tasarlar.1963’te tasarlanan Elda yapım aşamasına 1965 yılında başlar.Bu tasarım bir süre sonra Joe Colombo’nun klasikleri haline gelir.Fiberglas kalıplanarak üretilmiş , döşemesi, turuncu, siyah, beyaz gibi renklerle kendi etrafında dönebilen rahat bir oturma elemanı tasarlar.

¹⁷³ Stephan Bayley, Terence Conran , a.g.e.s.118

Joe Colombo, mobilya tasarımlarda yenilikçi tasarımlar üretir ve geliştirir. Oturma gruplarının dışında çeşitli cam eşyalar, kapı kolları, çalar saatler gibi bir çok tasarımlara da imza atar. Joe Colombo, tasarımlarında kullanmış olduğu malzeme plastiktir. 1960'lı yılların canlı ruhunu gözler önüne serildiği görülmektedir.

Resim 260 Joe Colombo ‘‘Tube’’ 1969, (<http://detnk.com/node/878>)

Resim 261 Joe Colombo ‘‘Tube’’ 1969, (<http://www.architetturaedesign.it/index.php/2008/01/17/joe-colombo-design-italiano.htm>)

Colombo, çeşitli rahat ve esnek oturuş pozizyonu sağlamak üzere bir çok mobilya tasarlamıştır. Böylece kendi ana amacını yansıtmış, tüketici toplumla iyi bir adaptasyon oluşturarak geniş kitlelere yayılmasına , hedefine ulaşmıştır.

Resim 262 Joe Colombo Multi Chairs ,1970 (<http://www.edition20.com/en/products/Multichair-by-B-LINE-by-Joe-Colombo>)

Resim 263 Joe Colombo Multi Chairs ,1970 (<http://www.edition20.com/en/products/Multichair-by-B-LINE-by-Joe-Colombo>)

4.2.6.Gruppo Dam

Gruppo Dam grubu İtalya'nın Milano şehri merkezli olup 1970 yılında tasarlanmış olduğu "Libro" yani kiyap anlamına gelen bu tasarımı sayfaları açılmış bir kitap formuna benzetilmektedir.Görüldüğü üzere ayrı ayrı bakıldığında oturma elemanına 10 farklı konumda oturulabiliyor.Nervürlü vinil döşeme olarak tasarlanan bu oturma elemanı Pop Art'ın heyecanlı, canlı, dinamik ve çeşitli renkleriyle de 1960'lardan sonra 'abartı' ve 'dikkat çekici' tasarım anlayışıyla tüketici topluma sunulmuş bir tasarım örneğidir.¹⁷⁴

Resim 264 Gruppo Dam Libro mobilya tasarımı (<http://www.archiexpo.it/prod/busnelli/poltrone-design-originale-4684-31732.html>)

Resim 265 Gruppo Dam Libro mobilya tasarımı (<http://catalogue.drouot.com/ref-drouot/lot-ventes-aux-encheres-drouot.jsp?id=967923>)

¹⁷⁴ <http://www.tonysubal.com/en/furniture/seating/sofa/8542/libro-chair>

4.2.7.Pedro Friedeberg

Resim 266 Pedro Friedeberg (http://www.poder360.com/article_detail.php?id_article=3482)

Pedro Friedeberg 1936 yılı Floransa, İtalya doğumludur.Meksikalı ressam ve heykeltıraş Mathias Goeritz'den etkilendiği için mimari alandaki çalışmalarına yansır.1960 yılında Dadist ilkelerine dayanan bir grup tarafından sanat uğuruna "anti-sanat oluşturma" ilkesiyle birlikte davet edilir.Mimari alanda kurgusal olamayn mimari tasarımlarını bir kenara itip, mobilya tasarıma yönelmeyi, üretmeye başlar.İlk sandalyesini tasarladıktan sonra ilgi ve beğeni toplan Friedeberg, daha sonra tasarımlarına masa, koltuk, kanepeler gibi bir çok mobilya tasarımlarına kendi "surreal"uslubunu katarak tasarlar.Genellikle tasarımlarında "Tantric" heykellerini, "Aztec" kodekslerini, Katolik, Hinduzim gibi sembollerden faydalandığı bilinmektedir.¹⁷⁵

Muhtemelemen sürrealist sandalyelerin yeni dalgasının birincisi Pedro Freideberg'in bu sandalyesi heykelsi olarak satılır.Meksika emeği ile ucuzca yapılır ve ABD gibi zengin ülkelerde satılır.Çeşitli versiyonları bulunan lüks bir nesne ve altın yaprağı

¹⁷⁵ http://rogallery.com/Friedeberg_Pedro/friedeberg-biography.html

dahil olmak üzere bir çok tasarımı bulunmaktadır.Onun konusunun deyiminin üzerinde stil için daha fazla bağımlı ve çok daha fazla Pop nesnesi yönemli beyzbol eldiveni (Paolo Lomazzi'nin Joe adlı beyzbol eldiveni mobilya tasarımı)ile karşılaştırmak çok ilginç olabilir.¹⁷⁶

Resim 267 Pedro Friedeberg ‘‘Hand Chair’’ 1970 (<http://www.leblogdukitsch.com/2010/10/25/design-kitsch-50-chaises-pour-vous-faire-rever/>)

Her ne kadar ‘‘Hand Chair’’ sürreal özellik taşısa da , Pop Art dönemi'nin dikkat çeken tasarımlarındandır.Gerçekten uzak, abartı bir görünüm kazanan ‘‘el’’ den yola çıkarak tasarlanmış olduğu bu tasarım heykelsi form olarak gözüksede oturma elemanı olarakta kullanılması mümkündür.Ahşap görünümlü ‘‘Hand Chair’ in altın, gümüş ve farklı desen ve renklerle görünüm kazanmasını tasarımı görmek mümkün olabilir.

¹⁷⁶ Clement Meadmore, a.g.e. s.167

4.2.8.Frank Gehry

Resim 268 Frank Gehry (<http://www.house-arch.com/fish-form-transformation-by-frank-gehry.html>)

Frank Gehry Toronto, Kanada Owen Ephraim Goldberg doğludur.1947'de bir genç olarak Los Angeles ailesiyle birlikte taşınır ve daha sonra ABD vatandaşı olur. Babasının ailesi göç zamanında Gehry için ailenin adını değiştirir. Ephraim 20'li yaşlarında ilk isim Frank olarak değiştirilir; o günden beri onun adını Frank O. Gehry olarak tanınır.İlk başta kendisini bir ressam olarak beceri onun göreceli eksikliği nedeniyle sekteye uğrar ancak o bir önsezi üzerine ilk mimarlık dersleri alır ve sanat imkanları ile büyülenmiş olur, kendini mimari alanda ilerlemiş görür. Sempatik öğretmen ve modernist mimar Raphael Soriano ile erken bir karşılaşma kariyeri seçimini doğrular, destek verir.Gehry , Southern California Üniversitesi'nde burs kazanarak mimarlık alanında lisans derecesi ile 1954 yılında mezun olur.Los Angeles bir savaş sonrası konut patlaması ve Richard Neutra ve Rudolph Schindler gibi öncü modernistlerin çalışmaları kentin mimari sahnenin heyecan verici bir parçası olarak içinde bulur kendini.Frank Gehry, günümüz dünyasında uluslararası tanınan ve en çok rağbette olan bir tasarımcıdır.Onun çalışmaları sınıflandırmaya karşı koyan türdendir.Ama o yinede çeşitli çalışmalarıyla şu an ki mimarlığın ekolü olmaktan kaçınmamıştır.Bu projelerden bazıları ; The Vitra Museum in Weil am Rhein, the Guggenheim Museum in Bilbao (İspanya) , the Frederick R.Weisman Art Museum in Minneapolis ve Walt Disney konser salonudur.Southern California Üniversitesinde mimarlık okuduktan sonra Harvard Graduate schol of Design'da bir yıl yer almış

ardından 1962 yılında Los Angeles'ta kendi ofisini kurmuş.Gehry ince tabakalı kartondan üretilen Easy Edge Chair serisini piyasaya sürmüştür.¹⁷⁷

Resim 269 Frank Gehry Easy Edge Chair serisi

(<http://furnitureandinteriordesignatadamsmith.blogspot.com/2010/10/frank-ogehry.html>)

Frank Gehry'nin "Easy Edge Chair" adlı mobilya tasarım serisi, işlevsellik, fonksiyonellik ve estetik açıdan düşünülmeden tasarlanmış olup, popüler kültür ve tüketici topluma sunduğu "ucuz, basit, kullanışlı" öğeleri barındıran bir dizi mobilya tasarımında bulunur.Tasarımda kullanılan sıkıştırılmış karton (mukavva katmanlı) olup, sandalye , koltuk formlarını biraz deforme ederek kendi uslubunda tasarlayarak tüketici topluma sunar.Tasarımda doğal olmayı tercih eden Gehry , "Easy Edge Chair" mobilya serisinde renk kullanmaması, doğal malzemeyi ön plana çıkarması dikkat çekmektedir.

¹⁷⁷ <http://www.achievement.org/autodoc/page/geh0bio-1>

Resim 270 Frank Gehry Easy Edge Chair serisi (<http://www.gimmii.nl/wp-content/uploads/2010/05/Veiling-Wright-Bubbles-stoel-Frank-Gehry.png>)

4.2.9. Piero Gilardi

Resim 271 Piero Gilardi (<http://www.parcoartevivente.it/atelier/index.php?id=70>)

Piero Gilardi 1942 yılında Turin, İtalya'da doğumludur. 1963 yılında ilk kişisel sergisini "Macchine başına il futuro" ("Gelecek için makinalar") gerçekleştirir. İki yıl sonra, Paris, Brüksel, Köln, Hamburg, Amsterdam ve New York'ta sergi, poliüretan yapılmış, ilk eserlerini yaratır. Arte Povera, Land Art gibi eğilimleri 1968 yılında

başlayan, o geç 1960'ların yeni sanatsal eğilimleri, teknik hazırlığına katılmak için sanat eserlerinin kendi üretimi yarıda bırakır.¹⁷⁸

Post-Pop Art bağlamında 60'larda sanatsal faaliyeti başlar.Arte Povera (Kötü Sanat) Hareketi d 70'li yıllarda katıldığı kolektif ve spontan yaratıcılığın olayları ile ilgili olarak, çeşitli sosyal ortamlarda çalışır.80'lerde, o yeni teknolojik dilleri ile denediği ve "sanal gerçeklik" sanat eserlerinin bir dizi oluşturmak için başlar. Eserleri tüm dünyada önemli modern sanat müzelerinde gösterir. "Dall'arte alla vita, vita dalla all'arte" ("sanattan yaşama, yaşamı sanata") (1981) ve "Not Satılık" (2000): O iki kitap yayımladı. 2002 yılından bu yana Torino projesinin Yaşayan Sanat Parkı üzerinde çalıştıklarını ve eski PAV başkanı olur.¹⁷⁹

Resim 272 Piero Gilardi Capitello 1971 (<http://www.tribudesign.com/collections/alpha.php?ac=f&pict=1&lg=en&st=1215&pc=c>)

¹⁷⁸ <http://www.parcoartevivente.it/atelier/index.php?id=176>

¹⁷⁹ http://www.parcoartevivente.it/atelier/index.php?lingua_sito=2

Resim 273 Piero Gilardi .Rocks adlı mobilya tasarımı 1968

(<http://www.wright20.com/auctions/view/F5AR/F9AX/576/LA/none/TOP/0>)

Muhtemelen şimdiye kadar tasarlanmış en rahatsız oturma elemanı olmasına rağmen, ‘‘Rocks’’ aslında oldukça rahattır.Süngerin içinde kalıplı ve taş gibi renkler ve granite, mikaya benzeyen lekeler gibidir.

Resim 274 Piero Gilardi Sasso 1968 (<http://www.bonluxat.com/a/piero-gilardi-sasso-seat.html>)

Guflac ile boyanmış poliüretan yapılmıştır. Yumuşak, su geçirmez ve hava koşullarına dayanıklı. Bir sandalye gibi büyük Taş koltuk işleyişi ve diğer küçük taşlar olarak üretilmiştir.¹⁸⁰

Resim 275 Piero Gilardi .Rocks adlı mobilya tasarımı 1967 (<http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/>)

Resim 276 Piero Gilardi Porfido 1974 (<http://www.bonluxat.com/a/piero-gilardi-massolo-table.html>)

Bu bulmak bir arkeolojik şeklinde poliüretan köpüklü bir yarı-sert bir tablodur.Yüzey Guflac yıkanabilir, hava şartlarına dayanıklı ile boyanır.Massolo tablo tuhaf ve benzersiz bir tasarım.¹⁸¹

¹⁸⁰ <http://www.bonluxat.com/a/piero-gilardi-sasso-seat.html>

4.2.10.Marc Held

Resim 277 Marc Held (<http://marcheldarchitect.com/>)

Marc Held, 1932 yılında Paris'te doğar. 1960 yılında olaylı bir eğitim döneminden sonra, Paris'te kendi endüstriyel tasarım bürosu kurar ve o zamandan beri uluslararası bir müşteri için çalışır. Gündelik nesnelere onun tasarımları başta medyada olmak üzere geniş olarak yer alır: Prisunic zinciri için mobilya gibi Knoll International, saatler, arabalar ve diğer öğeler için Milan Triennale ve Eurodomus gibi önemli sergiler ve eserleri çeşitli müzelerde görülebilir. Uluslararası basın tarafından mütevazı olarak gösterilen ve yaptığı işlerde başarısını ispat eden Held, bazı önemli eserleri, evleri özel olarak tasarlanmıştır. İşçilik ve malzeme açısından hem de yerel kaynakların istihdam ve mahallin coğrafi, iklimsel ve kültürel parametreler gibi birçok unsura dikkat ederek, mimari felsefesinin uygulamaya temel ilkeleri koyar her işinde, çalışmalarında disiplinli bir tasarımcı olarak bilinmektedir.¹⁸²

Marc Held, hem tasarımcı hem de mimardır. Tasarımları çay kaşığından, kayak aletlerine kadar geniş bir yelpaze içinde tasarımları vardı. Stüdyosunu Paris'e kurmasına rağmen yarattığı şeyleri bütün dünya görüyordu ve tüm dünyada

¹⁸¹ http://www.stardustmodernesign.com/2009_07_26_archive.html

¹⁸² <http://www.skopelos.net/books/marc-held.htm>

satılıyordu. Bir çok çalışması bulunması zor ve nadir olan çalışmaları Contemporary Art müzelerinde gösteriliyor.¹⁸³

Resim 278 Marc Held Culbuto adlı koltuk tasarımı 1967 (<http://jhalaldrut.blogspot.com/2011/04/marc-held.html>)

Marc Held'in "Culbuto" adlı mobilya tasarımı ilk bakıldığında "uzay çağı" havası vermektedir. 1960'lı yıllardan sonra bir çok Pop Art mobilya tasarımcısının da üzerinde durduğu, tasarımlarını "uzay çağı" olarak adlandırdığı tasarımlardan birini de Marc Held, tüketici topluma sunmuştur. Polyester ve fibergals malzemelerinin kullanıldığı tasarımda, rahatlık ve konfor düşünülmüştür. Tasarım iki renkten oluşup, oturma kısmının canlı renklere oluşması, "Pop" un simgesi haline gelen turuncu, kırmızı, mavi gibi bir çok canlı renk çeşidine sahip olan bu tasarım, oturma elemanın ayak kısmının yüzeyinin yuvarlak formda olması bir açıdan dikkat çekerken, arka kısımlarını da beyaz, sade renklerle de olması tüketiciyi, tasarım yönünden etkilemeyi başarmıştır.

¹⁸³ <http://marcheldarchitect.com/en/index.htm>

4.2.11.Allen Jones

Resim 279 Allen Jones (<http://www.artandarchitecture.org.uk/images/full/415.html>)

Allen Jones 1937 , İngiltere’de doğumludur.İngiliz Pop art sanatçısı olan Jones, dikkat çeken heykelleriyle tanılıyor.1955 yılında Hornsey College of Art’da okuyan Jones, 1963 yılında Croydon College of Art’da tamamlamıştır.Jones’un ilk erotik heykel sergisi insan figürünğ kullanarak masa, sandalye gibi tasarımları bulunmaktadır.Popüler kitle kültürünü tasarımlarında kullanarak seçkin eserlerini topluma sunar.1950’li yılların sonuna doğru yeni görsel dili geliştirilmesi gerektiğini savunan Jones, televizyon, reklam, dersi, sinema gibi etkenlerin çoğalması ve ilgi duyulmasıyla birlikte eserleri talep üzerine gerçeklemiştir.Jones’un tasarladığı kadın cansız mankenden oluşturduğu masa, sandalye, askılık gibi tasarımları kışkırtıcı, seksi ve özgürlüğü çağrıştıran tasarımlar olmakal birlikte, işlevsellik,konfor gibi unsurları içermemektedir.¹⁸⁴

¹⁸⁴ <http://www.bridgemanart.com/en-GB/news-and-features/collection-highlights/2009/june/allen%20jones>

Resim 280 Allen Jones mobilya tasarımı (<http://www.chiccacoolfactory.com/2011/03/allen-jones-design-and-illustrations.html#!/>)

4.2.12 Olivier Mourge

Resim 281 Olivier Mourgue (<http://www.filmitem.com/designer/d58/>)

1939 yılında Paris’te doğan Olivier Mourge, kendi mobilya tasarımlarıyla ve aynı zamanda ünlü bir ressam ve manzara tasarımcısı olarak karşımıza çıkar.Olivier ‘Ecole Boule’ de İç mimarlık bölümünden ; ‘I Ecole Nationale Superieure des Arts Decoratifs’ den ise 1960 yılında mobilya tasarımı okuyarak mezun olmuştur.Fransız

üreticisi olan ‘ Airborne International’ ile birlikte 1963 yılında çalışır.Burada 1965 yılında ünlü classic Djinn Chairs’i dizayn eder.Bu sandalyede Stanley Kubrick’in ‘2001: A Space Odyssey ‘ sinema filminde ünlenir.Stanley Kubrick, fütüristik dönen bir mekan yaratır Hilton Oteli’nde.Bu Djinn sandalyelerin özelliği düşük bel ve dalga biçiminde olmasıdır.Olivier ‘ Airborne International’ ile çalışırken aynı zamanda iç mimar olarak ‘Agence d’Architecture Interieure Gautier-Delays’ ile çalışmış.1966 yılında Paris’te kendi stüdyosunu kurar.Burada bazı Fransız firmaları olan Renault, Prisunic ve Mobilier National gibi yerlerde tasarımlarda bulunur.Olivier 1968 yılında ‘Cubique’ adlı sandalye tasarımıyla the AID International Design Award’ı almaya hak kazanmıştır.¹⁸⁵

Resim 282 Djinn adlı tasarımı

1965(http://www.christies.com/LotFinder/lot_details.aspx?intObjectID=5342750)

Olivier Mourgue’ın efsanevi ama bir o kadar bilinmeyen iç dizaynı Visiona by Bayer AG için tasarlar.(1968’den 1972’ye kadar)Bu Bayer AG adlı firma o zamanlar hep en ünlü ve en yetenekli tasarımcıların peşindedir.Çünkü firma tamamen fütüristik işler sergilemek istemektedir.Her yıl farklı tasarımcılar işe alınmaktadır.Örneğin 1969 yılında Joe Colombo, 1970 yılında Verner Panton , 1971 yılında Olivier Mourgue Visiona için çalışmıştır.Visiona süresince Olivier Mourgue bütün doğal manzara ve nehirlerin tasarımını üstlenmiştir.Zaten Olivier her zaman doğaya yakın bir tasarımcıdır ve bunu tasarımlarına en başarılı şekilde uygulayan insanların başında geliyordu.1976 yılında Olivier Mourgue stüdyosunu kapamış ve Bretagne’ya

¹⁸⁵ <http://www.oliviermourgue.com/aspaceageodyssey.html>

taşınmıştır.Burada Fine Arts in Brest’de profesör olmuştur.Olivier’in bir çok tasarımı, çalışması müze koleksiyonlarında görülebilir.Ama ne yazık ki ana üretici ‘’Airborne International’’ artık onun dizaynlarını kullanmamaktadır.Olivier’in orjinal dizaynları antikacılar ve modern dizayn üretim satan yerlerde bulunabilir.¹⁸⁶

Resim 283 Olivier Mourgue 2001: A Space Odyssey tasarımı 1965
(<http://www.roadsidescholar.com/2008/01/04/olivier-mourgue-bouloum-chaise/>)

Resim 284 Olivier Mourgue Montrea adlı tasarımı
1967(http://www.authenticite.fr/authenticite_fr_actualite_print-le_vintage_dans_tous_ses_etats-326.html)

¹⁸⁶ <http://www.oliviermourgue.com/aspacedeodyssey.html>

Djinn kelime anlamı, Arap masallarında itaat eden ruhlar anlamına gelmektedir ve tasarıma bu yüzden bu isim verilmiştir.Olivier Mourgue tasarımları için ;’’ Mobilyanın parçaları kolayca taşınabilir ve yeniden düzenlenebilir şekilde tasarladım ve bu çerçeve içinde bir çok teşebbüs ettiğim amaca başarıyla ulaştım.Yeni kaplamaların kullanılması ve tabiki de mobilyaların taşınabilinmesi mümkün kılan hafifliği unutmuyarak bu tasarımı gerçekleştirdim.’’ diye söylemektedir.¹⁸⁷

Resim 285 Olivier Mourgue Djinn Chaise Mourgue adlı tasarımı 1964
(<http://www.oliviermourgue.com/>)

Fransa’da 1939 yılında doğan Olivier Mougue, Hilton in Stanley Kubrick’in 2001:A Space Odyssey’’ adlı filmde mobilyacıktan sonra özellikle ünlü oldu.Olivier Mourgue, ev, ofis ortamları için dalgalı ve alçak oturma yaratır, esneklik kadar iyi malzemeler ve renkler ile deneyler yapılmıştır.Tasarımında köpük döşeme ile çelik boru çerçevesi kullanılan, heykelsi ve antropomorfik özelliğe sahip olan ‘’Djiin’’ (1965), Stanley Kubrick’in 2001: A Space Odyssey (1968) adlı filmde de dikkat çekmiş, filme özdeşleşmiştir.Mourgur de, Jor Colombo ve Verner Panto gibi, iç mekan tasarımlarında tema olarak, uzay ve mobilite kavramlarını ele alarak tasarımlarına yansıttığı görülmektedir.¹⁸⁸

¹⁸⁷ <http://www.oliviermourgue.com/aspaceageodysey.html>

¹⁸⁸ Charlotte – Peter Fiell, a.g.e..496

Resim 286 Stanley Kubrick'nin 2001 A Space Odyssey filminden bir sahne
(<http://littleaugury.blogspot.com/2011/03/saint-laurent-rive-gauche.html>)

Resim 287 Stanley Kubrick'nin 2001 A Space Odyssey filminden bir sahne
(<http://www.brandish.tv/2009/02/09/casio-dual-time-silver-watch.html>)

4.2.13.Roberto Sebastian Matta

Resim 288 Roberto Sebastian Matta (<http://www.stylepark.com/en/designer/roberto-antonio-sebastian-matta-echaurren>)

Sebastian Matta 1911 yılında Şili'de Santiago doğumludur. Mimarlıktan mezun olduktan sonra, 1934 yılında Le Corbusier ile birlikte çalışmaya başlar ve aynı zamanda Garcia Lorca tanışır ve önümüzdeki iki yıl içinde de Aalto, Gropius, Moholy-Nagy ve Magritte ile çalışmalar başlar.¹⁸⁹

Resim 289 Roberto Sebastian Matta ‘‘Magritta’’ adlı tasarımı 1971(http://www.icollector.com/Roberto-Sebastian-Matta-MAGriTTA_i8644090)

¹⁸⁹ <http://www.stylepark.com/en/designer/roberto-antonio-sebastian-matta-echaurren>

Belçikalı gerçeküstücü ressam René François-Ghislain Magritte keresinde reklam ve dekoratif mobilyalardan nefret ettiğini söyler. Ama onun çağdaş, Roberto Sebastian Matta, Magritte onuruna Magritta dekoratif sandalye oluşturur. Magritte'in en ünlü eseri, oğlu Magritta sandalye için ilham kaynağı olur ve boyama nesnelere arasındaki bağlantıları izleyicilerin kafasında yapılacak resim sürrealist hareketi, çok karakteristik olur. Magritta İtalyan tasarım mağazası, OWO tarafından artık üretilmektedir. Bu kara lastikli bez ve tatlı yeşil elma kaplı siyah bir örtülü darbeye dayanıklı polistiren bolero, ile, koltuk bez elastik yeşil elma ile kaplı soğuk şekillendirilmiş plastik köpükten yapılır.¹⁹⁰

Resim 290 Roberto Sebastian Matta ‘‘Maliette’’ adlı tasarımı 1966
(<http://www.liveauctioneers.com/item/4508432>)

Resim 291 Roberto Sebastian Matta ‘‘Maliette’’ adlı tasarımı 1966
(<http://www.treadwaygallery.com/ONLINECATALOGS/MAY2005/0801-0850.html>)

¹⁹⁰ http://inventorspot.com/articles/magritta_chair_tribute_to_renowned_surrealistPainter_19011

Roberto Sebastian Matta'nın, 'Maliette' adlı mobilya tasarımı beş parçadan oluşmaktadır. Yumuşak doku yüzeyine sahip olan tasarım, mavi, turuncu, yeşil, sarı gibi bir çok renk skalasına sahiptir. Birbirine puzzle parçasını tammalamış gibi görünen 'Maliette' tasarımı farklı formlarda olup, işlevsellikten uzak olmuştur. Hatta ilk bakıldığında Andrea Branzi'nin 'Superonda' adlı tasarımında az da hatırlatmaktadır. Çünkü 'Superonda' tasarımı da dalga formuna benzemekte olup, aynı çizgi hatlarına benzemektedir.

4.2.14. Peter Murdoch

Peter Murdoch, 1963 yılında mezun oldu. Londra Kraliyet Sanat Koleji'nde eğitim. Üniversitede okurken, Murdoch hızla Pop dönemin bir ikonu haline geldi benekli benekli karton chils sandalye, (1963), tasarlanmıştır. Bu Pop tasarım ürün, düşük üretim maliyetleri ve 1960'ların kitle tüketici pazarına taleplerine uygun edildi. Uluslararası Kağıt sandalye Amerika'da üretilen ve düz paketi şeklinde satılır. Alıcı tarafından monte organizması sayesinde tarzı ve üç farklı kağıt türlerini beş katlı laminasyon esnek nedeniyle şaşırtıcı olur Murdoch, 1967 yılında kendi şirketi, tarafından imal edilmiştir benzer şekildedesandalye, masa ve tabure tasarlanmıştır. Op Art esinlenerek bir siyah ve beyaz alfabe motifi ile basılan bu çocuk mobilya, Endüstriyel Tasarım Ödülü bir konsey alır. 1968 yılında, öncelikle grafik, tabela ve kurumsal kimlik çalışmalarını tanınır ve Londra'da kendi tasarım ofisini kurar. Lance Wyman Murdoch ile birlikte aynı yıl grafikler için Mexico City Olympic Oyunları için grafik dizayn çalışmalarında bulunur.¹⁹¹

¹⁹¹ Charlotte – Peter Fiell, a.g.e.s.501

Resim 292 Peter Murdoch Spotty Chair 1963

(<http://www.tribudesign.com/collections/index.php?ac=f&pict=1&lg=en&ty=17&st=7>)

Benekli Sandalye polietilen kaplı lamine kraft karton yapılmış ve düz levhalar gibi süpermarket ve mağazalarda satılır. Kolayca ön attı levhalar üzerine katlanarak toplanır.”Paper Chair ”makul fiyatta olan için eğlenceli ve tek nesnelere arzu 1960'larda, tüketici için ideal olur. polipropilen malzeme ile yapılır ve sekiz farklı renkte tüketici topluma sunulur. Onlar da düz levha olarak satılan ve kolay katlama tarafından monte edilir.¹⁹²

Resim 293 Peter Murdoch Spotty Chair 1963.(<http://gimbeldesignlibrary.blogspot.com/2011/05/new-spotty-chair.html>)

¹⁹² <http://gimbeldesignlibrary.blogspot.com/2011/05/new-spotty-chair.html>

4.2.15. Gionatan De Pas, Donato D'urbino ve Paolo Lomazzi

Resim 294 D'urbino ve Paolo Lomazzi, (<http://www.2modern.com/designer/Donato-DUrbino-Paolo-Lomazzi>)

Gionatan De Pas, Donato D'urbino ve Paolo Lomazzi Politecnio di Milano'da okudular.Aynı zamanda mimarlık ve tasarım ofisini kurdular (1966).İlk olarak modüler ve şişme PVC mobilya tasarımı üzerinde çalışırlar.Daha sonra ürettikleri ‘‘Blow Chair’’ adlı tasarımı 1967 yılında ilk toplu üretilme şişme mobilyanın bir parçası olur ve 1960’lı yılların pop kültürünün ikonu haline gelir. İçi hava ile dolo olduğundan taşınması kolay ısıya karşı duyarlı, konforlu ve genç nesile hitap eden bir tasarım örneği olur.¹⁹³

Resim 295 Jonathan De Pas, Donato D'urbino, Paolo Lomazzi-Blow Chair, 1967,

¹⁹³ Charlotte- Peter Fiell, a.g.e., s.

(http://www.moma.org/collection/browse_results.php?criteria=O%3AAD%3AE%3A7317&page_number=3&template_id=1&sort_order=1)

Tasarlanan oturma elemanı, gerek şeffaflığıyla gerekse pvc malzemesinin kullanılmasıyla dönemin dikkat çeken, elemanlarından biri olur. Dönemin, rahatlığını, özgürlüğünü hissettiren bu tasarımda, içi hava ile doldurularak, parlak renklerle tasarlanan bir oturma elemanı olduğu görülmektedir.

Resim 296 Paolo Lomazzi ‘‘Joe’’ tasarımı, 1971, (<http://www.stylepark.com/en/poltrona/joe>)

Amerikalı beyzbolcu Joe Di Maggio ve Amerikan pop sanatçısı Claes Oldenberg’ten ilham alarak tasarlamış olduğu ‘‘Joe ‘‘ Pop Art döneminin farklı malzemelerinden olan mobilya tasarımlarına formu, niteliği ve esinlendiği tasarım olarak bir örnek teşkil etmektedir. Bu tasarımın ismi efsane Amerikan beyzbol oyuncusu Joe Dimaggio’dan alınmıştır.

Ünlü mobilya tasarımcısı Charles Eames, onun 1957 yılındaki salon sandalyesinin tasarımına atıfta öncelikle der ki; ‘‘O tasarım yapmak istedi, iyi kullanılan bir beyzbol topu gibi bir vücut bekler sandalyeyi.’’ Düşüncesiyle yola çıkarak

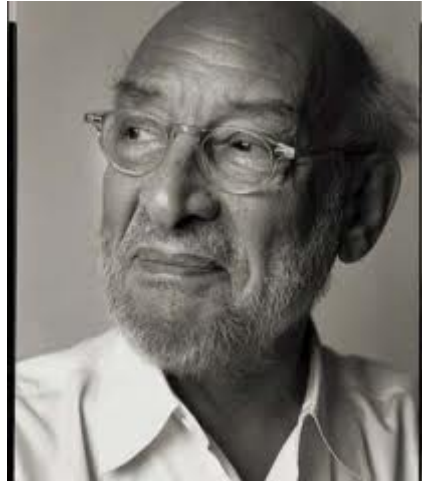
tasarlamıştır.Görkemli bir pop objesi olan bu koltuk, konforlu, biraz düşük bir ihtimalde olsa beyzbol fanatikleri için iyi bir koltuk aşkı olabilir.”¹⁹⁴

Resim 297 De Pas, D’urbino ve Lomazzi “Sciangai Coat Rack”,
(http://www.yoox.com/item/YOOX/ZANOTTA/dept/design_new/tskay/B84CE7A2/rr/1/cod10/58001305LO/sts/sr_design80)

1979 yılında bu üç ünlü tasarımcı Compasso d’Oro tarafından “Sciangai coat rack” adlı tasarımlarından dolayı ödüllendirilir.

4.2.16.Gaetano Pesce

Resim 298 Gaetano Pesce (<http://domicocosmanodesignallievo.blogspot.com/2011/06/gaetano-pesce.html>)

¹⁹⁴ Clement Meadmore, a.g.e., s.180

Gaetano Pesce, 1939 yılı Venedik doğumludur. Radikal bir mobilya tasarımcısı olmakla birlikte. Pesce, aynı zamanda mimar ve grafik tasarımcısıdır.¹⁹⁵ Venedik'te IUAV okulunda mimarlık okur ve aynı zamanda Venedik Enstitüsünde çalışmalarına devam eder. Mileno Vettore ile bir araya gelerek "N Group" u kurmadan Padua'da bir stüdyo açarlar. Sinema , tiyatro , konser salonlarında aydınlatma , akustik gibi çalışmalarda bulunur. 1962 yılından itibaren yeni malzeme ve sıradışı tasarımlara imza atar. Cassina, MoMa, gibi önemli firmalarla çalışır.¹⁹⁶

Resim 299 Gaetano Pesce mobilya tasarımları (<http://www.architonic.com/pmgal/up-2000-series-b-b-italia/1001214>)

Özellikle ilgi gören ve dikkat çeken tasarımı olan "Up" , benzersiz ve eğlenceli olmakla birlikte bir çok tasarım çözümlemesini de beraberinde getirdiği görülmektedir. "Up" adında bu mobilya tasarımı, poliüretan köpük, streç naylon ve yün jarse kapaktan oluşmaktadır. Şişirilerek koltuk formuna gelen bu tasarımın taşınması da çok kolaydır. Havası çekilmiş koltuk orjinal hacminin onda birine sıkıştırılır. Vinil mühürlü ısıdır ve düz bir kutu içinde paketlenir. Mühür kırıldığı zaman köpük kendisi tarafından orjinal boyutuna ve şekline geri dönüşür.¹⁹⁷

¹⁹⁵ Stephan Bayley, Terence Conran , a.g.e.s.242

¹⁹⁶ <http://www.cassina.com/portal/page/portal/new/webpages/cassina/designer/detail?p=id:75461&lang=en>

¹⁹⁷ Clement Meadmore, a.g.e. s.152

Resim 300 Gaetano Pesce ‘‘Up 5’’ serisi koltuk tasarımı 1969 (<http://3designhistory.com/?tag=pesce>)

1959 ve 1967 yılları arasında hem seri hem de kinetik sanat formlarıyla denemelerde bulunarak çeşitli tasarımlarda bulundu.İtalya'nın bir çok önemli mobilya firmalarında çalışarak tasarımlarını ortaya koyduğu görülmektedir.C & B İtalia, Cassina, Bernini, Venini ve Bracciodiferro gibi ünlü tasarım firmalarında çalışmıştır.Tasarımlarında malzeme ve üretim yöntemleri açısından son derece yenilikçi bir tasarımcı olduğu görülmektedir.PVC , poliüretan köpük malzemeleriyle de bir çok tasarımlarında kullandığı dikkat çekmektedir.¹⁹⁸

Resim 301 Gaetano Pesce ‘‘ Up 5 ‘‘ serisikoltuk tasarımı 1969
(http://latimesblogs.latimes.com/home_blog/2009/06/midcentury-furniture-pop-art-1969-gaetano-pesce-italian-design.html)

¹⁹⁸ Charlotte – Peter Fiell, a.g.e.s.556

Tasarıma ilk bakıldığında sanki yere oturmuş kadın figürüne benzetilebilir.Hatta bakıldığında ilkel toplumlarda üretilen ‘‘Venüs Heykeli’’ ya da ‘‘Kıbele Heykeli’’ ni anımsattığı da söylenebilir.Bir çok tasarımcının bu tür tasarımlarda, çalışmalarda ‘‘bir yere gönderme yapmak’’ ya da ‘‘esinlenmek’’, ‘‘benzeri’’ yapmak gibi unsurları Pop Art tasarımcılarında görmemiz mümkün olabilir.Bu mümkün olabilecek tasarımı da bir esinlenme olarak sezgileyebiliriz.Pesce'nin C&B İtalia için tasarladığı oturma elemanı Pop Art akımında da önemli ve dikkat çeken tasarımlarından biridir.Bir çok farklı renk ve desenlerde tasarlanan bu seride dikkat çeken , göze çarpan tabii ki de kullanılan malzemedir.Tüketici toplumun karşısında ucuz maliyete yapılmış olup, plastik malzmeden yapıldığı görülmektedir.

Resim 302 Gaetano Pesce masa tasarımı

(<http://domenicocosmanodesignallievo.blogspot.com/2011/06/gaetano-pesce.html>)

Pesce'nin masa tasarımı, yine diğer tasarımlara göre farklı, işlevsellik ve estetik ön planda olmayıp, tamamen tüketici topluma göre tasarlanmış, ucuz malzemenle yapıldığı görülmektedir.Masanın ayakları duvar vidasını anımsatan dört kancalı masa ayağı farklı bir bakış açısıyla tüketici topluma sunulmuş bir tasarım örneğidir.

Resim 303 Gaetano Pesce La Michetta tasarımı (<http://furniture.architecture.sk/2006/11/la-michetta-by-gaetano-pesce.php>)

La Michetta adlı tasarımın en başta dikkat çeken kısmı çeşitli renklerin bir araya gelip sanki bir lego parçasını oluşturmuş havası verilmektedir.Farklı boyutlarda olması tasarımı ; ister koltuk, ister yatak formuna getirelebilir.

Resim 304 Gaetano Pesce ‘‘Up 7 ‘‘ serisi (<http://www.artfinder.com/artist/gaetano-pesce/>)

Gaetano Pesce'nin 1969 yılında tasarladığı heykelsi ayak formu olan mobilya tasarımı ‘‘Up 7’’ serisi’’ her ne kadar oturma elemanı özelliği taşımasa da ilk başta Pop Art akımının ‘‘abartılı’’, ‘‘gerçek boyutundan büyük’’ diye tabir edilen tasarımlardan biri olarak dikkat çeken mobilya tasarımlarından biridir.

Resim 305 Gaetano Pesce ‘‘Up 1’’ serisi 1969 (<http://www.architonic.com/pmsht/up-2000-series-b-b-italia/1001216>)

Pesce'nin ‘‘Up 1’’ serili mobilya tasarımı ilk bakıldığında önceki yıllarda tasarlanan Pierre Paulin'in ‘‘Pumpkin Sofa’’ adlı tasarıma benzetilebilir.Yine aynı amaçla yapılan bu tasarım, ‘‘rahat’’ , ‘‘konfor’’ gibi unsurları barındıran bu tasarım bir çok renk skalası da mevcuttur.Kolayca ve rahat taşınılabilen ‘‘Up 1’’ serisi 1969 yılı itibariyle tüketici toplumun benimsediği, ilgi duyduğu tasarımlardan biri olur.

4.2.17.Gruppo Strum

Gruppo Strum'un oluşumu; Yorgo Geretti, Pietro Derossi, Carlo Giarmmarco, Ricardo Rosso ve Maurizio Vogliazzo ile birlikte 1963 yılında Torino'da radikal tasarım grubu kurulur.Grup adını üyelerinin ‘‘Una Architettura Strumentale’’ yani grup uyumu, armanosi hedefi yaratmanın kısaltılmasından oluşur.New York Modern sanat Müzesi'nde düzenlenen sergide ‘‘ Pratone ‘’ adlı çalışması dikkat çekmektedir.Claes Oldenburg gibi büyük boyutlu ve sıradışı, özgürlükçü özelliklere sahip olan Pop Art akımından etkilenerek Pratone ‘ın Gufram tarafından üretilen prototip anti-tasarımlarından biridir.Grup Strum, İtalya'da bir çok şehirde seminerler organize ederek, politik gündemle birlikte tasarım kuramları hakkında çeşitli

makalelerde yazmaya başlar. Bu tür tasarımlar 1980'lerin başında ortaya çıkacak olan Post Modernizm'e de zemin hazırlamaktadır.¹⁹⁹

Resim 306 Gruppo Strum Puffo Stoll 1970 (<http://www.bonluxat.com/a/gruppo-sturm-puffo-stool.html>)

Bu farklılaştırılmış taşıma kapasiteli soğuk genişletilmiş poliüretan malzemeden yapılan bir tabure yüzeyi üç renk (gri, mavi veya sarı) olmakla birlikte hava şartlarına dayanıklı olup tüketiciye basit ve eğlenceli bir tasarım sunmaktadır.²⁰⁰

Resim 307 Gruppo Strum Pratone Chair 1971

Resim 308 Guido Drocco Gufram 1970

(<http://www.objectplastic.com/2011/04/gufram-i-multipli-collection-gruppo.html>)

¹⁹⁹ Charlotte – Peter Fiell, a.g.e.s.307

²⁰⁰ http://www.stardustmodernedesign.com/2009_07_26_archive.html

“ Pratone ” adlı mobilya tasarımına oturmak çok eğlenceli.Kullanılan malzemede ; sünger, köpük içinde çim kalıbın bir tutamının genişlemesi için kullanım için alındığı zaman gerçek çimin içinde küçük bir fare hayal edilebilir.²⁰¹

En ünlü projelere yeşil renkli poliüretan Pratone başkanlık edecek içerir.Her zamanki mobilya aksine, sandalyenin bir kullanıcı yumuşak çim hissi ile, onun zevk at olabilir. Pratone doğaya doğru dönerek, üyeleri, hippie ruhuna uygun olarak, tüketici yaşam tarzına yakın olan bu tasarımı Gruppo Sturm (Giorgio Cerretti, Pietro Derossi, Gianmarco Carlo, Riccardo Rosso ve Maurizio Vogliazzo) tarafından tasarlanmış bir projedir.²⁰²

Resim 309 Gruppo Sturm Pratone Chair (<http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/>)

²⁰¹ Clement Meadmore, a.g.e., s.176

²⁰² <http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/>

Resim 310 Guido Drocco Gufram (<http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/>)

Kaktüs tasarımı askılık olarak kullanılan, tasarlanan poliüretan işleyişinde dekoratif bir parçadır. Bu yüzey yeşil Guflac boya ile tedavi edilir. Bu tuhaf ve eğlenceli tasarım bir odaya karakter ekler. Yeşil ve beyaz renkleri mevcuttur. Beyaz renk Cactus sınırlı bir ek öğedir.²⁰³ Bir diğer önemli proje kuşkusuz askı kaktüs, 1972 ikilisi Guido & Franco Mello Drocco eseridir. Önemli büyüklükte Bitki sadece iyi bir tasarım olması değil; aynı zamanda kullanımı çok pratiktir.²⁰⁴

4.2.18. Studio Simon

Studio Simon'un 1973 yılında tasarlamış olduğu Warhol'un meşhur domates çorbası konserve kutusunu, yıllar sonra tekrar değerlendirip, Warhol'a gönderme yaptığı "Warhol Chair" adlı tasarımı işlevsellik, estetik, rahat ve konfor gibi unsuru barındırmasa da Pop Art akımında popüler kültürün ortaya çıkartmış olduğu etkenlerin tasarıma yansması olur. Aynı tasarım çöp kutusu olarakta tasarlanmıştır.

²⁰³ http://www.stardustmoderndesign.com/2009_07_26_archive.html

²⁰⁴ <http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/>

Resim 311 Studio Simon Warhol mobilya tasarımı 1973
(<http://www.liveauctioneers.com/item/5515918>)

4.2.19.Studio 65

Studio 65 ve partnerleri uluslararası mimarlık ofisidir. Ofisin başı İtalya-Turin, Via Po 14'tedir. Jeddah, Riyod, Bali, Beijing, Abu Dhabi'de ofisleri bulunmaktadır. Studio 65 en eksiksiz anlamda proje kalite peşinde olarak karakterize edilmiştir. Bu arayış, mimarlığı, teknikliği ve bir projenin ekonomik yönlerini içermektedir. Studio 65, yakın işbirliği ile müşteri ve mimar ve uzmanların takımının mükemmelliğinin sayesinde bu amacını başarır. Yapısal ve alt yapı mühendisleri, gönüllü asker ve çevresel danışmanlar, usta model ve prototip yapanlar maliyetler uzmanları ve proje yönetimi kayda değer kaliteli projeler oluşturmak için bir araya getirir. Profesyonel profil ve kaynakların kalitesi ayakta değildir ve Stüdyo'nun güçlü noktası geniş görüşlülük ve disiplin entegrasyonu felsefesidir. Bu entegrasyon, dünya çapında diğer stüdyolar ile yoğun ve karlı işbirliği sağlar. Stüdyo 65, 1965'ten bu güne kadar çeşitli Avrupa ülkelerinde projeler gerçekleştirir ; bunlardan birkaçı ; (İtalya, Fransa, Büyük Britanya, Portekiz ve Sovyet Rusya) ve Dünya çapında (Suudi Arabistan, Endonezya, Dubai, Bahreyn, USA, Suriye ve Tunus) ülkelerdir. Stüdyo bir çok uluslararası yarışmalara katılır. Büyük başarılar kazandı ve ödül , özel masniyon ile uluslararası bir beğeni toplar. Yıllar boyu Stüdyo 65 son derece nitelikli ve yetkin personel

yetiştirir.Mimariden kendi uzmanlık alanının çevresi , sivil ve altyapı mühendisliği, toprak ve çevre , iç mekan tasarımı, ürün tasarımı sıralar.²⁰⁵

Resim 312 Bocca Sofa 1970 (<http://www.designclassics.cn/designers/studio-65-1.html>)

Marilyn açıkça 1936'nın Salvador Dali'nin 'Mae West's Lips' in geliştirilmiş versiyonudur.Gelişmeler streç kumaşlar ve geniş kalıplı sünger elemanların varlığı ile mümkündür.Bu gelişmeler nedeniyle Marilyn şaşırtıcı gerçekçi ve aynı zamanda çok rahattır.²⁰⁶

Resim 313 Salvador Dali 'Mae West's Lips' adlı mobilya tasarımı ([http://collectie.boijmans.nl/en/work/V%202280%20\(KN&V\)](http://collectie.boijmans.nl/en/work/V%202280%20(KN&V)))

²⁰⁵ <http://www.studio65.eu/profl.htm>

²⁰⁶ Clement Meadmore, a.g.e.s.178

Resim 314 Studio 65 Egg Ball Chair

Resim 315 Studio 65 .Egg Shape Acrylics Chair

(<http://www.scotthowardcn.com/furniture/Egg-ball-chair.html>)

‘‘Egg Ball Chair’’ ve ‘‘Egg Shape Acrylics Chair’’ adlı tasarımlara bakıldığında çok benzerlik görünmektedir. ‘‘Egg Ball chair’’ adlı tasarımın oturma yüzeyi kumaşla kaplı olsa da ayak kısmından elips şeklini alan sırt kısmına kadar PVC beyaz renkte bir malzeme ile kaplıdır. Oysa ‘‘Egg Shape Acrylics Chair’’ adlı tasarımda metal ayaklı olup elips kısma sahip olan ve sırt kısmını kaplayan şeffaf bir PVC malzemeyle kaplıdır. İki tasarımın bir diğer ortak noktalarından biri olarak ilk bakıldığında ‘‘Uzay Çağı’’ havası vermektedir. 1960’lı yılların sonunda sinemanın sosyal ve kültürel açıdan en önemi, mobilya tasarımlarını etkileyerek ortak payda ilerleyip sonuçta bu tarz tasarımları gözlemleyebiliyoruz.

Resim 316 Studio 65 Fiberglass Armchair

Resim 317 Studio 65 Pastil chair

(<http://www.designclassics.cn/designers/studio-65-1.html>)

Studio 65 'in en önemli ve dikkat çeken mobilya tasarımı olan "Capitello" İyon tarzı antik dönemin sütun başlığından yola çıkılarak tasarlanmış olan sıkıştırılmış köpükle, PVC malzemesinden oluşan "Capitello" 1960'lı yıllarda en dikkat çeken ve Pop Art'ın mobilya tasarımlarının başlarında yer alan bir tasarımdır.

Resim 318 Studio 65 Capitello 1971

(http://www.designaddict.com/design_addict/forums/index.cfm/fuseaction/thread_show_one/thread_id/10264/)

Resim 319 Studio 65 stool Chair

(<http://www.wright20.com/auctions/view/EQ2Z/F58E/594/LA/none/TOP/0>)

4.2.20. Roger Tallon

Resim 320 Roger Tallon (<http://www.telerama.fr/monde/roger-tallon-les-designers-les-vrais-sont-des-masochistes,65023.php>)

Tallon 20. yüzyılın ikinci yarısında Fransız endüstriyel tasarım alanında önde gelen isimlerden biridir. Jacques Vienot tarafından kurulmuş olan Technes tasarım danışmanlığı, katıldığı Paris mühendislik okuduktan sonra 1951 den 1953 için Studio Avas katılır. 1963 yılında Jacques Dumond Tasarım Bölümü kurulduktan sonra , Paris'te Ecole Nationale Supérieure des Arts décoratifs ders verir. Onun düşünme, yaratıcı tarafı güzel sanatlar, özellikle Nouveaux Réalistes ile yakın bağlantıları tüketici için önemle vurgulanır. Onun ulaşım tasarımı için yaygın tanıma kazanır; 1967 yılında trenler modernize edilir ve Fransız Ulusal Demiryolları (SNCF) ile işbirliği uzun bir dönem başlar. Bu alanda yaptığı en önemli çıktılardan yüksek hızlı trenler TVG için yaptığı tasarımları dahildir Bu taşıyıcı iç, dış ve tüm TGV ağındaki için görsel kimlik için yaptığı tasarımlar sonuçlanır. 1990 yılında İngiltere, Fransa ve Belçika tarafından finanse edilerek TGV Eurostar demiryolu projesinin tasarım direktörü olur. Tallon tezgahları mobilyaya, kayak botları kameralar, geniş bir ürün yelpazesinde üretken bir tasarımcıdır. Onun tasarımları Taon motosiklet (1955), Mondiale (1957) için ergonomik Galya makine torna, Téléavia (1963) için zarif, siyah-ekranlı P111 taşınabilir televizyon ve Zombie oturma elemanı (1967) gibi bir çok alanda

tasarımları mevcuttur. Tallon da Milan Triennale Altın Madalyası (1954) ve Création Industrielle için ulusal Grand Prix (1985) dahil olmak üzere, birçok ödül alır.²⁰⁷

Resim 321 Roger Tallon ‘‘Zombie’’ 1967 oturma elemanı
<http://www.lagaleriemoderne.com/gallery.php?lang=fr&id=29>)

Roger Tallon’un ‘‘Zombie’’ tasarımı, metal ayaklı olup, oturma kısmının PVC malzemesi kullanılır.Dış kontürleri insan figürüne benzetilen bu tasarım, popüler kültürün gereksinimleri açısından tüketici toplum karşısında dikkat çeken, farklı bir bakış açısıyla tasarlanmış bir eserdir.

Resim 322 Roger Tallon mobilya tasarımı 1967 (<http://www.tribu-design.com/collections/alpha.php?pc=c&ac=r&lg=en&c=c&tofind=roger+tallon&x=10&y=6>)

²⁰⁷ <http://www.answers.com/topic/roger-tallon>

Resim 323 Roger Tallon ‘‘Zombie’’ 1967

(http://www.artnet.fr/artists/lotdetailpage.aspx?lot_id=911C902F85D57C3E1FD9F634047AA2BE)

4.2.21. Piero Gatti, Cesare Paolini ,Franco Teodoro

Resim 324 Piero Gatti, Cesare Paolini ,Franco Teodoro

(<http://dzinestore.com/newsletter/november08.html>)

Piero Gatti, Cesare Paolini, Franco Teodoro, 1965 yılında Milano doğumlu olan De Pas d’Urbino ve Lomazzi gibi benzer bir grup kurmuşlardır Torino’da. Onlarda radikal tasarımın mevcut teorilerinden etkilenerek mobilya tasarımlarını

sunmuşlardır.Teodoro'nun en meşhur mobilya tasarımı , ‘‘Sacco’’ adlı şişme koltuğudur.²⁰⁸Sacco adındaki bu koltuklar 1968 yılında Gatti, Paolini ve Teodoro tarafından 68 jenerasyonun evini, yaşam tarzını yansıtan bir çalışmasıdır.Nazikçe oturma yerine, yayılıp sere serpe oturabileceğimiz ve sırt kısmının her forma sokabilmesini mümkün kılan bir tasarım olarak, tasarlanmıştır.²⁰⁹

Esasen Piero Gatti, Cesare Paolini ve Zanotta için Franco Teodoro tarafından tasarlanan büyük bir fasulye çuvalı, Sacco, Pop Art'ın önemli dikkat çeken tasarımlardan biri olarak kabul edilir.Ekstra rahat Sacco bir 1960'ların eğlenceli tarzını, rahatlığını yansıtan örneklerinden biridir.²¹⁰

Resim 325 Piero Gatti, Cesare Paolini, Franco Teodoro Sacco Chair 1968
(<http://www.stylepark.com/en/zanotta/9280-sacco>)

İçi polyester köpükten doldurulmuş, şekilsiz kolayca taşınabilen ve oturma odalarına uygun biçimde tasarlanır.O zamanlar ilk çıktığında mobilya tasarımındaki bütün geleneği yıkmış ve insanların yaşam stillerini değiştirmiştir..Zanotta adlı mobilya markası, her zaman alışılmamış tasarımlara kapısı açık olan bir markadır ve İtalyanların en önemli büyük mobilya üreticisidir.

²⁰⁸ Stephan Bayley, Terence Conran , a.g.e.s.151

²⁰⁹ <http://www.architonic.com/ntsht/chance-as-a-design-strategy/7000436>

²¹⁰ <http://online.wsj.com/article/SB121028227691478715.html>

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Mobilya, Antik Çağlardan günümüze kadar çeşitli dönemlerde insan hayatında ; siyasi sosyal ve kültürel faktörlerin etkisiyle varlığını korumuş ve korumaya devam edecektir. Mobilya, oturma , yemek yeme, çalışma, yatma gibi eylemlerin dışında, toplumda yaşayan insanların kimliklerinin aynası olarak kabul edilebilir. Süleyman tahtındaki simgesellik gibi bazen bir yöneticinin, kralın, sultanın siyasi gücünün temsiliyetinin ifadesi olabilir bazen de nice felsefecilerin Atina agorasında sandalyelerine oturarak tartıştıkları bir entellektüel ortamın hazırlanmasında, bazen de klineler üzerine oturarak bir rahatlama aracı olarak yardımcı olabilir. Toplumların siyasi ve ekonomik alanların dışında , mobilya ; işlevselliğe , estetiğe , konfora ve koruyuculuğuna gibi etkenlerde tasarımın bir parçasıdır.

Mobilya tasarımında teknolojinin de önemli bir payı vardır. Antik Çağlardan başlayıp kullanılan malzemelerin (taş, kamış, fildişi, hasır gibi) , Pop Art'ın sonuna kadar geçen süreçteki malzemelere kadar (plastik, ahşap, metal, kalıplama teknikleri, bükme teknikleri gibi) bir çok aşamadan ve teknolojinin faydalarından yararlanmıştı, tabi ki bunun yanında el işçiliğiyle başlayıp , mobilya tasarımında seri üretime devam ettiğini unutmamak gerekmektedir

Dönemlere göre bakıldığında mobilya, kimi zaman Mısır ve Mezopotamya'da gücü, ihtişamı simgelese de, süreç içinde güç kavramının devam etmesinin yanısıra bazen de dinsel inanç biçimindeki litürjik öge olarak da karşımıza çıkar. Başrahip İsa tahtta oturur dünya hakimiyetini vurgularken, farklı dinlere hizmet eden yapıların içine kürsü, biskopos tahtı ve daha nice örnek verebileceğimiz objeler olarak girer. Kavramsal ve işlevsel yapısına ek olarak üslupsal dönemlerden yansımalar sergiler. Bir yandan detay olarak Yunan, Roma sütun tarzını kullanırken bir diğer yandan üslupsal değişimi yansıtabilir ve örneğin bir yandan gotik dikeyselliğini benimser. Barokta kıvrım coşkusu kurgular. Rokoko ile işçiliğin detay oymacılığa kadar geliştiğini, bunun yanında abartıya yine yer verilse de, Fransız Devrimi'nden önce Direktuvar ile devam eden mobilya tasarımları , halkın ihtiyaçlarını karşılamak için

daha ucuz ve yalına gidilerek, süsleme azaltılır. Ampir döneminde ise asker figürlerinin ve Yunna Etrüsk etkilerinin ağırlık kazanmasıyla oturma elemanlarında farklı bir boyuta, bir anlama taşınmıştır.Ardından 19.yüzyılda değişen yaşam koşulları endüstrileşme çabalarına karşın yeni yollar aramıştır ve bu ihtiyaçlara karşın endüstrileşme ve seri üretimim önem ve değer kazanmasına neden olur.

Mobilya tasarımında endüstrinin başladığı yıllarda en önemli tasarımcılar şüphesiz ki mobilya ile özdeşleşen Michael Thonet ve John Henry Belter'dir. Ardından Arts and Crafts 'la özdeşleşen William Morris ismiyle devam etmektedir.Mobilya tasarımında 'ahşap bükme' , 'modüler üretim' eylemlerini ilk gerçekleştiren adını 'Thonet mobilyaları' olarak tüm dünyaya yayan Thonet, 19.y.y.'da adında sıkça söz ettirir ve tasarımlarıyla sonra ki tasarımcılara ilham kaynağı olur.Art Nouveau'yula devam eden mobilya tasarımında 'işlevsellik' özelliği bir kez daha karşımıza çıkar. Hızlıca yayılan Art Nouveau, İngiltere başta olmak üzere İtalya'ya kadar etkisini sürdürür.

Gerrit Rietveld öncülüğüyle mobilya tasarımlarına yatay ve dikey çizgilerle birlikte, sarı, kırmızı, mavi renklerini kullanarak De Stijl dönemiyle devam eden mobilya tasarımı, 'geometrik formlu mobilyalar' olarak ön plana çıkar; işlevsellik, estetikten önce.De Stijl ile kısa süren mobilya tasarımı, ardından Bahaus ile 'makinalaşmanın kabulü' ile mobilyanın tarihsel gelişiminde önemli bir rol oynar.İşlevsellik ve doğru yerde kullanılan malzemenin uygun olarak kullanılmasıyla tasarım yelpazesini genişletmektedir.

1950'li yıllarla birlikte Pop Art'da mobilya tasarımının zemini oluşturmak adına bir çok 'ekspresyonist' tasarımcılar toplumun ihtiyaçları doğrultusunda 'organik' , 'teknolojik' , 'çevreye uyumlu' , 'taşınabilir' kavramı göz önüne alınarak mobilya tasarımlarında 'ahşap, metal, plastik' gibi malzemeler kullanılarak topluma, tüketiciye sunmuşlardır.Öncelikli olarak Alvar Aalto, Eero Saarinen, Verner Panton , Eero Aarnio ile başlarken ; mobilya tasarımlarında George Nelson, Pierre Paulin, Charles ve Ray Eames, Harry Bertoai ve Arne Jacobsen ile ön plana çıkarak Pop Art akımında mobilyayı popüler kültürle birlikte tüketici topluma kimi zaman 'pop'

tasarımlarda tasarlayarak öncelikli olarak ‘‘ekspresyonist’’ tavrıyla Pop Art’ta mobilya tasarımının zeminini oluştururlar.1950’lilerin sonuyla birlikte tüketici toplumun ihtiyaçları doğrultusunda ‘‘sanat ile halk’’ arasındaki mesafeyi azaltmak adına, modern kültürün tepkisi olarak ortaya çıkan Pop Art , kitle toplumunun teknolojik ilerleyişini destek vererek ‘‘özgürlükçü’’, ‘‘çabuk tüketen’’, ‘‘ucuz’’ , ‘‘basit’’ gibi kavramları öne çıkararak halkın ihtiyaçlarını, tepkilerini yansıtır.

Gerek endüstriyel tasarım gerekse mobilya tasarımı bağlamında,1961 yılında ünlü mimar Ettore Sottassas’ın Hindistan’a seyahatiyle başlayan bir yoldur.Seyahat esnasında Hindistan’un geleneksel halk kültürünü barındıran, simgelerin, renklerin kullanımı, Sottassas’ın dikkatini çeker.Toplumun kullandığı benimsediği, turuncu, kırmızı, mavi, mor gibi bir çok canlı renk skalasıyla birlikte 1960’lı yıllara kadar süreçte tasarım anlayışı 1965 yılında Olivetti firması için tasarladığı ‘‘Valentine’’ adlı kırmızı daktilosuyla bir dönüm noktası olur.Pop Art’ın tasarım anlayışının çıkış noktası olan ‘‘Valentine’’ sonra ki tasarımcılara da yol göstermiş olur.

Pop Art’ın görsel sanatlardaki öncülerinden olan Andy Warhol, gerek felsefesiyle, gerek sanata bakışıyla halkın ilgiisini çekmek için gerek reklam, gerekse sinema ve tasarım çalışmalarıyla popüler kültürü, tüketici topluma hazırlayıp sunar.Andy Warhol ile devam eden Pop Art ; Richard Hamilton, Claes Oldenburg ve Roy Lichtenstein ile devam eder.Pop Art, bununla birlikte sosyal ve kültürel faktörleri ekleyerek, görsel sanatlarla birlikte moda ve sinemayı da içine alarak popüler kültürü tüketici topluma pazarlar ve sunar.

1960’lı yıllarla birlikte, ‘‘ucuz’’, ‘‘basit’’, ‘‘değersiz’’, ‘‘canlı ve parlak renkler’’ gibi öne çıkan unsurlar şüphesiz ki bu yıllarda birbirlerinin zinciri olan moda ve sinemayı da etkilemiştir. Bu önemli iki faktörün insan hayatında da önemi büyüktür. Moda ve sinema insan hayatında ‘‘sosyal olma’’ yönündeki basamaklarıdır.İnsanların kendilerini geliştirmek, sosyal ve kültürel alanda bilgi sahibi olmak adına moda ve sinemayı takip etmeleri gerekir, çünkü bu iki faktör önce ki ve sonra ki yıllarda da insan hayatında etkisini göstermiş ve gösterecektir.Moda ve sinema gibi faktörler, bir

çok alanı etkilediği gibi tasarım alanında da etkilediği gibi mobilya tasarımını da etkiler. Bunun yanı sıra belki de Pop Art'a kadar hiçbir sanat akımında, bir sanat anlayışı bu kadar göz önünde olmamıştı. Bir sanat akımının topluma, televizyon ve reklamlarla, yazılı ve görsel medyanın desteğiyle sanat ile halkı bütünleştirmemişti.

Popüler kültürün revaçta olmasıyla birlikte moda alanında ilerlemeler, gelişmeler olur şüphesiz. O yıllarda kullanılan ‘‘canlı ve parlak renkler’’, ‘‘desenler’’, ‘‘mini etekler’’, ‘‘deri uzun çizmeler’’ , ‘‘parlak kostümler’’, 1960’lı yıllarla birlikte daha çok ön plan açıklar ve modacılar, tasarımcılar ucuz malzeme ve canlı parlak renklerle tüketici topluma bir çok köstüm, kıyafet tasarımı sunar. Bu yıllarda Pierre Cardin, Andre Courreges gibi bir çok modacı, gözde olmuş, bununla birlikte ‘‘uzay çağı’’ kavramıyla tanışan tüketici toplum modacıların bu kavramla birlikte yeni, farklı tasarımlarına da şahit olmuştur. Pop Art akımının öne çıkan kırmızı, mavi, turuncu, sarı gibi renkler bu sanat anlayışıyla bağdaşır, özdeşleşir adeta.

Modanın ardından sinemada da olumlu yönde nasibini alır. Popüler kültür etkileri sinemada da bilimkurgu ve uzay çağı ile alakalı olarak bir çok filmin yapılmasına yol açar, kaynak olur. Sinemanın bu kavramlarla bağdaşması, artı olarak modayı da içine alıp etkisine alarak modayı ve sinemayı bir bütün olarak ortak payda da buluşturur, izleyiciyi, tüketici toplumu, hem sinemadaki efektleri, sahneleri hem de film sahnelerinde kullanılan modayı ele alarak kullanılan kostümleri dikkati çekilerek halka pazarlıyor, reklamını yapıyordu. Bununla birlikte moda ve sinemanın ortak payda da bulunduğu zamanlarda, çalışmalarda bu etken zincirine ek olarak iç ve dış mekanlarda kullanılan mobilyaların önemi de artıyordu. Bir sinemacı filmi sunarken, bir modacı kostümlerini film kurgusuyla tasarlıyor, bir mobilya tasarımcısı da tasarlamış olduğu mobilyayı filmin kurgusuna göre halka sunuyordu. Tabii ki bu zincir yapılan her işte yapılmıyordu. Bu yıllardaki her filmde bu tür ortak paydalar yaşanmıyordu. Kimi filmde bir tek efekt ve kurgu göz önüne çıkıyor; kostüm ön planda olmazken, kimi kostüm, mobilyayı etkileyerek ikili oluşturuyordu.

Bu üçlü kavramı (moda-sinema-mobilya) , ortak payda da izleme şansımızı yakaladığımız örneklerden birkaçını vermek gerekirse 1960'lı yıllarda dikkat çeken Stanley Kubrick'in 2001:A Space Odyssey adlı sinema filmi , popüler kültürün yaratmış olduğu, bilimkurgu filmi olan, tüketici topluma sunulan bir tüketim filmi olmuştur.Bununla birlikte sinema filminde kullanılan kostümler, bilimkurgu filmi olmasıyla "uzay çağı" modasını getirerek kullanılan kostümlerde, gerek renkleri(beyaz, kırmızı, kimi zaman parlak renkler) ,gerekse kostümlerde kullanılan uzay başlıkları dikkat çekmektedir.Yanı sıra iç mekanlarda kullanılan Olivier Mougue'nin "Djinn" adlı mobilya tasarımı bu sinema filminden sonra satışlarda yükselme olmasıyla birlikte "Djinn" tasarımını geliştirerek birkaç eş değer mobilya tasarımına da imza atmıştır.Bu üçlü kavramın yani moda, sinema ve mobilya tasarımının ortak payda da buluşmasına örnek olarak 1967 yılı yapımı olan "The Prisoner" adlı sinema filminde kullanılan kadın-erkek kostümleri 1960'lı yıllardaki moda anlayışını gözler önüne seriyor.Canlı renklerin, desen ön plana çıktığı film kareleriyle birlikte yine mobilya tasarımının da ön plana çıktığı Eero Aarnio'nun "Ball Chair" adlı mobilya tasarımı filmde birkaç sahnene yer almaktadır.Devam edecek olursak yine bir bilimkurgu filmi olan Pop Art akımının "uzay çağı" kavramını yinelediği zamanlarda çekilen ve çok ilgi görüp ileri ki yıllarda serileri çekilen "Star Trek" filmde kullanılan uzay konulu kostümleri, kullanılan tek renk olarak kostümlerdeki; kırmızı, mavi, sarı kimi renklerin ön plana çıkması gibi.Yine bununla birlikte filmde kullanılan uzay aracının iç mekanlarında Eero Saarinen'in "Tulip Chair" adlı mobilya tasarımı ön plana çıkar ve dikkat çeker.Saarinen'in bu filmle bir çok tasarımına da esin kaynağı olur.Ve yine başka bir örnek vermek gerekirse bu sefer sadece sinema ve modanın buluştuğu ortak payda da "Barberalla" adlı bilimkurgu sinema filminde kullanılan özellikle kadın kostümlerinde dönemin anlayışı olan "cesur", "seksi", "özgürlük" gibi tavırlarla birlikte, ayrıca kostümlerde kullanılan "deri uzun parlak çizmeler", "dekolteli cesur kıyafet" filmde göz çarpan unsur, etkenler olmuştur.

1960'lı yıllarla birlikte Pop Art'ın amacının ve felsefesinin popüler kültürün katkılarıyla beraber bir çok alanda moda ve sinema ile birlikte tasarım alanlarından "mobilya" kavramını içine alarak yeni bir dil, yeni bir anlayış, yeni bir değer katmaktadır.Pop kültürün şüphesiz ki tüketime yönlendirdiği şüphesizdir.Mobilya

tasarımında da Pop Art'ın mobilya tasarımına katkısı olmuştur. "özgürlük", "ucuz", "çabuk tüketilen", "canlı ve parlak renkler", "değişim" gibi kavramlar mobilyada da etkisini sürdürür. Geçmiş dönemlerde olduğu gibi tasarımcıların etkilendiği, ilgi duyduğu, tepki içeren tasarımları olmasıyla birlikte, benzeri, taklit işleri yaptığı da görülmektedir. Çalışmamızda incelediğimiz Pop Art akımındaki bir çok sanatçının olduğu dönemden ele aldığımız, öne çıkan tasarımcılardan yirmibir mobilya tasarımcısını incelediğimizde bu unsurları görmemiz mümkündür.

Çalışmada incelenen Pop Art mobilya tasarımcılarından Gaetano Pesce'nin 1969 yılı yapımı olan "Up" serilerinden olan "Up 5" serisi için, bakıldığında bir esinlenme ya da bir gönderme olarak, "Venüs heykeli" ya da "Kibele heykeli" ne sezinlenme, esinlenme olabilir. Tabi ki bu bakış açısı kişiden kişiye göre değişebilir. Bir başka tasarımdan söz etmek gerekirse bu sefer tasarımcılar arasındaki benzerlik, esinlenme olarak gösterebileceğimiz Andrea Branzi'nin "Superonda" tasarımı ile Roberto Sebastian Matta'nın "Maliette" adlı mobilya tasarımı ilk bakıldığı zaman "dalga" hatlı olmasıyla birlikte tasarımın dış yüzeyi, ardından parçalara ayrılarak, istenildiğinde birleştirilip tek parça formuna gelmesi, kullanılan malzemelerle birlikte tasarımcıların benzer tasarımlar yaptığını, tekrarı olduğu görebiliriz. Yine benzer bir durum olarak Piero Gatti, Cesane Paolin ve Franco Teodoro'nun ortak tasarımı olan "Sacco" ile aynı dönemde yine Gionatan De Pas, Donato D'urbino ve Paolo Lomazzi'nin "Blow Chair" adlı tasarımları aynı amaçla yapılmıştır. İki tasarımda içi kauçukla doldurularak, deri malzemesi kullanılarak, oturan kişinin yayvan, rahat ve şekil alabilme özelliğini göstermektedir. Her ne kadar tasarımların farklı amaçla çıkış noktaları olsa da tasarımları yan yana getirdiğimizde iki tasarımda birbirinden farkının az olduğu görülebilir.

Pop Art akımında "uzay çağı"nın önemi unutulmamalıdır. 1969 yılında Ay'a ayak basılmasıyla birlikte o yıllarda popülerite kazanan "uzay merakı", "bilimkurgu" gibi unsurlar halkın dikkatini, ilgisini ve beğenisi sunmakla birlikte tüketiciyi tüketine yönlendirmek amacıyla tasarımlarını sunmuşlardır. Bunun en güzel örneklerinden olan Luigi Colani'nin "Zocker" ve "Tv Relax" tasarımları, Marc Held'in "Culbutto" tasarımı, Olivier Mourgue'nin filme özdeşleşen "Djinn" mobilya tasarımı, Pop Art

akımının içinde olup ‘‘uzay’’ kavramını daha ön plana çıktığı tasarımlar olmuştur. Ve bu tasarımlarla birlikte popüler kültürün , tüketici toplumu olumlu yansımasıyla zinciri olan sinemayı da etkilemiştir.

Bazı tasarımlar birbirinden esinlenilmiş ya da uzay kavramı merakıyla ilgi gören tüketim mallarının tüketici toplum asunulmasıyla birlikte, Pop Art’ın bir diğer özelliği olan tasarımlarda ‘‘abartı’’ kavramının yerleşmesidir. Bir çok alanda olduğu gibi mobilya tasarımının da da gerçek boyutundan birkaç kat büyütülerek tasarlanan ve Studio 65’in ‘‘Capitello’’ tasarımı olan, İyonik kolon başlığı , Marilyn Monroe’den esinlenerek tasarlanan büyük kırmızı dudak görünümlü ‘‘Bocca’’ adlı tasarımı abartı büyüklükte olan mobilya tasarımlarıdır. Bununla birlikte Gruppo Strum’un ‘‘Pratone’’ ve ‘‘Guido Drocco’’ tasarımıyla Pedro Fieldberg’in ‘‘Hand Chair’’ tasarımı abartı büyüklükte olup tüketiciye başka yönden dikkat çekerek tüketime sunmuştur. Bununla birlikte diğer mobilya tasarımcılardan Helmut Batzner ve Mario Bellini, plastik sandalye tasarımlarıyla birlikte kırmızı, mavi, yeşil renkleriyle tasarladıkları çabuk tüketilen ucuz sandalyeleri, Frank Gehry , Peter Murdoch, Roger Tallon, Wendell Castle ve Joe Colombo’nun Pop Art akımında popüler kültürün gereksinimleri bağlamında kendilere özel uslupları ve bakış açıları, teknikleriyle tasarladığı mobilyaları tüketici topluma sunarlar.

Anlaşıldığı üzere Pop Art akımının yaklaşık yirmi yıllık sürecinde, hala daha günümüzde etkileri zaman zaman görülse de ; asıl topluma sunulduğu 1950’lerin sonuyal başlayan 1970’lerin sonuna kadar süren süreçte popüler kültürün, ağır bastığı, gerek öncüler, tasarımcılarıyla birlikte tüketici topluma sundukları ‘‘basit’’, ‘‘değersiz’’, ‘‘canlı, parlak renkler’’, ‘‘teknolojiyle kullanılan yeni malzemelerin’’ gibi unsurlar bu akım için çok önemli olduğunu görürüz. Hatta bunun yanında o kadar tüketime değer verildiği yıllarda bile tasarımcıları bir süre zarfında ‘‘tekrara’’ düştiklerini, bazen önceki dönemlerden, bazende aynı dönemdeki tasarımcılardan esinlenerek aynı amaca hizmet etmişlerdir. Çünkü o kadar çok tüketime sunuluyordu ki; belki de ‘‘yeni bir tasarım’’ için hayal gücü ve tasarım anlayışı ‘‘dar bir koridora’’ belki de ‘‘çıkmaza’’ girebiliyordu. Ama her ne olursa olsun gerek tasarımcılar, gerekse toplumdaki tüketici anlayışı bu yıllarda ‘‘etkiye-tepki’’ anlamında karşılıklı olarak

ihitiyaçlar doğrultusunda birbirlerini beslemiş, destek vermiştir, kavram zinciri etrafında birbirlerini harmanlamışlardır. Bunun en güzel örneklerini, moda, sinema ve mobilya tasarımıının buluştuğu ortak paydada görebiliriz. şüphesiz bu bağlamda görsel ve yazılı medyanın da katkısını unutmamak gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akay, Ali (2002) *Postmodern Görüntü*, Bağlam yayınları, 2.basım, İstanbul
- Akay, Ali , (2002) , *Kapitalizm ve Pop Kültür*, Bağlam yayınları , İstanbul
- Allowey Lawrence , (1974), *American Pop Art* , Collier Macmillan Publishers, Londra
- Antmen, Ahu , (2008), *Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20.yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*,Sel Yayıncılık,2.basım
- Aras, Rahmi (1982) *Mobilya Stilleri*, Yüksek Teknik Öğretmen Okulu Matbaası , Ankara
- Batur, Enis , (2003) , *Modernizmin Serüveni*, Yapı Kredi Yayınları, 6.basım
- Baudrillard, Jean, (2004) , *Tüketim Toplumu*, çev:Hazal Deliçaylı, Ferda Keskin, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Bayley, Stephan - Conran, Terence , (2007) *Design :Intelligence Made Visible*, Conran Octopus
- Borden, Daniel -Duijsens, Florian -Gilbert, Thomas - Smith, Adele , (2011) *Başvuru Kitapları ;Film*, çev:Yasin Kara, NTV Yayınları
- Crow, Thomas, (1987) *Saturday Disastors:Trace and Reference in Early Warhol* , Art in America Dergisi
- Davis, Fred, (1997), *Moda, Kültür ve Kimlik*, çev: Özden Arıkan, Yapı Kredi Yayınları, 1.basım, İstanbul
- Dempsey, Amy , (2007), *Modern Çağdaş Sanat*, Akbank Yayınları, İstanbul
- Diñel, Zafer -Işık , Kemal (1979) *Mobilya Sanatı Tarihi*, Milli Eğitim Basımevi ,İstanbul
- Doğan Hasol (1995) *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, YEM, İstanbul
- Dünya Sinema Tarihi ,(2003) çev:Ahmet Fethi, Kabalcı Yayınevi
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, (1997), YEM yayın evi, 3.cilt, İstanbul
- Ersoy, Halit Yaşa -Eriç, Murat - Yener, Nuran (1986) *Günümüz Konutlarında Rasyonel Donatım*, 50.Kelebek Yılı Araştırma Ödülü , Teknografik Matbaası
- Featherstane, Mike (2005) , *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü* , çev: Mehmet Küçük,İstanbul ,Ayrıntı Yayınları 2.Basım

- Fiske John, (1999), *Popüler Kültürü Anlamak* , çev: Süleyman İrvan, ARK Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara
- Fiell, Charlotte (2000) *Decorative Arts 60's*, Taschen Pub, Köln,
- Fiell, Charlotte , Peter (2005) *Design of the 20th Century*, Taschen Pub, Köln
- Gans , Herbert, (2005), *Popüler Kültür ve Yüksek Kültür*, çev: Emine Onaran İnciroğlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Garner, Philippe , (1980) *Twentieth Century, Art Nouveau, Arts and Crafts, Art Deco, Modernism, Contemporary Style, Pop, High Tech*, NYC: Van Nostrand Rheinhold
- Germener, Semra ,(1997), *1960 Sonrası Sanat ; Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar*, 1.Baskı, Kabalcı Yayınevi, İstanbul
- Giderer, Hakkı Engin (2003), *Resmin Sonu*, Ütopya Yayıncılık , Ankara
- Goetz , Joachim, (2000), *Endüstriyel Biçimin Efsanesi Bauhaus*, çev: Ayşe Selen , P.Sanat Kültür Antika Dergisi, sayı 16
- Görsel 20.yüzyıl Genel Kültür Ansikpoledisi, (1984), İstanbul
- Grohmann, Will (1988) *Paul Klee'nin Bauhaus Dönemi :Resim ve Öğretim* , Gergedan Yeryüzü Kültürü Dergisi Sayı.12 İstanbul
- Guichon,Françoise - Migayrou, Frederic (2011) *100 Masterpieces of Design*, Centre Pompidou, Paris
- Hauser, Arnold, (1984) , *Sanatın Toplumsal tarihi*, çev:Yıldız Gölönü, Remiz Kitabevi, İstanbul
- İnan , Çiler , (1995) Art Decor Tasarım Dergisi, sayı: 25,İstanbul
- İpşiroğlu Nazan, Mazhar (1993) , *Sanatta Devrim* , Remiz Kitabevi, İstanbul
- İrez, Feryal, (2004), *Art Nouveau ve Art deco Mobilyalar* , Antik Dekor, Mayıs
- İstanbulluoğlu, Ari (1994) *Art Nouveau'nun Kıvrımlı Çizgilerine Reaksiyon* , Antik Dekor Dergisi Sayı : 25, İstanbul
- İstanbuloğlu Arı , (1995) Art Decor Dergisi, sayı:25 , İstanbul
- Kantoğlu, Filiz, (1967), *Çağdaş Dizayn*, Mimarlık , sayı:41, İstanbul
- Kapucu , Benan (1995) Art Decor Tasarım Dergisi Temmuz Ağustos
- Kelder, Diane ,(1992), *Modern Sanatın İlk Gerçek Amerikalı ismi Stuart Davis* çev: Berke İnel, Milliyet Sanat Dergisi, sayı:286

- Lippard, Lucy R. ,(1985), *Pop Art*, London Thames and Hudson , New York
- Lucie, Edward ,(1994) *Furniture A Concise History* , Thames and Hudson London
- Lynton, Norbert , (2004), *Modern Sanatın Öyküsü*, çev.Cevat Çapan ,3.basım,Remzi Kitabevi, İstanbul
- Massey, Anne ,(1996) *Interior Design of the 20 th Century*, Thames&Hudson Inc., London
- Medamore, Clement ,(1974) *The Modern Chair, Classics in Production*, Studio Vista
- Meydan Larouse, Büyük Lugat ve Ansiklopedisi ,(1992) Sabah Yayıncılık, İstanbul
- Milliyet Hachette Axis 2000 Büyük Ansiklopedi, (1999) Doğan Kitapçılık, 1999, İstanbul
- Odabaşı, Yavuz, (2006), *Tüketim Kültürü*, Sistem Yayıncılık, 2.basım, İstanbul
- Özgüven, Burcu (1988) *Bauhaus Gergedan –Yeryüzü Kültürü Dergisi* sayı:12 İstanbul
- Raizman, David (2003) *History of Modern Design*, Laurence King Pub, London
- Regine, Peter W.Engelmeier, (1997) *Fashion in Film*, Munich, Prestel
- Resimli Ansiklopedik Büyük Sözlük,(1982) Ansiklopedik Yayıncılık, İstanbul
- Semra Ögel'e Armağan, Mimarlık ve Sanat Tarihi Yazıları, (2000) Ege Yayınları, İstanbul
- Smith , Edward,King Laurance, (1996), *20.Yüzyılda Görsel Sanatlar*, çev:Ebru Kılınç , Akbank Kültür ve Sanat Dizisi, İstanbul
- Sparke, Penny (2010) *The Genius of Design*, Quadrille Publishing Ltd.
- Şatır, Seçil , (1997) *1.Ulusal Mobilya Kongresi Bildiri Kitabı* ,Hacettepe Üniversitesi Mesleki Teknoloji Yüksek Okulu, Ankara
- Şen, Meltem Özkaraman, *Evdeyiz, Ev , Dekorasyon ve Tasarım Dergisi* , Mayıs-Haziran 2010, Sayı:10, İstanbul
- Tanilli, Server (1981) *Uygarlık Tarihi*, Adam Yayınevi, İstanbul
- Uzunarslan, Şebnem (2006) *House Beautiful Mobilya Antika Rehberi I-II*
- Watson,Linda ,(2007) *Modaya Yön Verenler*, Güncel Yayıncılık,İstanbul
- Wheeler, Daniel , (1991) *Art Since Mid.Century 1945 to the present*, Vendome Press
- Yapp, Nick , (2005) *1960'lar Fotoğraflarla, 20.Yüzyılın Sosyal Tarihi*, Literatür yayıncılık

Yaşar, Mesut , *Tüketim Toplumu ve Sanat İlişkisi* (<http://e-sosder.com/dergi/16114-121.pdf>)

Yaylalı , Hale, (1999) ,*Pop Art Hareketi* , Art Decor Dergisi,sayı:74 , İstanbul

Yılmaz, Mehmet ,(2006), *Modernizmden, Postmodernizme Sanat*, Ütopya Yayınevi, Ankara

İnternet Kaynakları

<http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/>

<http://decollage.pl/2010/05/01/usiasc-na-trawie-kamieniu-kolumnie/>

<http://gimbeldesignlibrary.blogspot.com/2011/05/new-spotty-chair.html>

http://inventorspot.com/articles/magritta_chair_tribute_to_renowned_surrealist_painter_19011

<http://marcheldarchitect.com/en/index.htm>

http://rogallery.com/Friedeberg_Pedro/friedeberg-biography.html

<http://www.achievement.org/autodoc/page/geh0bio-1>

<http://www.answers.com/topic/roger-tallon>

<http://www.architonic.com/ntsht/chance-as-a-design-strategy/7000436>

http://www.bellini.it/mario_bellini.html

<http://www.bonluxat.com/a/piero-gilardi-sasso-seat.html>

<http://www.bridgemanart.com/en-GB/news-and-features/collection-highlights/2009/june/allen%20jones>

<http://www.cassina.com/portal/page/portal/new/webpages/cassina/designer/detail?p=id:75461&lang=en>

<http://www.dha.com.tr/haberdetay.asp?Newsid=297860>

<http://www.giannipetena.it/biography/radicals/andreabranzi/>

<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=5009>

http://www.makingthemodernworld.org.uk/stories/the_rise_of_consumerism/01.ST.05

<http://www.miniaturechairs.com/miniaturechairs/designerbio.asp?DesignerID=1076>

http://www.moma.org/collection/artist.php?artist_id=1671

<http://www.oliviermourgue.com/aspacedeodyssey.html>

<http://www.parcoartevivente.it/atelier/index.php?id=176>

<http://www.sixtiescity.com/Fashion/Design.shtm>

<http://www.skopelos.net/books/marc-held.htm>

http://www.stardustmodernesign.com/2009_07_26_archive.html

<http://www.studio65.eu/prof1.htm>

<http://www.stylepark.com/en/designer/roberto-antonio-sebastian-matta-echaurren>

<http://www.tonysubal.com/en/furniture/seating/sofa/8542/libro-chair>

http://www.wendellcastlecollection.com/index.cfm/do/WCC.wendell_castle_modern_designer_furniture

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında doğan Emre Çubukçu, Yeditepe Üniversitesi , Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü'nden mezun olduktan sonra ,2007 yılında kurulan Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başlar.Çalışma hayatıyla birlikte aynı zaman diliminde Işık Üniversitesi , Sanat Kuramı ve Eleştiri Yüksek Lisans Programı'na eğitimine devam etmiştir.Çalışma hayatı boyunca bir çok özel okul, Anadolu Liseleri ve Düz Liseler olmak üzere Türkiye'nin bir çok şehrinde ''İç Mimarlık Mesleği '' ile ilgili , İç Mimarlık adaylarıyla meslek tanıtımlarında bulunmuştur.

Üniversite öğrenciliği yıllarından itibaren, çeşitli mobilya tasarımları olmasıyla birlikte, gerek projelendirmede , gerekse iç mekan alanlarında mobilya tasarımlarını sergilemiş ve tüketiciye sunmuştur.